

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KENT İÇİ ENDÜSTRİ ALANLARININ DÖNÜŞÜMÜNE BİR MODEL: İZMİT
SEKAPARK**

HALİS SAYGI

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

ANKARA

2008

Her hakkı saklıdır.

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KENT İÇİ ENDÜSTRİ ALANLARININ DÖNÜŞÜMÜNE BİR MODEL: İZMİT SEKAPARK

Halis SAYGI

Ankara Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Dicle OĞUZ

Son zamanlarda özellikle ekonomik temelde önemini yitirmiş olan sanayi tesislerinin, yeni kullanım olanakları araştırılmaktadır. Sanayi alanlarının dönüşümünde kamusal faydayı ön plana çıkartacak uygun model önerilerinin tespit edilmesi ve örgütlenme modellerinin geliştirilmesi önemlidir. Kocaeli'nin merkez ilçesi olan İzmit sınırları içerisindeki Sekapark, Türkiye'deki en kapsamlı endüstriyel dönüşüm proje uygulamasıdır. 2007 yılında 1. etap uygulaması tamamlanan park, rekreasyon odaklı kent içinde sıkışmış sanayi alanlarının dönüşümüne en güncel örnektir.

Bu bağlamda tezin temel amacı, kentsel dönüşüm başlığı altında yer alan endüstriyel dönüşüm kavramını, konunun Türkiye'deki en güncel örneği olan Sekapark ile irdeleyerek tanımlamak, oluşum, değişim ve yeniden üretim sürecinde endüstriyel dönüşümün kent ölçeğindeki etkilerini yapılan literatür ve anket çalışması yardımı ile ortaya koymaktır.

Endüstriyel dönüşüm alanları ile ilgili yapılan araştırmada, öncelikle Sekapark'ın kent kimliğine olan etkileri ile kullanıcıların kent imgeleri üzerine düşünceleri incelenmiştir. Bu nedenle kuramsal temeller bölümünde öncelikle bu kavramlar açıklanmıştır.

Bu araştırma sonucunda tamamlanan anket çalışması ile Sekapark 1. Etap Uygulaması'nın başarılı olduğu tespit edilmiştir. Projenin kente, onun gelişimine yön verecek bir kentsel gelişim odağı kazandırdığı, Türkiye'de ileride yapılacak benzer nitelikteki proje uygulamalarına örnek olabileceği sonucuna varılmıştır.

Temmuz 2008, 149 sayfa

Anahtar Kelimeler: : Endüstri alanı dönüşümü, park, sanayi alanları, kentsel kullanım, sürdürülebilirlik, kamusal alan

ABSTRACT

Master Thesis

A NEW MODEL FOR URBAN INDUSTRIAL REGENERATION PROJECTS IN TÜRKİYE, THE CASE OF SEKAPARK

Halis SAYGI

Ankara University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Dicle OĞUZ

Recently finding new usages of facilities that especially completed its economic life cycle is being researched. It is important to find out convenient model proposals that will maximize public service, and develop organized models in the transformations of industrial areas. Sekapark, which is located in İzmit “A province of Kocaeli”, is the most comprehensive industrial transformation project application in Turkey. It is the most current sample to transformation of industrial areas which are stuck in cities that were built as a focus of recreation, with its first stage completed in 2007.

In transition to the paragraph above, the basic purpose of this thesis is to identify the industrial transformation concept which is a subject of urban design with Sekapark, the most current example of the subject in Turkey, and state the effects of industrial transformation on the city by literacy and survey studies under the process of formation, alteration and reformation.

In the research that has been done on industrial transformation areas, the effect of Sekapark on the city's identity and people's thoughts of city images were studied. This is why in the part of theoretical basis, these concepts were explained primarily.

It was confirmed that the first stage of the Sekapark application is successful as a result of literature and survey performance in thesis scope. It was observed that, project had an effect on the city that could guide its development which can be an example of similar projects in Turkey in the future.

July 2008, 149 pages

Key Words: Industrial regeneration, parks, industrial areas, urban usage, sustainability, public space

TEŞEKKÜR

Çalışmamı, engin bilgi birikimi, öneri ve eleştirileriyle geliştirmemde büyük payı olan tez danışmanım, değerli hocam, Doç. Dr. Dicle OĞUZ' a; fikirleriyle mesleki anlamda gelişmemde büyük katkısı olan, desteğini yanımda her zaman hissettiğim, Sekapark Projesi'nde de beraber çalışma fırsatı bulduğum kıymetli hocam Dr. Oktan NALBANTOĞLU'na (Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarisi ve Kentsel Tasarım Bölümü); tezimin her aşamasını fikirleriyle zenginleştiren, Sekapark'ın projelendirmesi ve uygulaması süreçlerinde de birlikte hareket ettiğim dostlarım, Okan CAN'a, Talha KÖS'e ve Onat ÖKTEM'e; bana tasarımın sihirli alfabesini öğreten değerli hocam Dr. Ayşegül TOKOL' a (Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarisi ve Kentsel Tasarım Bölümü); hayat ölçeğinde tasarım yapma sebebim olan Ayça URHAN' a; benden desteğini hiçbir zaman esirgemeyen anneme, babama, kardeşime ve yüce tanrıya en derin duygularla şükranlarımı sunarım.

Halis SAYGI

Ankara, Temmuz 2008

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	iv
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	v
1. GİRİŞ.....	1
2. KURAMSAL TEMELLER.....	3
2.1 Kentsel Tasarım.....	3
2.2 Kentsel Dönüşüm ve Yenileme.....	5
2.1.1 Kentsel yenileme kavramının tarihçesi.....	6
2.2.2 Kayıp alan kavramı.....	10
2.3 Kent Kimliği ve Kent Kimliği ile Birlikte Anılan Kavramlar.....	15
2.4 Avrupa'dan Endüstriyel Dönüşüm Projeleri Örnekleri.....	21
2.4.1 Kuzey Duisburg Park.....	21
2.4.2 Londra Dok Alanı Dönüşüm Projesi.....	30
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	37
3.1 Materyal.....	37
3.1.1 İzmit İlçesi'nin konumu ve nüfusu.....	37
3.1.2 Kocaeli İli'nin coğrafi özellikleri.....	38
3.1.3 İzmit İlçesi'nin tarihi gelişimi.....	41
3.1.4 Seka Kağıt Fabrikası.....	42
3.1.5 Sekapark Kentsel Tasarım ve Peyzaj Tasarımı Projesi.....	43
3.1.5.1 Seka Kâğıt Fabrikası çalışma alanı analizleri.....	53
3.1.5.1.1 Mevcut durum analizi.....	53
3.1.5.1.2 Yakın çevre ilişkileri ve ulaşım-erişilebilirlik analizi.....	56
3.1.5.1.3 Yerleşke yakın çevresi yeşil alan analizi.....	59
3.1.5.1.4 Yapı kalitesi analizi.....	61
3.1.5.2 Sekapark Projesi içinde yer alan etaplamlar.....	66
3.1.5.3 Sekapark'ın amacı ve tasarımda ana kararların belirlenmesi süreci.....	69

3.1.5.4 Fonksiyonların niteliği ve dağılımı.....	72
3.2 Yöntem.....	85
3.2.1 Literatür çalışması.....	85
3.2.2 Anket çalışması.....	85
3.2.2.1 Anket çalışması örnekleme.....	85
3.2.2.2 Anketin uygulanması.....	86
3.2.2.3 Anket verilerinin değerlendirilmesi.....	86
4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	87
4.1 Anket Bulguları ve Sonuçları.....	87
5. TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	140
KAYNAKLAR.....	142
EK 1 Anket Soru Kâğıdı.....	145
ÖZGEÇMİŞ.....	149

SİMGELER DİZİNİ

SEKA
m²

Türkiye Selüloz ve Kâğıt Sanayii A.Ş
Metrekare

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1	Duisburg Nord yerleşim planı (Cip 2002).....	24
Şekil 2.2	Duisburg Nord gece görünüşü (Cip 2002).....	25
Şekil 2.3	Piazza Metallica Meydanı'ndan genel görünüş (Cip 2002).....	27
Şekil 2.4	Fabrikanın spor tırmanış parkurları haline getirilen duvarları (Cip 2002).....	58
Şekil 2.5	Emscher Nehri'nin uygulama sonrası genel görünüşü (Cip 2002).....	29
Şekil 2.6	Londra Dok Bölgesi genel yerleşim planı (LDDC 1997).....	31
Şekil 2.7	1800'lü yıllarda Thomas Nehri ve Dok Alanları Bölgesi (Colenutt 1991).....	31
Şekil 2.8	Savaş sonrası Dok Alanları Konut Bölgesi (DETR 1982).....	31
Şekil 2.9	Proje alanının 1981 ve 1987 tarihli genel görünüşleri (LDDC 1997).....	32
Şekil 2.10	Dok Alanları konut ve ticaret bölgeleri genel görünüş (LDDC 1997).....	34
Şekil 2.11	Dok Alanları Bölgesi'nin güncel durumu (LDDC 1997).....	35
Şekil 3.1	Kocaeli'nin Türkiye'deki konumu (Orijinal 2008).....	36
Şekil 3.2	Seka Kâğıt Fabrikası, Selüloz Kulesi 'nden körfeze bakış (Orijinal 2006).....	37
Şekil 3.3	Kocaeli Merkez Kıyı Şeridi Projesi (Orijinal 2007).....	43
Şekil 3.4	Seka'nın Kocaeli İli merkez kıyı şeridindeki konumu (Orijinal 2005).....	45
Şekil 3.5	Seka Kâğıt Fabrikası genel görünüş (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi 2005).....	46
Şekil 3.6	Sekapark 30 Mayıs 2005 tarihli tanıtım toplantısını davetiyesi (Orijinal 2005).....	47
Şekil 3.7	Özgür Kocaeli Gazetesi 8 Haziran 2005 tarihli Sekapark manşeti, (Özgür Kocaeli Gazetesi 2005).....	48
Şekil 3.8	Sekapark'ın tanıtım toplantısının ardından mimarlar odası ile ilgili yerel basına ait bir gazete kupürü, (Özgür Kocaeli Gazetesi 2005).....	49
Şekil 3.9	Sekapark Projesi'nin hava fotoğrafı ile üst üste bindirilmiş vaziyet planı (Orijinal 2005).....	49
Şekil 3.10	Sekapark'ın tüm etap projelerine ait vaziyet planı (Orijinal 2005).....	50
Şekil 3.11	Alman mimarisi yapılardan Seka İtfaiye Binası (Orijinal 2005).....	54
Şekil 3.12	Lojmanlar bölgesi, uygulama öncesi görünüş (Orijinal 2005)....	54
Şekil 3.13	Sekapark içinden geçen tren yolu hattı (Orijinal 2006).....	55
Şekil 3.14	Seka 4. ve 5. Kâğıt Fabrikaları açık alan stokları (Orijinal 2006).....	56
Şekil 3.15	Seka Kağıt Fabrikası Vinçli İskele (Orijinal 2005).....	56
Şekil 3.16	Merkez kıyı şeridi yakın çevresi ulaşım hattı (Orijinal 2006).....	58
Şekil 3.17	Sekapark yakın çevresi peyzaj değerleri (Orijinal 2006).....	60

Şekil 3.18	Proje kapsamında korunan ve yıkılan yapılar (Orijinal 2006).....	62
Şekil 3.19	Lojmanlar bölgesi (Orijinal 2006).....	65
Şekil 3.20	Mevcut yapılara ait bağlantı kanalları (Orijinal 2006).....	65
Şekil 3.21	Mevcut yapılara ait bağlantı kanalları (Orijinal 2006).....	66
Şekil 3.22	Sekapark'a ait etaplamalar (Orijinal 2006).....	67
Şekil 3.23	Sekapark 1. Etap Uygulama Projesi genel vaziyet planı (Orijinal 2007).....	68
Şekil 3.24	Sekapark Ulaşım Odağı (Orijinal 2006).....	69
Şekil 3.25	Sekapark'ın içinden geçen Salim Dervişoğlu Yolu (Orijinal 2006).....	70
Şekil 3.26	Seka arazisi içinde bulunan Nikomedyalı kalıntılarından örnekler (Orijinal 2006).....	71
Şekil 3.27	Silo Köprü'nün uygulama sırasındaki görünüşü (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi 2006).....	72
Şekil 3.28	çurtma Tepesi ve çocuk oyun alanları (Orijinal 2007).....	73
Şekil 3.29	Uçurtma Tepesi ve Organik İskele (Orijinal 2007).....	74
Şekil 3.30	Seka 4. ve 5. Kâğıt Fabrikaları açık alan stokları (Orijinal 2006).....	75
Şekil 3.31	Sekapark ana yürüyüş aksı ile denize inen merdivenler (Orijinal 2007).....	79
Şekil 3.32	Denizin üzerinde bulunan Performans Platformu (Orijinal 2006).....	82
Şekil 3.33	Çelik Sazlar (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi 2008).....	83
Şekil 3.34	Sekapark Kaykay Pisti (Orijinal 2007).....	83
Şekil 3.35	Organik İskele (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi 2007).....	83

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1	Kocaeli ve İzmit yakın çevresi bitki örtüsü.....	39
Çizelge 3.2	Sekapark 1. Etap Bitki Listesi.....	79
Çizelge 4.1	Katılımcıların cinsiyet dağılımı.....	87
Çizelge 4.2	Katılımcıların yaş dağılımı.....	88
Çizelge 4.3	Katılımcıların eğitim durumları.....	88
Çizelge 4.4	Katılımcıların yaş dağılımı.....	89
Çizelge 4.5	Katılımcıların Kocaeli’nde yaşama süreleri	89
Çizelge 4.6	Katılımcıların ailelerinin gelir durumları.....	90
Çizelge 4.7	Katılımcıların Kocaeli’nin kent kimliğine ilişkin düşünceleri.....	90
Çizelge 4.8	Katılımcıların Kocaeli’nde en beğendikleri proje uygulaması.....	91
Çizelge 4.9	Katılımcıların Kocaeli’nin karakterine ilişkin düşünceleri....	92
Çizelge 4.10	Katılımcılara göre Sekapark’ın kent kimliği üzerinde etkisi...	92
Çizelge 4.11	Katılımcıların Sekapark ile kentin imajının ne yönde değiştiğine dair düşünceleri	93
Çizelge 4.12	Katılımcıların Sekapark’a ilişkin beğenileri.....	93
Çizelge 4.13	Katılımcıların Sekapark ile kentin yeşil alan gereksinimine yönelik düşünceleri.....	93
Çizelge 4.14	Katılımcıların Sekapark’ı kullanım sıklıkları.....	94
Çizelge 4.15	Katılımcıların Sekapark’ı başkalarına tavsiye edip etmeyeceğine dair düşünceleri.....	94
Çizelge 4.16	Katılımcıların cinsiyet dağılımı ile kent imgesi arasındaki ilişki.....	95
Çizelge 4.17	Katılımcıların yaş grupları ile Kocaeli’nin kent sembolü arasındaki ilişki.....	96
Çizelge 4.18	Katılımcıların eğitim durumları ile Kocaeli’nin sembolü arasındaki karşılaştırma.....	97
Çizelge 4.19	Katılımcıların Kocaeli’nde yaşama süreleri ile Kocaeli’nin sembolünü değerlendirmeleri arasındaki ilişki.....	98
Çizelge 4.20	Katılımcıların gelir durumları ve Kocaeli’nin kent imgesi düşüncelerine ilişkin karşılaştırma.....	99
Çizelge 4.21	Katılımcıların cinsiyet dağılımı ile Kocaeli’nin imajını değiştiren en iyi proje değerlendirmesi arasındaki ilişki.....	100
Çizelge 4.22	Katılımcıların yaş grubu dağılımı ile Kocaeli’nin imajını değiştiren en iyi proje konusundaki düşünceleri.....	101
Çizelge 4.23	Katılımcıların eğitim durumları ile Kocaeli’nin imajını değiştiren en iyi proje konusundaki düşünceleri	102
Çizelge 4.24	Katılımcıların Kocaeli’nde yaşama süreleri ile Kocaeli’nin imajını değiştiren en iyi proje konusundaki düşünceleri.....	103
Çizelge 4.25	Katılımcıların ailelerinin gelir durumları ile Kocaeli’nin imajını değiştiren en iyi proje konusundaki düşünceleri.....	104
Çizelge 4.26	Katılımcıların Cinsiyetleri ile kent kimliği ilişkisi.....	105
Çizelge 4.27	Katılımcıların yaş grubu dağılımı durumları ile kent kimliği ilişkisi.....	106
Çizelge 4.28	Katılımcıların eğitim durumları ile kent kimliği ilişkisi.....	107

Çizelge 4.29	Katılımcıların Kocaeli’nde yaşama süreleri ile kent kimliği ilişkisi.....	108
Çizelge 4.30	Katılımcıların ailelerinin gelir durumları ile kent kimliği ilişkisi.....	109
Çizelge 4.31	Katılımcıların cinsiyet dağılımları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli’nin imajını değiştirip değiştirmediğine yönelik düşüncelerinin ilişkisi.....	110
Çizelge 4.32	Katılımcıların yaş grupları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli’nin imajının değiştirip değiştirmediğine yönelik düşüncelerinin ilişkisi.....	111
Çizelge 4.33	Katılımcıların eğitim durumları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli’nin imajının değiştirip değiştirmediği ile alakalı düşüncelerinin ilişkisi.....	112
Çizelge 4.34	Katılımcıların Kocaeli’nde yaşama süreleri ile Sekapark uygulamasının Kocaeli’nin imajının değiştirip değiştirmediğine yönelik düşüncelerinin ilişkisi.....	113
Çizelge 4.35	Katılımcıların gelir durumları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli’nin imajının değiştirip değiştirmediğine yönelik düşüncelerinin ilişkisi.....	114
Çizelge 4.36	Katılımcıların cinsiyet dağılımları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli’nin imajını ne yönde değiştirdiği sorusunun ilişkisi.....	115
Çizelge 4.37	Katılımcıların yaş grupları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli’nin imajını ne yönde değiştirdiği sorusunun karşılaştırması.....	116
Çizelge 4.38	Katılımcıların eğitim durumları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli’nin imajını ne yönde değiştirdiği sorusunun ilişkisi.....	117
Çizelge 4.39	Katılımcıların Kocaeli’nde yaşama süreleri ile Sekapark uygulamasının Kocaeli’nin imajını ne yönde değiştirdiği sorusunun karşılaştırması.....	118
Çizelge 4.40	Katılımcıların ailelerinin gelir durumları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli’nin imajını ne yönde değiştirdiği sorusunun ilişkisi.....	119
Çizelge 4.41	Katılımcıların cinsiyetleri ile Sekapark beğenileri ilişkisi.....	120
Çizelge 4.42	Katılımcıların yaş grupları ile Sekapark beğenileri ilişkisi.....	120
Çizelge 4.43	Katılımcıların eğitim durumları ile Sekapark beğenileri ilişkisi.....	121
Çizelge 4.44	Katılımcıların Kocaeli’nde yaşama süreleri ile Sekapark beğenileri ilişkisi.....	122
Çizelge 4.45	Katılımcıların gelir durumları ile Sekapark beğenileri ilişkisi.....	123
Çizelge 4.46	Katılımcıların cinsiyetleri ile Sekapark’ın Kocaeli’nin yeşil alan ihtiyacını karşılayıp karşılamadığına dair düşüncelerinin ilişkisi.....	124

Çizelge 4.47	Katılımcıların yaş grupları ile Sekapark'ı beğenip beğenmeme düşüncelerinin ilişkisi.....	125
Çizelge 4.48	Katılımcıların eğitim durumları ile Sekapark'ı beğenip beğenmediklerine dair düşüncelerinin ilişkisi.....	126
Çizelge 4.49	Katılımcıların Kocaeli'nde yaşama süreleri ile Sekapark'ı beğenip beğenmediklerine dair düşüncelerinin ilişkisi.....	127
Çizelge 4.50	Katılımcıların ailelerin gelir durumları ile Sekapark'ı beğenip beğenmediklerine dair düşüncelerinin ilişkisi.....	128
Çizelge 4.51	Katılımcıların cinsiyet dağılımları ile Sekapark'ı kullanım sıklıklarının karşılaştırması.....	129
Çizelge 4.52	Katılımcıların yaş grupları ile Sekapark'ı kullanım sıklıkları ilişkisi.....	130
Çizelge 4.53	Katılımcıların eğitim durumları ile Sekapark'ı kullanım sıklıkları ilişkisi.....	131
Çizelge 4.54	Katılımcıların Kocaeli'nde yaşama süreleri ile Sekapark'ı kullanım sıklıkları ilişkisi.....	132
Çizelge 4.55	Katılımcıların ailelerinin gelir durumları ile Sekapark'ı kullanım sıklıkları ilişkisi.....	133
Çizelge 4.56	Katılımcıların cinsiyetleri ile Sekapark'ı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri ilişkisi.....	134
Çizelge 4.57	Katılımcıların yaş grupları ile Sekapark'ı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri ilişkisi.....	135
Çizelge 4.58	Katılımcıların eğitim durumları ile Sekapark'ı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri ilişkisi.....	136
Çizelge 4.59	Katılımcıların Kocaeli'ndeki yaşama süreleri ile Sekapark'ı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri ilişkisi.....	137
Çizelge 4.60	Katılımcıların ailelerinin gelir durumları ile Sekapark'ı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri ilişkisi.....	138

1. GİRİŞ

Sanayileşme, kentleşme ve büyük kentlere olan göç, kentleri ve kentlileri olumsuz yönde etkilemektedir. Günümüz insanı, yorucu ve stresli ortamlardan uzak olan, doğayı hissedebileceği mekânlara ihtiyaç duymaktadır. Ancak yüksek binalar arasında giderek daralan yeşil alanlar, kent insanının boş zaman kullanımına yetmemeye başlamıştır. Bu noktada kentsel dönüşüm projeleri kaçınılmazdır. Artan kent nüfusu nedeniyle zorunlu olarak yapılarla kaplanan kentlerde, kentsel açık alanların yer seçimi ve kentsel-endüstriyel ekosistemlerin olumsuz etkilerinden korunma biçimleri giderek önem kazanmaktadır. Bu bağlamda ulaşım ve kent içi açık alan rezervleri günümüz kentsel dönüşüm projelerinin odaklarıdır.

Kentsel dönüşüm projeleri kapsamında incelenen endüstriyel dönüşüm projeleri, değerini yitirmiş, işlevini kaybetmiş sanayi alanları içerisinde gerçekleştirilirler. Bu kapsamda kent içi ya da dışı endüstriyel bölgelerin tamamını ya da bir kısmını kapsarlar. Projelerin ana fikri, dönüşerek farklı kullanımlarla biçimlendirmektir.

Türkiye’de endüstriyel dönüşüm kavramı henüz yeni bir olgudur. Birkaç tarihi endüstri yapısının yeniden işlevlendirilmesi dışında dönüşümü yapılmış endüstri bölgesi bulunmamaktadır. Türkiye’nin en büyük sanayi şehri olan Kocaeli, bu anlamda pilot kent olabilecek rezerv alanlara sahiptir. Bu alanların en niteliklisi ise Kocaeli’nin merkez ilçesi olan İzmit’in merkez kıyı şeridi bölgesinde bulunan Seka Kâğıt Fabrikası’dır. Fabrika, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’ne devredilmesinin ardından kâğıt fabrikası kimliğinden bir kent parkı kimliğine bürünmüştür ve adı Sekapark olarak değiştirilmiştir. Kent içerisindeki konumu, tarihi geçmişi ve yeni imajı ile Seka, tüm şehrin gelişimine yön verecek kentsel gelişim odağı konumuna gelmiştir.

Bu çalışmada Seka Kâğıt Fabrikası’nın endüstriyel dönüşüm projesi olarak Türkiye’de örnek olup olamayacağı araştırılmıştır. Kentsel dönüşüm projeleri başlığı altında yer alan kent içi endüstri alanları, kentsel kayıp alanlar, kentsel imge, kimlik, aidiyet, algılama, dönüşüm ve yenileme kavramları ile irdelenmiştir. Avrupa’da uygulanan Duisburg Kent Parkı örnekleme ile Sekapark ile benzer fiziksel özelliklere sahip bir

alanın yenileme süreci araştırılmıştır. Kocaeli'nin Türkiye'deki fiziksel konumu, tarihi ve imajı içerisinde Seka Kâğıt Fabrikası'nın önemi irdelenmiş, Sekapark Projesi'nin planlama ve kentsel tasarım süreci, fonksiyonları ve kullanıcılar açısından proje uygulamasının başarı düzeyi, yapılan anket çalışması yardımıyla değerlendirilmiştir. Anket çalışması kapsamında, kent içi endüstri alanlarının dönüşümlerinin etkileri kullanıcılar üzerinde saptanmaya çalışılmış, bu bulgulardan yola çıkılarak Sekapark projesi ve uygulaması incelenmiştir.

2. KURAMSAL TEMELLER

2.1 Kentsel Tasarım

Kentsel tasarım, kentin tamamını ya da bir kısmını şekillendirmek, kullanmak ve düzenlemek için gerçekleştirilen mekânsal müdahale biçimidir. Uzun vadede toplum kültürünün ve toplumsal kimliğin biçimlenmesinde de etkili olmaktadır. Kentsel tasarım, kentin gelişiminde yol gösterici etkenlerden biri olsa da, bu sosyal sanat ancak son zamanlarda ayrı bir disiplin olarak önemsenmeye başlanmıştır (Uçkaç 2006).

Kenti insan için yaşanabilir mekânlara dönüştürmeyi amaçlayan kentsel tasarım çalışmalarında, peyzaj mimarlarının, mimarların, kent plancıların ve kent sosyologlarının disiplinler arası çalışmaları büyük önem taşımaktadır. Kentsel tasarım projelerinin çıkış noktası bu birliktelikten doğmaktadır. Kentsel tasarım, ancak bu şekilde salt mekânsal bir müdahale biçimi olmaktan çıkıp, kentsel mekânlarda ekonomik ve sosyal yaşamın bütünlüğünü kurmayı başarabilmektedir.

Kentsel tasarım kavramının net ifadesine yönelik farklı tanımlamalar yapılmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Karaman'a (1999) göre kentsel tasarım, "sosyal, politik, ekonomik, yönetsel ve fiziksel yapısı sürekli değişim içinde olan kentin, farklı kullanımdaki bina gruplarının ve bunları besleyen yaya hareketlerinin, servislerinin, bunların arasındaki mekânlar ve objelerin tasarımı eylemidir. Bu değişimlere bağlı olarak kentsel çevrenin form ve karakterinin yeniden düzenlenmesini ve değiştirilmesini sağlayan yaratıcı bir eylemdir. Burada aktivite sistemlerini kurabilme, yerel özellikleri kavrayıp tasarımda yorumlayabilme yetisinin önemi ortaya çıkmaktadır. Kentsel tasarım, kamusal alanın fiziksel tasarımıdır."

Lynch (1979), kentsel tasarım kavramına denk olacak şekilde "şehir tasarımı" ifadesini kullanmaktadır. Lynch (1979), şehir tasarımı, genişletilmiş uzay ve geçici çevrenin yönetimi ve form çözümlerinin üretimindeki hünerlerdir şeklinde tanımlamaktadır.

Buna göre şehir tasarımı, kentsel mekânların kullanıcılar üzerindeki gündelik yaşama dair etkilerinin irdelenmesini zorunlu kılar. Bu anlamıyla fiziksel şehir planlamasına yakın dursa da, şehir tasarımı, çevresel ve kullanıcılara dair kaygılara daha fazla odaklanmış, insani amaçlara daha fazla önem gösterir durumdadır. Bu haliyle bir planlama biçiminden öte tasarımsal bir yaklaşımdır ve kentsel açık alan müdahalesini ifade etmektedir.

Bartholomew (1980) kentsel tasarımı, “belli bir binanın ya da bir parçanın ayrıntılı olarak tasarımından önce, insan yapısı çevrenin genel düzeyde, büyük parçalarının tasarlanması sanatıdır” şeklinde ifade etmektedir.

Batı dünyasında, kentsel tasarımın kavramının ortaya çıkışı 1960’lı yıllara; hâkim politikaların yeni kentlerin inşası ve savaş sonrası zarar görmüş alanların yeniden inşasını kapsadığı zamana uzanmaktadır (Aktüre 1991). Bu dönemde, modernizmin etkilerinden ve onun getirdiği standartlaştırmalardan bahsedilmektedir. Savaştan çıkmış ülke ekonomileri, yaşanan ekonomik kriz yüzünden zor yıllar geçirmektedir. Bunun sonucunda, kısa sürede inşa edilebilen, standartlaşmış yapı teknikleri ile kolay ve ucuz mimari öğelerle oluşturulan parçacı yaklaşımlı kentsel tasarım projeleri tercih edilmiştir. Bu yaklaşım, aynı zamanda bütün insanların beklentilerinin de aynı olduğu düşüncesiyle, tarzları standartlaştıran bir anlayışa da neden olmuştur (Uçkaç 2005).

1970’li yıllarda modernist dönemden post-modern döneme geçiş süreci başlamıştır. Bu dönemde global Pazar çapında kent odaklı tasarım ve moda eylemlerinin ortaya çıkması, kentlerin imaj ve pazarlamasının önem kazanması ve inşa edilmiş çevrenin kalitesine önem verilmesi gerektiğinin tekrar keşfedilmesi, kentsel tasarımın yeniden önem kazanmasına sebep olmuştur. Relph (1987), “nasıl modernizmin karşılığı rakamlara indirgenmiş bir planlama pratiği ise, post-modernizmin karşılığı da kentsel tasarım oldu” diyerek bu konuyu özetlemektedir.

Günümüz kentsel tasarım projelerinde, kent kimliği, kimlik kazandırma ya da var olan kimliğin korunması ile kentsel dönüşüm ve yenileme konuları önem kazanmıştır. Bu

kapsamda gerçekleştirilen kent içi kayıp ya da çöküntü alanların yenileme projeleri, günümüz kentsel tasarım uygulamalarının odaklarıdır.

2.2 Kentsel Dönüşüm ve Yenileme

Dönüşüm kavramı, kentle ilişkili ya da ilişkisiz alanları kentle ilişkilendirmek ve o coğrafya içerisindeki arazi kullanımına, fiziksel, işlevsel, sosyal, ekonomik, ekolojik anlamda müdahale etmeyi tariflemektedir. Bir başka ifade ile dönüşüm, kentin makro formunu etkileyip değiştiren bir olgudur. Dönüşüm, zaman içinde değişiklikleri de içerdiğinden, herhangi bir şehrin gelişimini anlamayı, kenti tanımayı ve kavramayı da beraberinde getirir (Günay 1999). Bu düşünce yapısına göre kentsel dönüşüm, kentsel tasarım projeleri kapsamında ele alınmaktadır.

Kap'a göre kentsel dönüşüm ve yenileme, yerel ekonomiye ait dinamikleri harekete geçirmek yolu ile fiziksel ve sosyal açılardan çöküntü sürecine girmiş kentsel alanları yeniden yaşanabilir, canlı alanlar haline getirmeyi ve kente yeniden kazandırmayı hedefleyen entegre bir vizyon ve eylemler bütünüdür (<http://www.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItems&ID=14824> 2008).

Kentsel tasarım kavramı içerisinde ele alınan kentsel dönüşüm ve yenileme kavramları aynı içerikte görünmekle birlikte aslında birbirinden farklı durumlardır. Dönüşüm esas olarak kentsel yenilemeyi de içeren üst ölçekli bir kavramdır ve sadece var olan bir kentsel mekânın fiziksel, sosyal ve ekonomik anlamda iyileştirilmesinden ibaret değildir. Dönüşüm, küresel, ekonomik, politik ve sosyal yapılanma ile birlikte var olan ve günlük yaşantımızı biçimlendiren bir olgudur (Güley 2001). Dönüşüm aynı zamanda küreselleşme kavramını da içinde barındırmaktadır. Küreselleşme, kentlerin dönüşümü için üst ölçekli bir olgu olup, günümüzde çok tartışılmasına rağmen ekonomik, politik ve sosyal yapılarla yaşadığımız sosyal ve fiziksel çevreyi değiştiren, 20. yüzyılın en önemli dönüşümü kabul edilmektedir (Aslanoğlu 2000). Küreselleşme bir ürün olmamakla birlikte şimdi, olan ve gelecekte yaşanılacak dünyayı biçimlendirmeye devam eden birbirleriyle bağlantılı ekonomik, sosyal, politik, kültürel ve ekolojik süreçlerden oluşan bir bütünsel kavramdır. Bu küresel olgular bütünü, büyük nüfusların

yaşadığı yerler olmaları dolayısıyla kentleri sürekli etkilemektedir. Kentler kuruluşlarından, günümüze kadar farklı dinamiklerin etkisinde kalarak dönüşüme uğramış ve değişmişlerdir. Bu süreçte, savunma, ekonomik faaliyetler ve ulaşım gibi dinamiklerin yanı sıra, sanayi öncesi, sanayi dönemi ve sanayi sonrası dönemler de kente ait fiziksel çevreyi biçimlendiren ve dönüştüren öğeler olarak karşımıza çıkmaktadır (Kılıç 2006).

Kentsel yenileme, kamu girişi ya da yardımıyla yoksul komşulukların yenilenmesi, yapıların iyileştirilmesi, daha iyi barınma koşulları, ticaret ve sanayi olanakları, kamu yapıları sağlanması amacıyla gerçekleştirilmektedir. Bir başka deyişle yerel plan ve programlar uyarınca kentlerin ve kent merkezlerinin tümünü ya da bir bölümünü günün değişen koşullarına daha iyi cevap verebilecek bir duruma getirmek, ekonomik ve yapısal özellikleri iyileştirilmesine olanak vermeyecek ölçüde kötüleşmiş olan yoksul konutların yıkılması ve bunların oluşturduğu kent bölümlerinin yeni bir planlama düzeni içinde geliştirilmesi amacıdadır (Kılıç 2006).

Kentlerimiz, bugün aşırı nüfus yığılmaları, ekonomik şartlar, sosyal bilinçsizlik, yanlış yer seçimi tercihleri, arz-talep eğilimleri gibi çeşitli nedenlere bağlı bir çöküş yaşamaktadır. Dünyada olduğu gibi, Türkiye’de de kuvvetle hissedilen bu çöküş, yalnızca kentleşme sancıları çekmekte olan az gelişmiş ülkelerde değil, 19. yüzyıldan bu yana hızlı dönüşüm süreçleri yaşayan gelişmiş ülkelerde de görülmektedir (Bakan ve Konuk 2001). Kentlerin çöküntüye uğraması, ilgili çevreleri bu durumu ortadan kaldıracak çözüm arayışlarına yöneltmiştir. Kentsel yenileme kavramı, işte bu arayışların bir sonucu, bir çözüm yolu olarak ortaya çıkmaktadır (Kılıç 2006).

2.1.1 Kentsel yenileme kavramının tarihçesi

Kentsel yenileme kavramı 20. yüzyıl başlarında, toplumdaki ekonomik ve toplumsal değişimlerin başladığı dönemde ortaya çıkmıştır. Aşırı nüfus hareketleri, nüfus yığılmaları ile öncelikle kent merkezlerindeki mevcut nüfus yapısını değiştirmeye başlamıştır. Bunun sonucu olarak ortaya çıkan fiziksel yıpranma ile birlikte mekânların yenilenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Ancak bu yenileme hareketleri her zaman bir

dönüşümü de beraberinde getirmemiştir. Genel bir çerçeve içinde, kentsel yenileme, farklı nedenlerden ötürü zaman süreci içinde eskimiş, köhnemiş, yıpranmış ya da kimi durumlarda terkedilmiş, vazgeçilmiş kentsel dokunun, günün sosyo-ekonomik ve fiziksel koşulları göz önünde tutularak değiştirilmesi, dönüştürülmesi, ıslah edilmesi ve yeniden canlandırılarak kente kazandırılması şeklinde ifade edilmelidir. Bu hali ile kentsel yenileme, dönüşüme göre alt ölçekli bir kavramdır ve kentsel dönüşüm başlığının içerisinde yer almaktadır. Kentsel dönüşüm salt bir kent mekânının yenilenmesi olarak algılanmamalıdır (Uçkaç 2005).

Yoğun kentleşme deneyimini geride bırakmış olan gelişmiş ülkeler, dönüşüm, yenileme gibi konuları kent gündemine yeni yeni taşıırken; azgelişmiş ülkeler, artan nüfusun eşlik ettiği hızlı kentleşmenin yol açtığı sorunlara uzun yıllardır çözüm aramaktadırlar (Çakılcıoğlu ve Cebeci 2003). Aşırı nüfus hareketleri, yoğunlaşmalar ve yığılmalar sonucunda, başta kent merkezleri olmak üzere tüm kentsel alanlarda bir dönüşüm başlamakta, kent merkezlerinde yaşayan nüfusun yerini yeni sosyal tabakalar almaktadır. Buna, işlevsel anlamda dönüşümlerin de eklenmesi ile birlikte, kentsel çöküntü kendini göstermektedir. Kent merkezlerinin boşalması sonucu, bu alanlarda mevcut olan konut fonksiyonu, yerini ticaret birimlerine, küçük imalathanelere ya da depolara bırakmakta, burada yaşayan nüfus da merkezleri terk etmekte, yeni fonksiyonların getirdiği yeni bir sosyal tabaka merkeze yerleşmektedir. Bu işlevsel dönüşüm, kent merkezlerini son derece olumsuz yönde etkilemekte ve bu merkezlerin hem sosyo-kültürel, hem de fiziksel açılardan özgün niteliklerini kaybetmelerine sebep olmaktadır (Thohrns 2004).

Kentsel yenilemenin II. Dünya Savaş'ı sonrasında Kuzey Amerika'da programlar halinde ortaya çıktığı görülmektedir. Savaş sonrası refah döneminde, merkez kentlerde bozulmuş olan fiziksel ve sosyal yaşam şartları, hem yoksulluk içerisinde olan hane halklarına, hem de yerel iş hizmetlerinde bulunan kentlilere ait sorunlara kaynaklık etmektedir. 1949 yılında daha kârlı kentsel mekân kullanımları için, federal hükümetin de desteğiyle, yerel yönetimler ile yerel girişimci grupları tarafından bir kentsel yenileme politikası geliştirilmiştir (Özden 2000). Bu oluşum düşük gelirli grupların konut koşullarının iyileştirilmesine yönelik bir girişim olarak başlamış olmasına

rağmen, programın asıl odağı, dönemin büyük ölçekli merkez yenilemeleri, yeni alış-veriş merkezleri, ofis yapıları ve büyük toplanma merkezleridir. Özel sektörün yıkıcı rolü, bu programın içeriğini bir tür yerinden etme hareketine dönüştürünce, özellikle yoksul gruplar arasında bir güven krizinin yaşanmasına sebep olmuştur. Nitekim Amerika’da kentsel yenileme hareketlerinin “siyahları yerinden etme hareketi” olarak nitelendirilmesinin temel nedeni de budur (Göksu 2005). O dönemlerde kentsel yenileme bölgelerinin odakları, ya iş merkezlerine ya da zengin konut bölgelerine yakın olan gettolardır. Yer seçimindeki ana fikir ise, zengin bölgeyi genişletmek ve buraları düşük gelirliilerin işgalinden korumak olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönüşümün sonucunda ortaya çıkan durum, siyahların daha izole ve homojen azınlık bölgelerine sürülmesi şeklindedir (Velioğlu 1992).

Kentsel yenileme, esas itibariyle içerisinde koruma, sağlıklılaştırma ve yeniden geliştirme gibi üç farklı eylem türünü barındıran geniş çaplı bir mekânsal müdahale programıdır (Yiğitcanlar 2001). Amerika merkezli olan bu hareket, Türkiye’deki imar planlama diline de sızmış, bu üç farklı eylem alanına ait programlar biçiminde gösterilir olmuştur. Bu nedenle, farklı kentsel yenileme programları aracılığıyla önerilen dönüşüm projeleri, kentsel planlama eyleminin merkezi konumuna gelmiştir. Bir başka deyişle kentsel yenileme, Türkiye planlama tarihi kadar eski olan ve içerisinde her türlü kentsel dönüşümü barındıran bir müdahale biçimi olmuştur. Bu mekânsal yenileme müdahalesi, gelişmeci paradigmanın etkisi altında gelişen planlama sürecinin en önemli politika kararını oluşturmuştur (Sökmen 1992). Buna göre, kentsel sistemlerde korunarak ya da sağlıklılaştırılarak geliştirilecek bölgeler olduğu gibi, büyük ölçüde yıkılıp yeniden düzenlenecek bölgeler de bulunmaktadır. Planlama eylemi aracılığıyla bütün bu müdahalelerin programları, işverene ya da yerel yönetimlere tasarımcılar, plancılar ve kent sosyologları tarafından önerilmektedir. Son dönemlerde Türkiye’de, kentsel dönüşüm tartışmasının sadece yıkıp yeniden yapma müdahalesine indirgenmek istenmesinin arkasında mekânsal bir temizlik tercihi bulunmaktadır. Ne var ki, her mekânsal müdahalede olduğu gibi, kentsel yenileme müdahaleleri de salt mekânsal değil, aynı zamanda bir sosyal olgu olup ciddi toplumsal sonuçları bulunmaktadır. Elbette bu mekânsal temizlik hareketinin toplumsal bir temizlik hareketine dönüşme olasılığından dolayı, yapılacak tercih tamamen politiktir ve risklidir.

Kentlerde yenileme hareketlerinin başarısı her zaman planlama ile ilişkili değildir. Planlanana rağmen beklenen dönüşümün gerçekleşmediği durumlar da olabilmektedir. Başka bir deyişle plan, beklenen kentsel yenileme için gerekli bir durum olmasına karşın bazen tek başına yeterli olmayabilir (Görgülü 2005). Kentsel mekânın kötüleşme derecesi ve yenileme için gerekli olan anlaşılanın taraflara sağlayacağı kentsel rant seviyeleri de kentsel yenileme için son derece önemli faktörlerdir. Dolayısıyla, kentsel yenileme hareketinin başarıya ulaşabilmesi için dönüşecek olan kent parçasının önce kendisini yeniden üretemeyecek derecede kötüleşmesi, sonra yenilenmenin ya da dönüşümün arkasından yaratılacak getiri seviyesinin tarafları tatmin edecek boyutlarda hesaplanabilmesi gerekmektedir (Yiğitcanlar 2001). Kimi kent parçalarının bakımsız bırakılarak bozulmasına ve kötüleşmesine göz yumulması, o bölge için gerekli olan servislerden yoksun bırakılması, iyileştirmeye ve sağlıklılaştırmaya yönelik eylemlerden uzak kalınması, dönüşümün hızlanmasına, yani köhneleşme şiddetinin arttırılmasına yönelik bir müdahaledir. Bir başka deyişle, buradaki müdahalesizlik gerçekte tam bir müdahaledir. Bu süreç, dönüşümü gerçekleştirecek ve kenti yeniden inşa edecek sermayenin harekete geçmesi için son derece önemli bir aşamadır.

Kentsel yenileme kavramı, kamu girişimi ya da yardımıyla yoksul komşulukların yenilenmesi, yapıların iyileştirilmesi, daha iyi barınma şartları, ticaret ve sanayi olanakları, ekonomik ve yapısal özellikleri iyileştirilmesine olanak vermeyecek ölçüde kötüleşmiş olan yoksul konutların yıkılıp bunların oluşturduğu kent bölümlerinin yeni bir planlama düzeni içinde geliştirilmesi gibi sloganlarla yola çıksa da, dönüşüm sonrasında ortaya çıkabilecek risk, devletin, yerel yönetimlerin, çok disiplinli yapıyla çalışan proje ofislerinin, kent sosyologlarının ve akademisyenlerin işbirliği içinde çalışmaları halinde en aza indirilebilir.

2.2.2 Kayıp alan kavramı

Kentlerin hızla ve kontrolsüz bir şekilde büyümesi sanayi devriminin bir sonucu olarak görülebilir. Sanayileşmenin getirdiği olanaklar ve çekim gücü, kentleşme sürecinde bir katalizör olmaktadır (Trancik 1986). Sanayileşen ve gelişen kentler, bu süreç içerisinde

ortaya çıkan sorunlarla da yüzleşmek zorunda kalmaktadır. Bahsi geçen süreçte 1920’lerde Le Corbusier önderliğinde toplanan mimarlar ve plancılar, tasarımda ve planlamada modern hareketin temellerini atmışlardır. Belirlenen ana ilke “bölgame (zoning)” olmuştur. Barınma, çalışma ve eğlence alanları geniş ulaşım ağlarıyla sınırlandırılmıştır. Yapılar göğe doğru yükselerek geniş kentsel yeşil alanlar veya otopark alanları belirlenmiş, insanların toplu yaşam alanları yapıların arasına sıkıştırılmıştır. Ulaşımda otomobil öncelikli ulaşım türü tercih edilmiştir (Trancik 1986).

Avrupa’da bu modern hareket 1960’lara kadar devam etmiş, günümüzde bu ülkelerde sistem artık terk edilmiş ve yerini yeni kentleşme hareketi almıştır. Terk edilen bu hareketin yansımaları, kentsel mekânlarda hala etkisini sürdürmektedir. Gelişmiş ülkelerin terk ettiği bu kentleşme hareketi ülkemizde hala uygulanmaktadır ve bu ayrı bir tartışma konusudur. Le Corbusier’in modernist hareketinin kentsel alanlardaki olumsuz yansımaları için Roger Trancik “Finding Lost Space” adlı eserinde “kayıp alan (lost space)” terimini kullanmaktadır.

Trancik’e (1986) göre kayıp alanlar, otopark alanları, çok katlı yapıların yüzeyleri veya kentsel aktivitelerden kopuk saklı plazalar; su kıyıları, tren yolları, terk edilmiş askeri alanlar veya endüstri alanları olarak tanımlanmaktadır. Trancik (1986), kayıp alanları çevrelerine veya kullanıcılarına olumlu katkı sağlamayan, yeniden tasarlanması gereken, tercih edilmeyen, terk edilmiş kentsel alanlar olarak ifade etmektedir.

Trancik’e (1986) göre kayıp alanların oluşumunda dört temel neden vardır:

- o Otomobil kullanım bağımlılığının artması;
- o Açık alanlara karşı mimarlık alanında modern tavır;
- o Kentsel yenileme ve bölgeleme;
- o Kullanılmayan, terk edilmiş, işlevini yitirmiş endüstri, askeri veya ulaşım bölgelerinin varlığıdır.

Bu nedenleri kısaca açıklamak gerekirse; Otomobil kullanım bağımlılığının artması kentleri de ona göre şekillendirmiştir. Kentler yayılmış ve geniş arazi gereksinimi ortaya çıkmıştır. Bu geniş alanların bir kısmı sadece taşıtlara ayrılmıştır. Otomobillerin kullandığı bu alanlar, kent yüzeyinde çok büyük hacimler kaplamıştır. Toplum yaşamında sosyal birliktelik açısından önemli bir role sahip olan kentsel alanlar otoparklar tarafından işgal edilmiştir.

İkinci neden olarak modern mimarlık hareketinin sonuçlarını ele alan Trancik (1986), 1930'dan 1960'lı yıllara kadar devam eden bu süreci, binaları bağımsız olarak tasarlayan, sokak mekânlarını, kent meydanlarını ve yeşil alanları göz ardı eden bir sistem şeklinde tanımlamaktadır. Ona göre bu dönemin planlama ve mimarlık yaklaşımlarındaki sorun, yapılar arasındaki alanların/boşlukların tasarlanmamasından kaynaklanmaktadır. Şehircilikte ve mimarlıkta “Modern Hareket” yaklaşımıyla tasarlanmış kentler, bölgeler veya yapılar kendi içine kapalı, kentsel aktivitelerden kopuk, tanımsız olarak tasarlanmıştır (Trancik 1986).

Trancik'in (1986) tariflediği üçüncü problem ise bölgeleme ve kentsel yenilemedir. Bölgeleme (zoning), kent içindeki fonksiyonları ayıran, parçalayan bir etkiye sahiptir. Bölgeleme yaklaşımında belirlenen sloganlar “sağlık, güvenlik ve refah” olarak tanımlanmıştır. Ancak ulaşım ağlarıyla birbirinden ayrılan çalışma, barınma, ticaret ve dinlenme alanları, kendi içlerinde homojen ve izole bir sistem oluşturulmasına rağmen bu sistemler birbirinden kopuk, içe dönük ve tek düzedir. Bahsi geçen bölgeler arasındaki kopukluk, sosyal ve işlevsel ilişkiyi zayıflatmakta ve yok etmektedir. Bu durum sosyal açıdan ayrımı da beraberinde getirmektedir.

Trancik'e (1986) göre kentlerin karşılaştığı dördüncü problem ise terkedilmiş sanayi, askeri bölgeler gibi geniş alanlarda değişen arazi kullanımlarıdır. Kent içinde kalmış ve artık işlevini yitirmiş geniş kentsel alanlar, karma kullanım açısından potansiyel oluşturmaktadır. Bahsi geçen bu alanlar, kent içindeki rezerv bölgeleridir. Kentsel kurgunun içerisinde doğru şekilde değerlendirilmelidirler.

Kayıp alan kent içinde etkin kullanılmayan veya ulaşılamayan alan olarak da tanımlanabilir. Bu alanlar, kenti fiziksel ve/veya sosyal açıdan bölen hatta parçalayan mekânlardır. Karayolu veya demiryolu ağları, otoparklar veya birbirinden kopuk çalışan kentsel sistemler, büyük, izole ve kendi içine kapalı konut/çalışma bölgeleri ve/veya kent içinde kalmış kullanılan veya terk edilmiş sanayi alanları kayıp alanlara örnek olarak verilebilir. Erişilebilirliği olmayan veya kısıtlı bir erişime sahip mekânların da çöküntü alanına dönüşmeleri kaçınılmaz olmaktadır. Bir kentsel bölgenin, kullanılabilirliği ve canlılığı, o bölgenin kimliğinin korunması ile sahiplenilmesine bağlıdır.

- **Kayıp alanların kente yansması**

Planlı gelişmede uygulanan planlama stratejileri ve mimari uygulamalar ile ekonomik nedenlerle terk edilmiş alanların ortaya çıkardığı sonuç kayıp alan olarak tanımlanmaktadır.

Trancik'e (1986) göre kayıp alanların kente olan etkileri fiziksel, sosyal ve ekonomik olarak üç ana başlık altında toplanmaktadır. Bu bileşenler üst ölçekte birbirini tamamlamaktadırlar. Hepsi bir bütün olarak çalıştığında kentsel mekân etkin olarak kullanılmaktadır. Planlama ve tasarım başarısı da buna bağlıdır. Kullanılmayan alan çökmeye mahkûmdur.

- **Kayıp alanların kentlere olan fiziksel etkileri**

Kayıp alanlar kenti bölen birer ayraç olarak düşünülebilir. Kentin akışkanlığını ve sürekliliğini bozan bir etkiye sahiptirler. Kent içinde kullanılmayan, tanımsız, geniş yüzeyler işgal etmektedirler. Asıl olan kent toprağını verimli olarak kullanmaktır. Kentsel planlama politikaları otomobil odaklı bir strateji izlediğinden, yayılan ve yatayda gelişen bir kentleşme söz konusudur. Taşıt yollarının kapladığı yüzey, kentsel alanda önemli bir orana sahiptir. Demiryolu hatları da aynı taşıt yolları gibi kenti bölen fiziksel bir etkiye sahiptirler. Bu etkenler, kentlerin erişilebilirliğini kısıtlamakta ve zayıflatmakta, ayrıca zaman kaybına da yol açmaktadır.

Fiziksel ögelerle alakalı bir diğer nokta ise kentsel alanda bölgeleme yaklaşımının getirdiği, kendi içinde gelişen ve çalışan alanların, kent bütününe olan negatif etkileridir. Bu alanlar, kentsel bütünlüğü, sürekliliği ve hareketliliği olumsuz yönde etkilemektedirler. Oluşturulan konut veya çalışma bölgeleri, o alanların sadece günün belirli zamanlarında kullanıldığının göstergesidir. Oysaki ideal olan, alan kullanımının sürekliliğidir.

- **Kayıp alanların kentlere olan sosyal etkileri**

İnsanın doğasında birlikte yaşam, bütünlük, paylaşım ve sosyalleşme vardır. Bunları gerçekleştireceği yer ise kentlerdir. Bireyin hayatında kentler, sosyal yaşamının gelişmesi ve/veya değişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. İnsanın ruhsal ve bedensel gelişiminde dış çevre faktörleri ve yaşadığı kentsel çevre çok önemlidir.

Trancik'e (1986) göre kentsel çevrenin etkileri iki yönde incelenebilir:

Birincisi kentsel politikalar ve bu doğrultuda alınan kararlar ile tasarlanan, planlanan ve uygulanan projelerden kaynaklı sosyal çevrenin oluşturulamamasıdır. Fiziksel olarak erişimin sağlanamadığı ve kendi içine kapalı, parçalı gelişen kentsel alanlarda ya kullanım yoğunluğu düşük olmakta ya da alan hiç kullanılmamaktadır.

İkincisi kentlinin kişisel tercihleridir. Bireyin, kentsel mekânı tercih etmesi için, alanın kendi ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte olması ve onu sosyal bakımdan geliştirecek kompleks yapıda tasarlanmış olması gerekmektedir. Bu durum bir yöndende sahiplenme olgusuyla ilgilidir. Bu olgu, mekânın devamlılığını oluşturan ortak anılarla, paylaşımlarla sağlanmaktadır. Kentsel mekânın kimliği, alanın çekim gücünü artırmakta ve farklılaşmasına neden olmaktadır.

Kentsel çevrenin yaşayabilmesi ve sürdürülebilir yapıda olabilmesi için kentsel çevreyi etkileyen faktörler birbiri içine geçmiş şekilde çalışmalıdır. Bunun aksi durumunda, kayıp alanlara dönüşmüş kentsel mekânlar, sosyal açıdan da çökmektedirler. Bir başka

değişle, fiziksel mekânda kullanıcılar tarafından sahiplenme duygusunun oluşmaması, sosyal açıdan o mekânın çöküntü alanına dönüşmesine neden olmaktadır. Sahiplenmenin olmaması, alanın cazibesini olumsuz yönde etkileyerek vandalizmi doğurmaktadır. Kentsel çevreye olan saygı yok olmakta, verilen değer azalmaktadır. Böylece alana fiziksel zarar verilmekte, bakımsız, kalitesiz ve niteliksiz mekânlar oluşmaktadır. Bu durumdan ortaya çıkan sonuç güvenlik problemleridir. Sosyal çevrede insanlar birbirlerini denetlemektedirler. Kullanılmayan alanlarda sosyal denetim mekanizması da çalışmaz hale gelmektedir. Bir kullanıcının, istediği her kentsel mekâna, istediği her an güvenli bir şekilde ulaşması gerekir. Kent, yaşayan bir organizma olarak görülüyorsa, bu, tüm güne yayılmış bir kentsel yaşam anlamına gelmektedir. Belli saatlerde kullanılan kentsel alanlar uzun vadede işlevlerini tam olarak yerine getirememekte ve çökmektedirler.

- **Kayıp alanların kentlere olan ekonomik etkileri**

Kent dinamik bir yapıya sahiptir. Sürekli değişim ve gelişim göstermektedir. Fiziksel veya ekonomik olarak ömrünü dolduran alanlar, ekonomik getirisi yüksek işlevler ile yer değiştirmektedirler. Kent içinde, özellikle merkezdeki arsa değerleri çok yüksektir. Kent içinde kullanılmayan veya verimliliği, yararı düşük olan bölgeler kente ekonomik olarak katma değer kazandırmayacaktır. Bu yüzden bu alanlar dönüşerek, kente ekonomik getirisi yüksek işlevlerle yenilenirler.

2.3 Kent Kimliği ve Kent Kimliği ile Birlikte Anılan Kavramlar

Kent kimliği temelde bir kenti diğerlerinden ayırt etmeye yarar ve kenti başkalaştırmaya yardımcı olan nitelikler ile kente özgü olduğu tartışma götürmeyen öğeler olarak tanımlanır (Lynch and Rodwin 1958).

Çöl (1998) kent kimliğini, kentin imajını etkileyen; her kentte farklı ölçek ve yorumlarla kendine özgü nitelikler taşıyan; fiziksel, kültürel, sosyal, ekonomik, tarihsel ve biçimsel faktörlerle şekillenen; kentliler ve onların yaşam biçiminin oluşturduğu;

sürekli gelişen, geçmişten, geleceğe uzanan büyük bir sürecin ortaya çıkardığı anlam bütünlüğü olarak tanımlamaktadır.

Kimlik, bir kenti tanımlanabilir kılan özellikleri ortaya koyduğuna göre, kenti diğer benzerlerinden ayırt edici özelliklere de sahip olmalıdır. Kimliği farklılaştıran, mekânsal ve sosyal faktörler, o yerin kimliğini oluşturarak, kent ve mekâna onları diğer benzerlerinden ayıran, kendine özgü, yerel nitelikler vermektedir (Özer 2001).

Kimlik bir kişilik göstergesidir. Relph, kimliği kalıcı aynılıkları ve birliktelikleri olan mekânı diğerlerinden ayıran özellikler olarak tanımlamaktadır (Gökbulut ve Yücesoy 1999).

Mekânsal kimliğin kurgusunda yaşanan süreç bireylerin mekâna yüklediği farklı algısal ve bilişimsel anlamlandırmalar ile toplumda meydana gelen tarihsel, kültürel ve sosyo-ekonomik olaylardan etkilenir (Gökbulut ve Yücesoy 1999).

Relph'e göre mekânsal kimlik, mekânı oluşturan fiziksel yapı, barındırdığı aktiviteler ve kullanıcıların oluşturduğu anlamları içermektedir (Gökbulut ve Yücesoy 1999). Bu üç temel mekân özelliği, kimlik oluşumunda birbirlerini tamamlayıcı faktörler olarak yer alırlar. Burada önemli olan bu üç ögenin birbirleriyle nasıl algısal ya da bilişimsel ilişki kurduklarıdır. Fiziksel yapı, aktiviteler ve anlamlar arasındaki ilişkilere ek olarak birbirleri arasında diyalektik olarak oluşan ilişkiler yumağı da bir mekânın kimlik oluşumunu etkilemektedir (Gökbulut ve Yücesoy 1999).

Gökbulut ve Yücesoy'a (1999) göre kimliği oluşturan iki süreç bulunmaktadır:

- o Kimlik içeriğinin tanımlanması süreci,
- o Bazı sınırların oluşturulması ve bunların ayrılması ile bu sınırların doğası ve nasıl bilindiği veya nasıl bilinir yapıldığı hakkında soru sorulması sürecidir.

Kentin kimliği, statik olmayan dinamik bir yapıdadır. Bunun nedeni, kentin kimliğinin fiziksel ve sosyal süreçlerden etkilenmesindendir (Ocakçı 1993). Günümüzde kentler,

küresel ısınma, savaşlar ya da doğal afetler gibi fiziksel etkenler ile birlikte yerel yönetimlerin planlama kararları ile yapılan yeni tasarım çalışmaları tarafından kimlik değişimine uğramaktadır. Toplumsal ilişkiler, politik, bilimsel ve ekonomik etkenler de kentler üzerinde sosyal açıdan bir baskı oluşturup bu değişimde pay sahibi olmaktadır (Can 1999). Düzenli bir kentleşme için, tüm bu birleşenlerin birlikte değerlendirilip ortaya çıkabilecek problemlere karşı önceden önlem alınması şarttır. Ancak bu şekilde kentlilik bilinci oluşur ve kentlerin kimliksel ve mekânsal ayrışması sağlanabilir.

Şüphesiz ki kent kimliğinin insanlar tarafından algılanış biçimi, bireylerin çevrelerinde var olan imgeleri nasıl anlamlandırdıklarıyla ilişkilidir. Bunun sonucunda, çevre eğer bireyde bulunduğu yere ait olma duygusu uyandırıyorsa, birey o mekânı sahiplenmektedir. Bu durum çevresel algı, kentsel imge ve aidiyet kavramlarıyla açıklanmaya çalışılmıştır.

- **Çevresel algı**

İnsan doğduğu andan itibaren çevresiyle karşılıklı bir etkileşim içerisine girmektedir. Çevreden gelen iletiler küçük yaşlarda daha yalın iken, kişi, kendine ve çevresine dair bilgileri biriktirmeye ve anlamlandırmaya başladıkça, çevreden gelen uyarıcıları algılama şekli ve süreci de o denli değişim göstermektedir.

Fromm'a (1959) göre, bebekler ve çocuklar çevrede gördüklerini tam olarak yaşantılaştırırlar. Oysa erişkin insan düşündüğünü görmektedir. Bir diğer değişle, düşündüklerini kanıtlamak amacıyla çevreye bakar. Rapoport (1977) ise konuyu "algılamayı, uyarıcının niteliğine bağlı olduğu kadar, algılama fizyolojisine, algılayanın umutlarına, dikkatine, seçiciliğine genel durumuna da bağlıdır" şeklinde yorumlamaktadır.

İnsan çevresiyle var olan sosyal bir varlıktır. Çevreyle sürekli diyalog halindedir ve bu ilişki var olmanın bir sonucudur. Bu etkileşim sonucunda insan gelişir ve çevresini

geliştirir, değiştirir. İnsanın çevresine olan katkısı, algıladığı, duyumsadığı ve hissettiği ölçüde olmaktadır (Başakman 1982).

Bu durumda çevresel algılamanın tanımlanmasından önce “algı”nın betimlenmesi gerekmektedir. David Hume (1951), insanların yalnızca kendi zihninde doğrudan ve aracısız olarak tecrübe ettiği ideleri, duyum ve izlenimleri bilebileceğini, bilgide kendi zihninin ötesine geçemeyeceğini ve bundan dolayı herhangi bir şeyin insan zihninden bağımsız olarak var olduğunun söylenemeyeceğini belirtmektedir. Hume (1951), insan zihnini bilgi bakımından analiz ettiği zaman, zihnin tüm içeriklerinin insana duyular ve deney tarafından sağlanan malzemeye indirgenebileceğini görmüştür; bu malzemeler ise doğrudan algılardan kaynaklanmaktadır.

Zihnin algıları iki şekilde ortaya çıkmaktadır. Bunlar izlenimler ya da güçlü algılar ve ideler ya da zayıf algılar şeklindedir. Birey, bir şeyi gördüğü, hissettiği, sevdiği, işittiği ya da arzu ettiği zamanlarda olduğu gibi, başlangıçtaki algı, bir izlenimdir. İşte bu ilk izlenimler, onlara sahip olunduğu ilk anlarda, canlı, güçlü ve açıktırlar. Buna karşın birey, ilk izlenimler üzerinde düşünmeye başladıktan sonra, zamanla onlara ilişkin idelere sahip olmaya başlar ve bu ideler özgün duyumlara kıyasla, daha az canlı ve soluk olurlar. Hume (1951) bu durumu “idelerin birbirleriyle belirli ilişkiler içinde olması, birbirlerine belirli şekillerde bağlanmaları bir rastlantı değildir” şeklinde yorumlamaktadır. O, ideleri bazı bakımlardan birbirlerine bağlayan birtakım birleştirici unsurlar olduğunu söylemektedir. Hume’a (1951) göre bu nitelikler, benzerlik, zaman ya da mekân bakımından süreklilik ve neden-sonuç ilişkilerini tariflemektedir.

Nasar’a (1997) göre algı, bir nesnenin bir ya da birkaç duyuyla doğrudan kavranışıyla sonuçlanan bir süreçtir. Rapoport (1977) ise algıyı “seçici konumdaki insanların kendilerine yararlı olacak ve çeşitli ihtiyaçlarını karşılayacak uyarıcıları seçerek duyu organlarıyla almalarıdır” şeklinde tariflemektedir.

Rapoport’a (1977) göre algılamanın üç boyutu vardır;

- o Bilginin nasıl elde edildiği konusu ile ilgili olan; doğrudan çevre algılaması deneyimine dayanan “*çevre algılaması*”;

- o Çevreyi zihnin haritalarıyla algılama biçimi olan “*bilişsel algılama*” ;
- o Çevre kalitesinden ve bundan kaynaklanan tercihin, seçimin, davranış ve kararların algılanması olan “*çevre değerlendirmesi*” dir.

Lynch (1958) çevre algılamasını “her an gözün görebileceğinden, kulağın duyabileceğinden fazla, keşfedilmeyi bekleyen bir dekor, bir manzara vardır. Hiçbir şey tek başına algılanamaz, çevresiyle, kendisini doğuran olaylar zinciriyle, geçmiş yaşantıların anısıyla ilintili olarak algılanır” şeklinde yorumlamaktadır.

Çevre, yaşamın olduğu ilişkiler ortamının tümüdür. Bu alan fiziksel ve mekânsal tüm ilişkilerde olduğu gibi toplumsal ilişkiler ve üretim ilişkilerini de kapsamaktadır (Şerefhanoglu ve Yenen 1992).

Lynch’e (1958)’e göre fiziksel çevre, doğal ve yapay ortamlardan; toplumsal çevre ise, neden-sonuç ilişkileriyle birbirine bağlı altyapı (üretim ilişkileri) ile üstyapılardan (kültür, ahlak, politika, örgütler) oluşur.

Bu bağlamda insan dışındaki tüm evren coğrafi çevrenin konusudur. Bu çevrenin içinde bulunan operasyonel çevre, insan farkında olsa da olmasa da onu etkileyen eylemler dizisinden oluşmaktadır (Lynch 1958). Bunlardan farkında olduğumuz eylemler algısal çevremizi yaratırlar. Algısal çevre Lynch’e (1958) göre bizi davranışsal olarak bir tepkiye itiyorsa bu da davranışsal çevremiz olarak tanımlanmaktadır.

Şehirselle çevre, yaşanılan mekân olarak insan psikolojisinin davranışsal etkilerini belirler. İnsan psikolojisini bilinçli ya da bilinç dışı birçok katmandan oluştuğu kabul edilirse, psikolojik tatminin, kişiyi çevreleyen mekâna gönderilen reaksiyonların bu katmanlarda oluşturduğu duyumlardaki hoşnutluğuyla doğru orantılı olduğu görülür (Kancıoğlu 2001). Duyumlar bilinçdışı katmanlarda ne kadar derine ulaşırsa, o çevrede yaşayan kişi kendisini çevre öğeleriyle o derece bütünleşmekte ve bütünleştiği oranda da mutlu hissetmektedir.

Duyularla çevre hakkında alınan bilgiler, kişilere ve onların yaşantılarına anlamlı gelen bir şekilde işlenip düzenlenmektedir. Belleğin kullanılmasını zorunlu kılan bu süreçte,

sonuçlar zihinde test edilerek ortaya konmakta; anlamlı, tutarlı ve uygun olanlar kişilerin kültürel ve sosyal deneyimlerinden etkilenerek değerlendirilmektedir. (Kancıoğlu 2001).

- **Kentsel imge**

Kent içerisindeki fiziksel mekânlar ile o mekânların kullanıcıları arasında bir iletişim bulunmaktadır. Bu iletişim dâhilinde her insan zihninde yaşadığı ve deneyimlediği kente dair hayali bir imaj oluşturmaktadır. Bu düşünceler, bireyin o kentin geneline ve alt meknlarına dair imajını belirlemede rol oynarlar (Nasar 1997).

İnsanlar birbirleriyle konuşma diliyle iletişim kurdukları gibi, kıyafetleri, mimikleri ile de sözsüz iletişim kurarlar. Aynı şekilde, kent ve o kente ait kurgulanmış çevreler de mesajlar oluşturarak sözsüz iletişimin bir yolunu temsil etmektedirler (Rapoport 1990). evre, baskın özellikleri ve ilişkileri fiziksel mekânlarda kentliye sunmakta; gözlemci ise amaçları ve ihtiyaçları doğrultusunda bu bilgileri seçip, kendi içinde sınıflandırmakta ve baskın olanları hafızasına almaktadır (Tunalı 2004).

Bu çerçevede imge, bir uyaran veya uyaranlar birlikteliğinin, kişinin duyu organları tarafından algılanması sonucunda ortaya çıkmaktadır. Kent insanın hafızası, yaşadığı evre ile ilgili bilgileri önceki bilgiler ile birleştirip basitleştirerek biriktirir. Bu bilgiler onların zihinlerinde yaşadıkları evre ile bire bir etkileşim ile oluşan şematik bir strüktür içerisine yerleştirilir. Buna evresel imge adı verilir (Kara 1997).

Aydınlı (1993), evresel imgeyi “ bireyin çevresiyle tarihsel, ekonomik, politik, sosyal ve kültürel ilişkileri sonucunda amaçlı olarak seçtiği ve kalıcı etki yaratan biçimsel özelliklerinin bilişsel ve duyuşsal alanda bir bütün oluşturduğu bir zihinsel şema” olarak tanımlamaktadır.

Çevresel imgelerin içerisinde yer alan kentsel imgeler, bu tanım içerisinde ele alınırsa, kentli ile yaşadığı kent arasındaki iki yönlü etkileşim sürecinin bir ürünü olarak ifade edilebilir. Bir taraftan kent farklılıklar ve ilişkiler önermekte; diğer taraftanda birey

gördüğünü seçmekte, düzenlemekte ve zihninde bu düzenlenmiş bilgileri anlamlandırmaktadır. Soyut ve somut uyarıcı bilgilerden oluşan imgeler, kişinin bilgi birikimi ve ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmektedir (Greene 1992). Bu bağlamda çevresel imge, fikirleri, değerleri, inançları ve ideallerindeki düşünceleri ekseninde her insan için farklı birer zihinsel şema olarak karşımıza çıkabilmektedir (Lynch 1960).

Bununla birlikte Lynch (1960), aynı çevrenin gerçeklerinin oluşturduğu imgeler konusunda, aynı grup üyeleri arasında önemli ölçüde benzerlikler olabileceğini öne sürmektedir. Bunun Lynch'e (1960) göre şartı, benzer kültürel ve sosyo- ekonomik özelliklere sahip birey gruplarının ortak değer ve imajları paylaşmalarıdır.

Sağlıklı bir kentleşmeyi ve bunun neticesinde ortaya çıkan imgeleri okunabilir kılmak, o kentin kimliği ve niteliği için çok büyük önem taşımaktadır. Kolay algılanmak, belirli bir karakteri olmak, yolları net özelliklere sahip olmak, bir kent kurgusu için önemli konulardır. Netlik ve okunaklılık parametrelerini anlayabilmek için, kenti tek başına bir oluşum olarak görmek yerine, içinde yaşayanların onu nasıl algıladıklarıyla birlikte değerlendirmek gerekmektedir (Aydoğan 2000).

Kurpat (1985), kişinin davranışlarını, çevreden aldığı bilgiler ile şekillendirdiğini ve bu bilgiler ışığında eylemlerini düzenlediğini belirtmektedir (Kancıoğlu 2001). İçinde yaşanılan ve deneyimlenen çevre ne kadar algılanıp okunabilirse, kişinin çevreye karşı farkındalığı ve yaşadığı çevreyi kavraması da o derece artmaktadır. Bu, bireylerin yaşadıkları çevreye karşı olan güven ve sahiplenme duygularının da gelişmesine yardımcı olmaktadır.

- **Aidiyet**

Aidiyet kavramı, kişilerin kendilerini bir mekânın parçası olarak görmeleri, dolayısıyla kendilerini o mekân üzerinde hak ve sorumluluk sahibi hissetmelerini ifade etmektedir (Kier 1979). Aidiyet hissi kent bütününe kapsadığı zaman kentlilik olarak adlandırılmaktadır. Kentlilik, kişilerin kendilerini kentin bir parçası olarak görüp, o

kente ait olan her şeyi kendi yaşamlarının bir parçası olarak sahiplenmelerine ve korumalarına neden olan sosyal bir olgudur (Aydoğan 2001).

Kentlilerin yaşadıkları kente dair aidiyet ve kentlilik duygusunu hissedebilmeleri için öncelikli olarak çevrenin onlara okunabilen netlikte algılama ve algıladığını değerlendirebilme şansı sunan mekânsal kurgulamaları vermesi gerekmektedir (Hacıhasanoğlu 1995). Bu şekilde birey yaşadığı kent ile bütünleşmekte ve bu durum birey üzerinde güven duygusu uyandırmaktadır. Kimliği olan bir şehirde yaşayan insanların kendilerini o kentle özleştirmeleri, yaşadıkları şehrin problemleriyle ilgilenmeleri ve kenti sahiplenip daha ileriye taşıma duyguları içerisinde olmaları yadsınamaz bir gerçekliktir (Kortan 1996).

2.4 Avrupa Ülkelerinden Endüstriyel Dönüşüm Projeleri Örnekleri

2.4.1 Kuzey Duisburg Park

Kuzey Duisburg Sanayi Yerleşkesi, Almanya'nın Duisburg kentinde konumlandırılmış, 1970'e kadar altın çağlarını yaşamış bir çelik fabrikasıdır. Almanya'da 1970'li yıllarda yaşanan ekonomik krizler zincirinden etkilenen fabrika kapatılmıştır. 1989 yılında dönemin Alman hükümeti tarafından kurgulanan Duisburg endüstriyel dönüşüm projesi kapsamında fabrika, gelecekte tüm Duisburg'un imajını da değiştirecek bir kentsel yenileme projesi haline gelmiştir.

İki yüzyıldır kent parkları, kamuya açık yeşil alanlar olarak insanların sosyal hayatlarının fiziksel birer parçası olmuşlardır (Bisel 1991). Parklar temelde kırsal veya kentsel olmakla birlikte, kullanıcılarına ya dinlendirici ve eğlendirici aktiviteler ya da romantik manzaralar sağlamışlardır (<http://repositories.cdlib.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1922&context=ed/places>. 2008).

Almanya'nın yoğun nüfusa sahip Ruhr Bölgesinin kalbinde bulunan Kuzey Duisburg Parkı (Landschaftspark Duisburg Nord), bu bakış açısını değiştirmeye yönelik olarak tasarlanan bir kentsel açık alan düzenlemesidir. Parkın tasarım gurubu lideri peyzaj

mimarı Peter Latz, endüstriyel alanların dönüşümü kapsamında yapılan proje yarışmasında peyzaj tasarımını yeniden ele almış, endüstriyel mirası kabullenen ve normal şartlarda ‘çöp’ olarak nitelendirilip atılacak olan her şeyi değerlendirip, bulunduğu şehrin kentsel tasarım ve peyzajındaki yenilikçi yaklaşımın somut bir örneğini hayata geçirmeyi başarmıştır (http://www.arch.hku.hk/teaching/cases/duisburg/Duisburg_appreciation.htm 2008). Eski sanayi tipi patlamalı ocaklar gibi birçoğu kullanılamaz durumda bulunan ekipmana sahip Duisburg fabrika alanının dönüşümüne yönelik yapılan yarışmalarda, yüzlerce proje arasından sadece Latz ve ekibi bu endüstriyel ortamın hikâyesini sonraki nesillere aktaracak projeyi oluşturmayı başaramışlardır (http://www.arch.hku.hk/teaching/cases/duisburg/Duisburg_appreciation.htm 2008). Yarışmanın jürisi, Amerika’dan çok Avrupa’da görülen bir yönelim olan eski endüstriyel alanlardan oluşturulan parkların örneklerinden biri olmasından dolayı projeyi övmüştür.

Tasarım alanın dönüşüm çalışmalarını tamamlamak için, insanların yeni aktiviteler deneyimlemelerini sağlayacak karmaşık bir program oluşturulmuş, bu program dâhilinde sosyal aktiviteler düşünülmüş ve bu düşünceler fiziksel mekânlara yansıtılmıştır. Geçmişte Amerika’da da tahrip olmuş endüstriyel alanlarla ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Örneğin Reclaiming the American West ile EDRA/Places ödülü sahibi Alan Berger’in bu konuda pek çok çalışması olmakla birlikte, araştırma, planlama ve tasarıma kadar olan tüm aşamalarda, politik isteksizlik ve devlet fonlarının olmaması nedenleriyle projeler uygulanamamıştır (www.landschaftspark.de/en/derpark/industriegeschichte/ueberblick/index.html 2008).

Kuzey Duisburg Parkı, hayata geçirilmiş ve kendinin de bir parçası olduğu, Duisburg’a yönelik geniş çaplı ıslah çalışmalarından ayrı olarak düşünülmemelidir. 1970’lerin başlarına kadar Almanya’nın Ruhr alanı, Emscher District, Avrupa’nın en büyük kömür madenlerinden ve çelik üretim merkezlerinden birisidir. Bu ağır endüstrilerdeki çöküş, ekonomik ve ekolojik krizi hızlandırmış, aynı zamanda sosyal bir değişim ile birlikte alanın kültürel önemini de yitirmesine sebep olmuştur. Bu süreçten geriye kalanlar ise demiryollarının endüstriyel atık niteliğindeki rayları, fabrika bacaları, cüruf yığınları, kirlenmiş toprak, endüstriyel harabeler ve artık kullanılamaz halde olan su kanallarıdır

(<http://repositories.cdlib.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1922&context=ced/places>. 2008)

1980’li yılların ortalarında Almanya’da yapılan uluslararası inşaat fuarlarında devlet ile özel sektör arasında yapılan anlaşmalardan esinlenilerek, Kuzey Rhine-Westphalia eyaleti, yerel belediyeler ve özel şirketler arasında bir ortaklık oluşturulmuştur. Bu komisyon, bölgeyi 10 yıllık (1989 – 1999) bir çaba ile canlandıracak IBA Emscherpark projesini kurgulamıştır. Projenin amacı, Emscher Nehri yakınındaki, batıda Duisburg Rhine, doğuda Dortmund ve birçok önemli şehrin arasında bulunan 298 kilometrekarelik yoğun nüfuslu alanı, örnek oluşturacak yenilikçi bir kurgu ile dönüştürmektir (www.landschaftspark.de/en/derpark/industriegeschichte/ueberblick/index.html 2008).

Konsept projelerinin oluşturulmaya başlandığı 1989 yılından proje uygulanana kadar geçen süreçte, IBA Emscherpark yetkilileri, konuyla alakalı birçok yarışma düzenlemiş ve dikkatlice seçilmiş projelere teklifler vermişlerdir. Söz edilen projeler, genel olarak yerleşim için planlanmış kültürel ve eğitsel binalar ile sanat projelerdir. Üretilen projelerin her biri endüstriyel alanların ekonomik ve ekolojik olarak yeniden kurgulanmasını amaçlamıştır. 1989 ile 1999 yılları arasında IBA, değişik büyüklüklerde yaklaşık 100 projeye sponsorluk yapmıştır (http://en.wikipedia.org/wiki/Landschaftspark_Duisburg-Nord 2008).

Kuzey Duisburg’da, geliştirme sorumlusu şirket konumunda bulunan North Rhine-Westphalia’nın çabaları ile bir gayrimenkul fonundan maddi destek sağlanarak, eski Thyssen Çelik Fabrikası’nda tüm bu çalışmaların ilk somut adımı atılmıştır. Bunun neticesinde Duisburg’a yönelik projelerin, kapatılan Thyssen Çelik Fabrikası’na yönelik olan kısmına onay verilmiştir. Sonraki aşamada, Duisburg belediyesi, fabrikanın kamuya açık bir parka çevrilebilmesi için imar durumunu değiştirmiştir. Bu aşamada peyzaj mimarı Peter Latz, IBA’nın tüm amaç ve hedeflerini karşılayan bir proje geliştirmiştir (Şekil 2.1). Bu proje daha sonra IBA’nın Thyssen Çelik Fabrikası için anahtar projelerinden biri haline gelmiştir (<http://repositories.cdlib.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1922&context=ced/places>. 2008).

Şekil 2.1 Duisburg Nord yerleşim planı (Cip 2002)

Latz, 2004 yılında verdiği bir derste alan ile ilgili birçok zorluktan bahsetmiştir (http://en.wikipedia.org/wiki/Landschaftspark_Duisburg-Nord 2008). Her şeyden önce park alanı sıradan bir arazi değildir. Hâlihazır haritaların çıkarılması, mevcut yerleşkenin endüstriyel içeriğinden dolayı işverenler tarafından çok detaylı şekilde istenmektedir. Thyssen Çelik Fabrikası'nın ilk uygulama projeleri oluşturulurken, ihtiyaç programında yer alan yapılar ile bu yapılara ait açık alan stokları net bir şekilde fiziksel mekâna aktarılmamış, açık ve kapalı mekân ilişkileri bir bütünlük içerisinde kurgulanamamıştır (Cip 2002). Fabrika alanı, bu bağlamda ortasında ciddi büyüklükteki endüstriyel çöp yığıntıları ile arazinin altında kaotik şekilde uzanan altyapı hatları yüzünden bölünmüş bir yapı göstermektedir (<http://repositories.cdlib.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1922&context=ced/places>. 2008).

Tüm bu olumsuzluklara rağmen, 1989'da eski bir çelik fabrikasının kalıntılarından bir park inşa etme fikri doğduğunda, fabrika harabelerinin endüstriyel havası Latz'ı ciddi anlamda etkilemiştir. Bu noktada, dev objelerin estetiğinin, alanın endüstriyel dönüşüm fikrini besleyen birer işaret gibi kullanılabilmesi fikri Latz'ın kafasında canlanmıştır. Bu

fikir, parkın tasarımı açısından temel konseptlerden bir tanesidir (<http://repositories.cdlib.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1922&context=cet/places>., 2008).

Çelikten üretilen dev yapılar, insanı ezen ölçekleriyle alanın içerisinde birbirlerine yakın şekilde konumlandırılmıştır. Latz, “Patlamalı ocak sadece eski bir endüstriyel atık değildir. Gözdağı veren ve insanı korkutan, etrafındakilerin üzerine doğru yükselen bir ejderhadır.” demektedir. Latz ve ekibinin eldeki ürünleri soyutlayıcı düşüncelerinin, tasarım alanının metaforunu ortaya çıkartmadaki katkısı büyüktür. Kullanılan tarihsel katmanlar, endüstriyel değişimin yıllara yayılan değişim sürecini, değişen şartlar ve ortamsal kirlenmenin işaretleri olarak yansıtmışlardır. Fakat burada amaç, bozulmuş ve kompleks yapıları sıkıntı veren objeler olarak silmek veya örtmek değil, bu ekipmanlara ait yaratıcı potansiyelleri ortaya çıkartmaktır (Baumeister 2006).

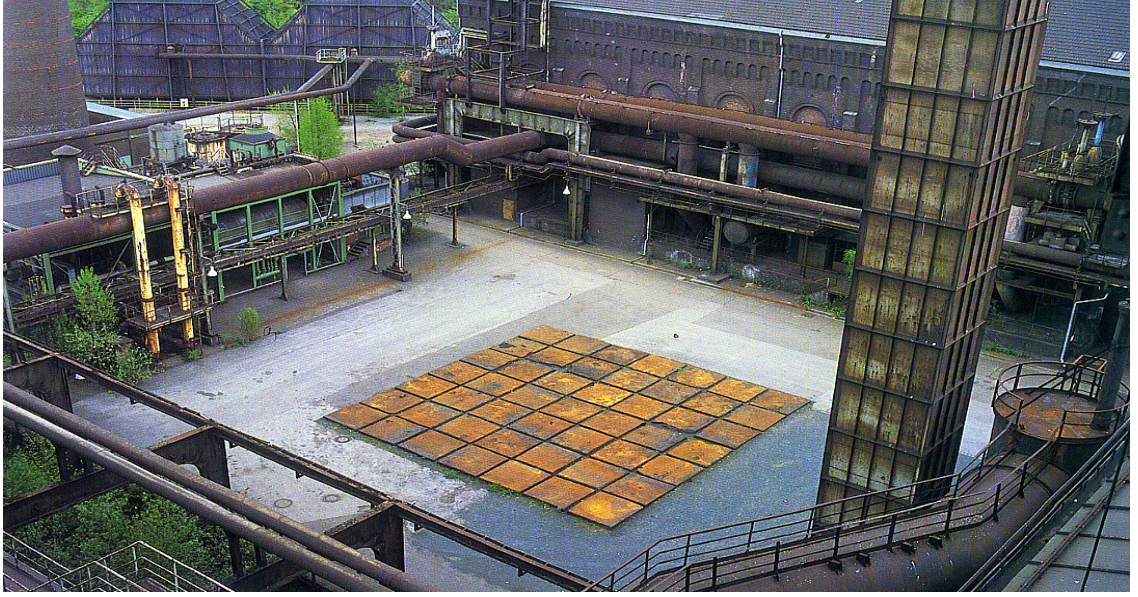
Tasarım ekibi uzun soluklu araştırmalar ve analizler sonucunda, Duisburg Nord’ta bulunan çelik fabrikasına ait endüstriyel yapıların büyük kısmını yerinde tutmayı ve dönüştürmeyi başarmıştır (Şekil 2.2). Bunları ortaya çıkan yeni tasarım içerisinde göze batmayacak bir şekilde yerleştirmiş ve fonksiyonlarını yeniden tanımlamak sureti ile eski bir endüstriyel alanı, yılda 500.000’den fazla ziyaretçiye hitap eden bir endüstriyel kent parkı haline getirmiştir (Baumeister 2006).

Şekil 2.2 Duisburg Nord gece görüntüsü (Cip 2002)

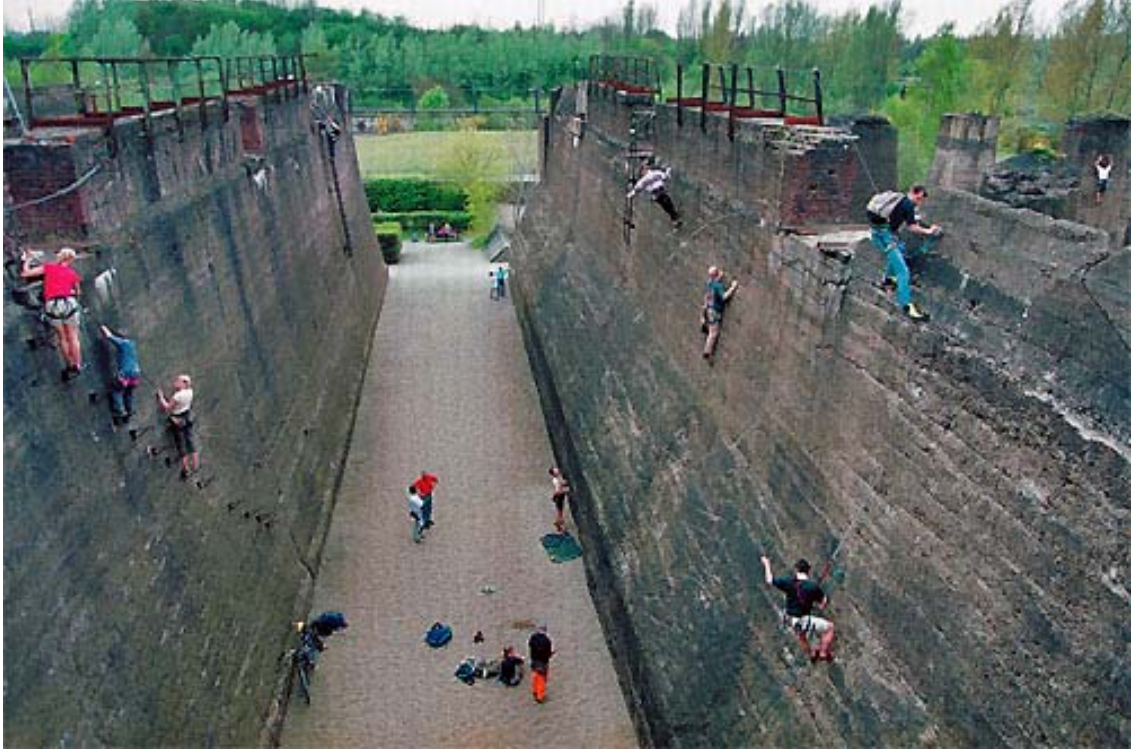
1989'dan 2002'ye kadar 13 yıllık bir süreçte 230 hektarlık proje etaplamalar halinde geliştirilmiştir (<http://repositories.cdlib.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1922&context=ced/places>. 2008). Bu kapsamda, etaplamalar yardımı ile fonksiyon dağılımları yapılmıştır. Böylece tasarımın kullanıcılar düzeyinde yorumlanmasını ve yönlendirilmeyi hissetmesini sağlayan bir düzenleme ortaya çıkmıştır. Etaplamalar halinde planlanmış bu program ile biotemizleme ve geri dönüştürme işlemleri ile doğaya verilen ekolojik zarar etkisiz duruma getirilmiş, olumsuz yönde ilerleyen süreç tam tersine çevrilmiştir. Mevcutta bulunan endüstriyel fabrika atıkları dönüştürülerek tekrar kazanılmış birer tasarım objesi olmuşlar, fabrika alanı içerisinde sıkça kullanılmışlardır. Net ve sert hatlı tasarımlara sahip endüstriyel ekipmanların arasında yükseltilmiş çemberler çizen demiryolları, yaya köprüleri, mesire yerleri, su parkı, sebze bahçeleri, türlerine göre gruplanmış ormanlar, öncü bitkiler ve çayırlar, alanda bahsi geçen bu farklı etaplama sistemlerden örneklerdir.

Birçok hatırlanmaya değer, tekil karakteristiği içerisinde barındıran fabrika alanı, projelendirilen yapısal sistemin içine entegre edilmiştir. Etkinlikler için kullanılan Sinterpark ve ona ait çok fonksiyonlu iş merkezi, eski sığınakların içerisine saklanmış bahçeler, asansörlü izleme platformları, merkezi patlamalı ocak parkı, tırmanma duvarları ve taş bahçeler bunlardan bazılarıdır. Bu kentsel açıklıklardan en önemlisi olan Piazza Metallica, parkın sembolik kalbinde yerleşmiştir (<http://www.landschaftspark.de/en/derpark/entstehung/index.html> 2008). Bu meydan bir etkinlik ve toplanma merkezi olarak kullanılmaktadır. Zeminde toplamda 49 adet geri dönüştürülmüş ve her biri 7–8 ton ağırlığında olan demir plakalar dikkatle yerleştirilerek kare bir meydan elde edilmiştir. Meydanın dört tarafı endüstriyel yapılarla çevrilidir (Şekil 2.3) (http://en.wikipedia.org/wiki/Landschaftspark_Duisburg-Nord 2008).

Şekil 2.3 Piazza Metallica Meydanı'ndan genel görünüş (Cip 2002)

Alışlagelmiş peyzaj projelerine uygun olmayan görünüşü ile kullanıcılarına yeni eğlence fırsatları sunan park, bölge sakinlerinin popüler bir mekânı haline gelmiştir. Projenin etkileyici sonuçlarının çoğu ayrı ayrı bölge yapılarının yenilikçi bir şekilde yeniden kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Örneğin parkta yer alan bir gaz silosunun içi, işletmeye ait bir ofis olarak kullanılmış, bir başka gaz tankı ise su ile doldurulmuş ve dünyanın en büyük kapalı mekân içerisinde yer alan dalış merkezi haline getirilmiştir. Sağlam beton duvarlar, dağcılar için mükemmel bir eğitim alanı olmuştur (Şekil 2.4). Bacalar ve eski ocaklar ziyaretçileri çekmek için geceleri renkli spotlar ile aydınlatılmaktadır (<http://repositories.cdlib.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1922&context=cad/places>. 2008).

Şekil 2.4 Fabrikanın spor tırmanış parkurları haline getirilen duvarları (Cip 2002)

Tasarımcılar en baştan itibaren sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm olgularını tasarımın içerisine entegre etmeye çalışmışlardır. Örneğin yıkılmış yapıların kalıntıları, bitki saksıları, beton ve yeni döşeme malzemeleri içinde kullanılmıştır (<http://repositori.es.cdlib.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1922&context=ced/places>. 2008).

Yeni oluşan fiziksel formları genel tasarıma entegre etmek ile, ilk bakışta endüstriyel çöp olarak görünen atıkları yeniden değerlendirmek için yaratıcı çözümlere başvurulmuştur. Bunun en önemli örneği, parkın içerisinde doğudan batıya doğru akan Emscher Nehri'nin dönüşüm projesidir (<http://repostories.cdlib.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1922&context=ced/places>. 2008). Önceleri açık bir kanalizasyon kanalı olarak akan nehir, yeni projeyle birlikte atık suların yerin altına alındığı ve yönünün değiştirildiği bir kanal haline getirilmiştir. Ayrıca bu şekilde Emscher Nehri, fazla su ile birlikte yağmur suyunu da toplayan bir özelliğe kavuşmuştur. Kanalin tasarımında dikkati çeken en önemli nokta ise Latz ve ekibinin yeniden kazanılan bu endüstriyel su kanalını, çevreci grupların isteğine uygun bir şekilde, romantik ve dolambaçlı bir su kanalı haline getirmeyip, ekolojik bir ortam kurgulamak suretiyle su bitkileri ve yaban

hayatı için bir yaşam alanı oluşturacak şekilde tasarımlarıdır. Suyun üzerine doğru uzanan platformlar sayesinde bu ortam, aynı zamanda park ziyaretçileri tarafından da suyun hissedilebileceği birer mekân olarak değerlendirilmiştir (Şekil 2.5).

Şekil 2.5 Emscher Nehri'nin uygulama sonrası genel görünüşü (Cip 2002)

Fabrika yerleşkesindeki kirlenmiş toprak, proje uygulanmadan önce büyük ölçüde cüruf, kül, kömür ve kokkömürü artıkları içermektedir (<http://repositories.cdlib.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1922&context=ced/places>. 2008). Bu uç değerlerdeki biyolojik olanaklar, alanın endüstriyel tarihini gösterir “doğal” bir bitki örtüsü gelişimini sağlamakta kullanılmıştır. Yıllar boyunca dünyanın diğer bölgelerinden gelen tohumlar ve endüstriyel nakliyattan kaynaklanan oluşumlar, yerel ve egzotik, toplamda 450'ye yakın bitki türünün gelişmesine neden olmuştur. Bu bitkiler artık doğal gelişim sürecinin birer parçası haline gelmişlerdir ([www.landschaftspark.de/en/derpark/industriegeschichte/ueberblick /index.html](http://www.landschaftspark.de/en/derpark/industriegeschichte/ueberblick/index.html) 2008).

Birçok yayın Kuzey Duisburg Parkı'nı hali hazırda, endüstriyel park tasarımı alanında entelektüel açıdan titiz ve başarılı bir örnek olarak nitelendirmektedir (<http://repositories.cdlib.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1922&context=ced/places>. 2008). Parkın başarısının en önemli kanıtı, Newyork'taki modern sanatlar müzesinde 2005 yılında yapılan “Groundswell: Constructing and Contemporary Landscape” sergisinde projenin

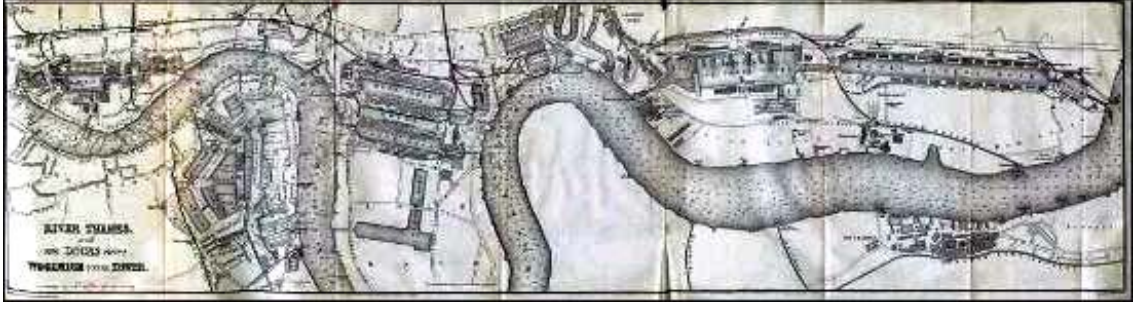
yer almasıdır. Sergi kataloğuna göre proje, son on yılın en önemli parklarından ve projelerinden birisidir.

Şüphesiz ki, yeni ufuklar açan bu çalışma, kent parkı tanımını genişletmeye ve yeni nesil peyzaj mimarlarının düşüncelerini etkilemeye devam etmektedir. Projenin tasarımcılara anlatmaya çalıştığı konular, detaylı bir alan analizinin ne kadar önemli olduğu, sosyal ve ekolojik kaygılara eş derece önem verilmesinin gerekliliği ve en önemlisi, tasarımın ana kurgusunu projenin ait olduğu kentten ve o kentte yaşayan halkın ihtiyaçlarından almasının gerekliliğidir.

2.4.2 Londra Dok Alanları Dönüşüm Projesi

Londra Dok Alanları Dönüşüm Projesi, 1980’li yıllarda İngiltere hükümetinin Londra kent merkezinde atıl durumda bulunan, geçmişte endüstri ve sanayi amaçlı kullanılmış limanlar bölgesine yönelik olarak kamu ve özel sektör işbirliği ile başlattığı dönüşüm projesine verilen isimdir. Projenin amacı, kent merkezinin uluslar arası bir ticaret merkezine dönüştürülmesi, kent ekonomisinin canlandırılması ve yeni iş olanaklarının yaratılmasıdır (LDDC 1997).

Londra Limanları, var olduğu 18. yüzyıldan 2. Dünya Savaşı sonuna kadar olan süreçte, Avrupa’nın en başarılı ticaret ve sanayi proje uygulamalarından birisi olmuştur (Şekil 2.6). 1802 yılında, Thomas Nehri kıyısında Batı India Dokları ile başlayan tasarım süreci, Doğu India Dokları, Millwall Dokları, Surrey Dokları ve Royal Dokları’nın da tamamlanması ile toplamda 22km²’lik bir alanda binlerce insana istihdam oluşturmuştur (Colenutt 1991) (Şekil 2.7). Bölge, aktif olarak kullanıldığı dönemde, Avrupa’da üretim endüstrisi açısından bir odak haline gelmiştir. Büyük ölçekli kömür ve petrol işletme tesislerinin merkezleri ile bu tesislere ait sosyal konutlar yine bu bölgede toplanmıştır.

Şekil 2.6 Londra Dok Bölgesi genel yerleşim planı (LDDC 1997)

Şekil 2.7 1800'lü yıllarda Thomas Nehri ve Dok Alanları Bölgesi (Colenutt 1991)

1940'lı yıllarda yaşanan 2. Dünya Savaşı sırasında Dok Alanları yoğun düşman saldırısı altında kalmıştır. Bu durumun temel sebebi, İngiltere ekonomisinin odak noktalarından birisinin yok edilmesi ile ülkeye ağır darbeler vurulmasıdır. Savaş sonunda düşman kuvvetleri amaçlarına ulaşmış ve Dok Alanları Bölgesi'ni kullanılamaz hale getirmiştir (LDDC 1997) (Şekil 2.8). 1965 ve 1970 yılları arasında bölgeye çeşitli iyileştirilme çalışmaları yapılmıştır. Fakat Dok Alanları, kent merkezinde olmasının getirdiği ulaşım problemleri ile konteynır taşımacılığı gibi teknolojik gelişmeler yüzünden kendisiyle aynı nehrin kıyısını paylaştığı Tilbury

Limanı ile rekabet edememiştir. Böylelikle bölgedeki tesisler yavaş yavaş kapanmıştır (DETR 1982). Bunun sonucunda ise işlevini tamamen kaybetmiş bir liman bölgesi ile işlerini kaybetmiş binlerce ailenin yaşadığı sosyal konut alanları ortaya çıkmıştır.

Şekil 2.8 Savaş sonrası Dok Alanları Konut Bölgesi (DETR 1982)

1971 ve 1974 yıllarında bölgenin yeniden aktif olarak kullanıma açılması tasarısı, farklı ideolojik yapıdaki hükümetler tarafından İngiltere Meclisi'nin gündemine getirilmiştir. Ancak ortaya konan hedefler gerçekleştirilememiştir. Bu başarısızlığın temel sebepleri, bahsi geçen hükümetlerin ideolojik düşünce tartışmalarına girmeleri ve asıl işe konsantre olamamaları ile, İngiliz asıllı liman çalışanlarının, ülke dışındaki şehirlerde yeni iş olanaklarıyla tanışmalarıdır (Sorensen 1995). Bu iş olanakları, işçilere ve işverenlere daha iyi yaşam standartları ve maddi açılımlar sağladığı için liman bölgesine geri dönüş olmamıştır. 1970'li yıllarda, Londra Liman Bölgesi'nde gerçekleştirilmesi planlanan ve İngiliz Hükümeti onaylı 83.000 adet iş iptal edilmiştir (Sorensen 1995). Bunun sonucunda İngiltere, yüksek işsizlik ve göç problemleriyle karşı karşıya kalmıştır.

1981 yılında, böyle kritik bir dönemde, İngiliz Hükümeti Genel Sekreteri Michael Hesetline, kent içindeki bu geniş ölçekli kayıp alanının İngiliz endüstrisinin cazip yaşam ve çalışma alanına dönüştürülebilmesi amacıyla İngiliz Hükümeti'nin de desteği ile Londra Dockland Kalkındırma Şirketi'ni kurmuştur (Colenutt 1991). 1980'li yıllarda bu organizasyon önderliğinde bölge için bir kentsel dönüşüm projesi başlatılmıştır. Projenin amaçları, Thomas Nehri kıyısında bulunan arsa ve yapıları tekrar kullanıma açmak, yeni ve var olan sanayi ile ticareti kullanıma teşvik etmek,

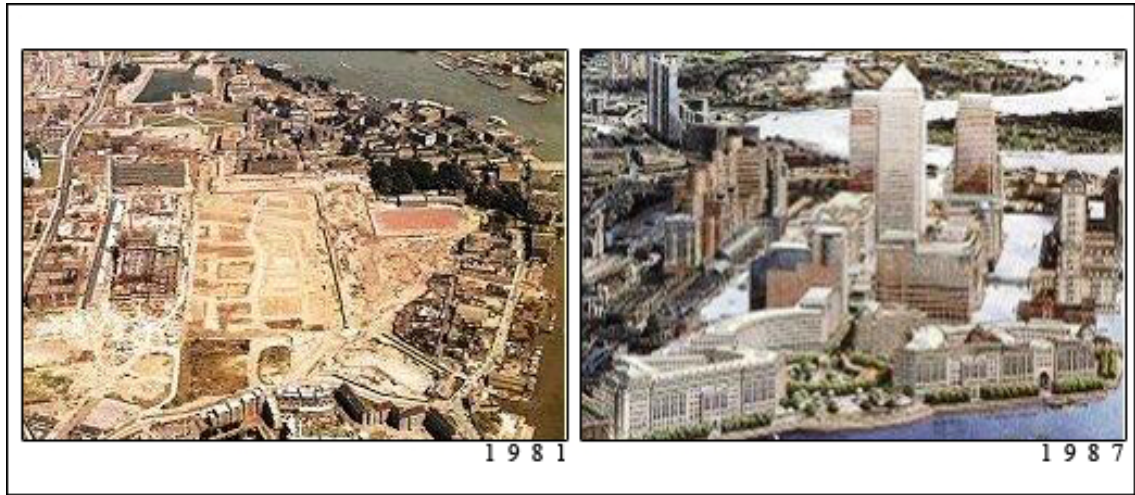
çekici bir peyzaj tasarımı kurgulamak, bölgede yaşamayı ve çalışmayı cazip hale getirecek sosyal hizmet ve donatıları alana getirmek suretiyle bölgeyi yeniden canlandırmaktır.

Projenin uygulanabilirliğinin önündeki en büyük engel, bölgenin mülkiyet yapısının kamu ağırlıklı olmasıdır. Arazi sahibi kamu kuruluşlarının öz kaynakları, içerisinde bulunulan kriz ortamından dolayı projeyi finanse edebilecek durumda değildir. Ayrıca yerel yönetimlerin planlama kararları, çözüm üretmek için yeterli değildir. Bu durumdan yola çıkan İngiliz Hükümeti, ilk önlem olarak liman alanlarında yerel yönetimlerin elinde olan tüm planlama yetkilerini Londra Dockland Kalkındırma Şirketi'ne devretmiştir (LDDC 1997). Şirketin kendi yazılı belgelerinde bu konuyla ilişkili olarak, dönüşümün merkezi kaynaklarla özel bir kurum tarafından yürütülmesinin zorunluluğundan bahsedilmektedir. Aksi durumda yerel yönetimlerin müdahalelerinin çok yavaş kalacağı ve projenin uygulanabilirliğinin azalacağı ifade edilmektedir.

Projenin hayata geçirilmesinin önündeki bir diğer engel, bölgedeki altyapı ve ulaşım sorunlarının yüklü miktardaki yenileme maliyetleridir. Özel sektör yatırımcıları, bu maliyetler yüzünden Dok Alanları Yenileme Projesi'ne sıcak bakmamaktadır. Londra Dockland Kalkındırma Şirketi, ortaya çıkan duruma karşı altyapı ve ulaşım ile ilişkili tüm finansmanın İngiliz Hükümeti tarafından karşılanmasını sağlamıştır. Böylece alan, devlet kaynakları ile oluşturulan altyapı ve ulaşım ağı hizmetleri sayesinde özel sektör yatırımcıları için cazip hale getirilmiştir. Bu konu kapsamında yapılan ilk çalışma, demiryollarının yeniden ele alınması olmuştur. Geçmiş tarihlerde sanayi kuruluşlarının lojistik amaçlı kullandığı yüksek bakım maliyetli demiryolu hatları kaldırılmış, yerine insan şımacılığı öncelikli hafif raylı sistem inşa edilmiştir. Ulaşım odaklı bu dönüşüm ile, yeni tasarlanan Dok Alanları Bölgesi'nde yer alan iş merkezleri ve konut alanları ulaşılabilir hale getirilmiştir (Colenutt 1991).

1981 ile 1994 yılları arasında bölgedeki dönüşüm hız kazanmış, Dockland Kalkındırma Şirketi aldığı doğru stratejik kararlar ile yabancı yatırımcıları alana çekmeyi başarmıştır. Amerikalı banker Michael Von Clemm'in Batı India Dokları'nda ofis binaları inşa

etmesi bu süreci tetiklemiştir. Daha sonraki aşamada, bölgede dönemin popüler “yuppie” akımına uygun olarak tasarlanan konut alanları ile Londra finans sektöründeki genç ve yüksek gelirli istihdam oluşumlarına yönelik alternatif konutlar üretilmiştir (Sorensen 1995). Bu karma kullanımlar, bölgeyi gece gündüz kullanılır hale getirmiş, uzun dönemde, alanın bir kentsel çöküntü bölgesi haline gelmesini engellemiştir (Şekil 2.9).

Şekil 2.9 Proje alanının 1981 ve 1987 tarihli genel görünüşleri (LDDC 1997)

Proje alanın kuzey bölümü sergi, konferans ve kongre merkezlerine dönüştürülmüştür. Bu durum, bölgede kültür turizminin gelişmesine de katkıda bulunmuş, oteller ve alışveriş merkezleri gibi sektörel yatırımları alana çekip, kentte yeni istihdam olanakları sağlamıştır (Sorensen 1995) (Şekil 2.10).

Şekil 2.10 Dok Alanları konut ve ticaret bölgeleri genel görünüş (LDDC 1997)

İngiltere Dok Alanları, dönüşümünün gerçekleştirildiği 1980’li ve 1990’lı yıllarda, Londra’daki konut fiyatlarında ciddi bir fiyat artışına sebep olmuştur. Thomas Nehri boyunca üst sınıf konut alanları inşa edilmiş ve daha sonra bu kullanıma, alışveriş merkezleri ve restoranlar eklenmiştir.

Alanın tüm kurgusu 1998 yılında tamamlanmış ve Dok Alanları Dönüşüm Projesi bugünkü son halini almıştır (Şekil 2.11). Projede için toplam 1,86 milyon £ kamu yatırımı yapılmış, bunun sonucunda toplam 7,7 milyon £ özel sektör yatırımı alana çekilmiştir. Bu süreçte 432,39 hektar arazi kamu mülkiyetinden özel mülkiyete geçirilmiştir (LDDC 1997). Londra Dockland Kalkındırma Şirketi ve İngiliz Hükümeti tarafından alınan doğru kararlar sayesinde, bölgede 2700 firma yeniden faaliyete geçmiş ve 85.000 kişilik istihdam ile en üst düzeyde kullanımın sağlanmıştır (DETR 1997). Proje halen, dünyada akademi ve medyanın en çok ilgisini çeken kentsel dönüşüm projelerinden birisi olarak güncelliğini korumaktadır.

Şekil 2.11 Dok Alanları Bölgesi'nin güncel durumu (LDDC 1997)

3.1.2 Kocaeli İli'nin coğrafi özellikleri

Kocaeli ilinin coğrafi özellikleri iklim, yüzey şekilleri ve bitki örtüsü başlıklarının altında toplanmıştır.

- **İklim**

Kocaeli'nin körfez kıyılarıyla Karadeniz kıyısında ılıman, dağlık kesimlerinde ise daha sert bir iklim hüküm sürmektedir. İlde yaşanan iklimsel koşullar, Akdeniz iklimi ile Karadeniz iklimi arasındaki geçişin sonucunda oluşmuştur. Bu duruma bağlı olarak Kocaeli'nin Karadeniz'e bakan kıyıları ile İzmit Körfezi'ne bakan kıyılarının iklimleri arasında farklılıklar göze çarpmaktadır. Yazın körfez kıyılarında bunaltıcı sıcaklar yaşanırken, Karadeniz kıyıları oldukça serin olmaktadır. İzmit'de ölçülen en yüksek hava sıcaklığı 41,6°C (11 Ağustos 1970), en düşük hava sıcaklığı -8,7°C (4 Şubat 1960), yıllık ortalama sıcaklık ise 14,8°C'dir. Kocaeli'nin Karadeniz kıyılarında yıllık ortalama yağış miktarı 1.000 mm'yi aşmaktadır. Bu miktar körfeze doğru gidildikçe azalmaktadır; İzmit merkezde 800 mm'nin de altına değerlere düşmektedir (784,6 mm). Rüzgârlar kışın kuzey ve kuzeydoğudan, yazları ise kuzeydoğudan esmektedir.

- **Yüzey şekilleri**

Kocaeli topraklarının İzmit Körfezi'nin kuzeyinde kalan büyük bölümü, güneyden kuzeye doğru eğimli ve az engebeli bir yayla biçimindedir. Bu topoğrafik oluşum, Karadeniz'e doğru akan suların vadileriyle yarılmış, yer yer tepelerle kabaran bir görünüm almıştır. Yaylanın en yüksek kesimi, güneyde İzmit Körfezi yakınlarındaki Çenedağıdır. Bu noktada yükseklik 645 metreye ulaşmaktadır. İzmit'in kuzeyinde kalan kısımda ise hiçbir tepenin yüksekliği 350 metreyi aşmamaktadır. İzmit Ovası ve Sapanca Gölü ilin çukur alanlardır. İzmit Körfezi'nin güneyinde kalan kesim ise dağlıktır. Bu bölgede yer alan Samanlı Dağları, Sapanca Gölü ve İzmit Körfezi üzerinde yükselmektedir. Bu dağların en yüksek noktası 1602 m yüksekliği ile Kartepe'dir ve kışın turizm amaçlı kullanılmaktadır

- **Bitki örtüsü**

Kocaeli ilinin doğal bitki örtüsünde Karadeniz ve Akdeniz bitki topluluklarının iç içe geçtiği görülmektedir. İlin kuzeyinden güneyine doğru gidildikçe Karadeniz kıyısına özgü bitki topluluklarının yerini Akdeniz bitkileri almaktadır. Kocaeli'nin Samanlı Dağları ile Karadeniz kıyısı arasında kalan alanlarında yoğun orman dokusu görülmektedir. Bu ormanlar genelde kayın ağaçlarından oluşmaktadır. Bazı kesimlerde kayın ormanlarına gürgen, kestane ve meşe ormanları da karışmaktadır. Samanlı Dağları'nın yüksek kesimleri ise iğne yapraklı ağaçlarla örtülüdür. Karadeniz kısmından Körfeze doğru inildikçe bahsi geçen bu ormanlar yerini Akdeniz iklimine özgü makilere bırakmaktadır. Burada karşılaşılan bitkiler genellikle zeytin ağaçları, kızıl çamlar ve kışın yapraklarını dökmeyen makilerdir. 1930'lu yıllarda körfezin kuzey kıyılarında yaygın olan zeytinliklerin büyük bir kısmı, günümüzde sanayi alanları elde edilmesi amacıyla yok edilmiş durumdadır. Tahrip edilen bu ormanlık alanların bir kısmı hala step bitkileri ve yalancı makilerle kaplıdır.

Kocaeli ve İzmit yakın çevresine ait bitki listesi aşağıdaki gibidir:

Çizelge 3.1 Kocaeli ve İzmit yakın çevresi bitki örtüsü

Botanik İsmi	Türkçe İsmi	Familya
<i>Olea europea</i>	Zeytin	Oleacea
<i>Pinus brutia</i>	Kızılçam	Pinacea
<i>Populus terimula</i>	Kavak	Salicaceae
<i>Fagus sylvatica</i>	Kayın	Fagaceae
<i>Abies bornmülleriana</i>	Uludağ göknarı	Pinacea
<i>Pinus pinea</i>	Fıstık çamı	Pinacea
<i>Juniperus oxycedrus</i>	Katran ardıç	Cupressaceae
<i>Juniperus foetidissima</i>	Kokulu ardıç	Cupressaceae
<i>Cupressus sempervirens</i> vr. <i>horizontalis</i>	Yayılıcı ardıç	Cupressaceae
<i>Cupressus sempervirens</i> vr. <i>pyramidalis</i>	Pramidal akdeniz servisi	Cupressaceae
<i>Acer platanoides</i>	Çınar yapraklı akçağaç	Aceraceae
<i>Acer campestre</i>	Ova akçağacı	Aceraceae
<i>Aesculus hippocastanum</i>	Beyaz çiçekli at kestanesi	Hippocastanaceae
<i>Spartium junceum</i>	Katır tırnağı	Leguminosae

Çizelge 3.1 Kocaeli ve İzmit yakın çevresi bitki örtüsü (devam)

<i>Colutea cilicica</i>	Patlangaç çalısı	Leguminosae
<i>Sophora japonica</i>	Japon soforası	Leguminosae
<i>Paliuris spina christil</i>	Karaçalı	Rhamnaceae
<i>Platanus orientalis</i>	Doğu çınarı	Platanaceae
<i>Pyrus elaeagnifolia</i>	Ahlat	Rosaceae
<i>Pyrus amygdaliformis</i>	Badem yapraklı ahlat	Rosaceae
<i>Pyrus communis</i>	Yaban armudu	Rosaceae
<i>Amygdalus communis</i>	Badem	Rosaceae
<i>Rubus spp</i>	Böğürtlen	Rosaceae
<i>Rubus ideaus</i>	Ahududu	Rosaceae
<i>Malus domestica</i>	Elma	Rosaceae
<i>Malus sylvestris</i>	Yaban elması	Rosaceae
<i>Prunus domestica</i>	Erik	Rosaceae
<i>Prunus spinosa</i>	Çakal eriği	Rosaceae
<i>Prunus laurocerasus</i>	Karayemiş	Rosaceae
<i>Prunus armeniaca</i>	Kayısı	Rosaceae
<i>Prunus persica</i>	Şeftali	Rosaceae
<i>Crataegus orientalis</i>	Alıç	Rosaceae
<i>Crataegus monogyna</i>	Beyaz çiçekli alıç	Rosaceae
<i>Crataegus axyacantha rosea</i>	Pembe çiçekli alıç	Rosaceae
<i>Rosa sp</i>	Gül	Rosaceae
<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	Rosaceae
<i>Rosa sempervirens</i>	Yaban gülü	Rosaceae
<i>Cerasus mahaleb</i>	Mahlep	Rosaceae
<i>Mespilus germanica</i>	Muşmula	Rosaceae
<i>Tilia platyphyllos</i>	Büyük yapraklı ıhlamur	Tiliaceae
<i>Tamarix parviflarea</i>	İlkbahar ılgını	Tamaricaceae
<i>Cornus mas</i>	Sarı çiçekli kızılcak	Cornaceae
<i>Pitosporum tobira</i>	Pitosporum	Pittosporaceae
<i>Hedera helix</i>	Orman sarmaşığı	Araliaceae
<i>Eleagnus angustifolia</i>	Kuş iğdesi	Elaeagnaceae
<i>Catalpa bignonioides</i>	Katalpa	Bignoniaceae
<i>Fraxinus excelsior</i>	Boylu dışbudak	Oleaceae
<i>Ligustrum vulgare</i>	Kurtbağrı	Oleaceae
<i>Syringa vulgaris</i>	Leylak	Oleaceae
<i>Morus alba</i>	Akdut	Moraceae
<i>Morus nigra</i>	Karadut	Moraceae
<i>Corylus avellana</i>	Fındık	Betulaceae
<i>Carpinus betulus</i>	Gürgen	Betulaceae
<i>Carpinus orientalis</i>	Doğu gürgeni	Betulaceae
<i>Alnus glutinosa</i>	Yapışkan kızılğaç	Betulaceae

Çizelge 3.1 Kocaeli ve İzmit yakın çevresi bitki örtüsü (devam)

<i>Fagus sylvatica</i>	Avrupa Kayını	Fagaceae
<i>Fagus orientalis</i>	Doğu kayını	Fagaceae
<i>Quercus sp</i>	Meşe	Fagaceae
<i>Salix sp</i>	Söğüt	Salicaceae

3.1.3 İzmit İlçesi'nin tarihi gelişimi

Kocaeli'nin tarihi geçmişi M.Ö XII. yüzyılda yaşamış olan Friglere kadar dayanmaktadır. Daha yakın tarihe bakıldığında ise, kenti I.Dünya Savaşı'ndan sonra 20 Kasım 1918'de İngilizlerin işgal ettiği; 27 Ekim 1920'de Yunanlıların eli İngilizlerden aldığı, 27 Haziran 1921'de ise Türk Orduları'nın kenti düşman işgalinden kurtardığı görülmektedir (Oral 2007). Cumhuriyetin ilanından hemen sonra, Kocaeli il konumuna getirilmiştir. Günümüze kadar özellikle ülke sanayisinin %22'lik yükünü sırtlanmıştır ve İstanbul'u Anadolu'ya bağlayan transit geçiş yolu üzerinde bulunmasından dolayı yükü daha da ağırlaştırmıştır. Bu duruma bir de, kentin planlanması adına geçmiş tarihlerden beri uygulanan çarpık yapılaşma da dâhil olduğunda, İzmit'in yaşanılması zor bir yer haline geldiği görülmektedir. Hal bu ki, kent, doğası ve tarihi dokusuyla son derece üstün değerlere sahip bir yerleşkedir.

İzmit, İstanbul'u Anadolu'ya bağlayan karayolu ve demiryolu hattının üzerinde yer alması ve deniz ulaşımına da elverişli konumda olmasından dolayı İstanbul'dan sonra Türkiye'nin ikinci büyük sanayi merkezi konumundadır. Sanayi kimliğinin yanında, kent ve yakın çevresinde azalarak da olsa tarım, hayvancılık ve balıkçılık da devam etmektedir (Oral 2007). Kocaeli'nin 1870'lerde Haydarpaşa-İzmit Demiryolu Hattı'nın açılması ile başlayan sanayileşme süreci, saray ve ordunun gereksinimini karşılayan çuha ve halı fabrikalarının kurulmasıyla devam etmiştir (Kocabaşoğlu 1996).

Seka Kâğıt Fabrikası'nın kuruluşu, cumhuriyetin ilanından hemen sonra 1930'lu yıllarda gerçekleşmiştir. Darıca ve Hereke'deki çimento fabrikalarının birleşmesi ile ilde sanayi merkezli ilçe konumuna gelen İzmit, Türkiye'de sanayisiyle ön plana çıkmaya başlamıştır. 1950'lerden sonra Seka Fabrika'sı içerisinde bulunan iki kâğıt fabrikasına üç yeni kâğıt fabrikası daha eklenmiştir ve daha sonrasında Mannesmann-

Sümerbank Boru Endüstrisi yanı sıra yabancı sermaye yatırımları yakın çevrede konumlanmış, petro kimya, gübre, plastik, lastik, tarım ilaçları, ilaç hammaddesi, sitrik asit, sıvılaştırılmış petrol gazı, demir, çelik, bakır, valf ve alüminyum ürünleri ile elektrik motorları, taşıt araçları, yedek parçalar, çeşitli makineler, kablo, cam, kireç, seramik, yünlü dokuma, deri, glikoz tesisleri de Seka Kâğıt Fabrikası'nın çevresine eklemlenmiştir. Gölcük'te Deniz Kuvvetlerinin konuşlanması ile kurulan tersane ve askeri fabrikalar da yine İzmit'te bulunmaktadır (Oral 2007).

3.1.4 Seka Kâğıt Fabrikası

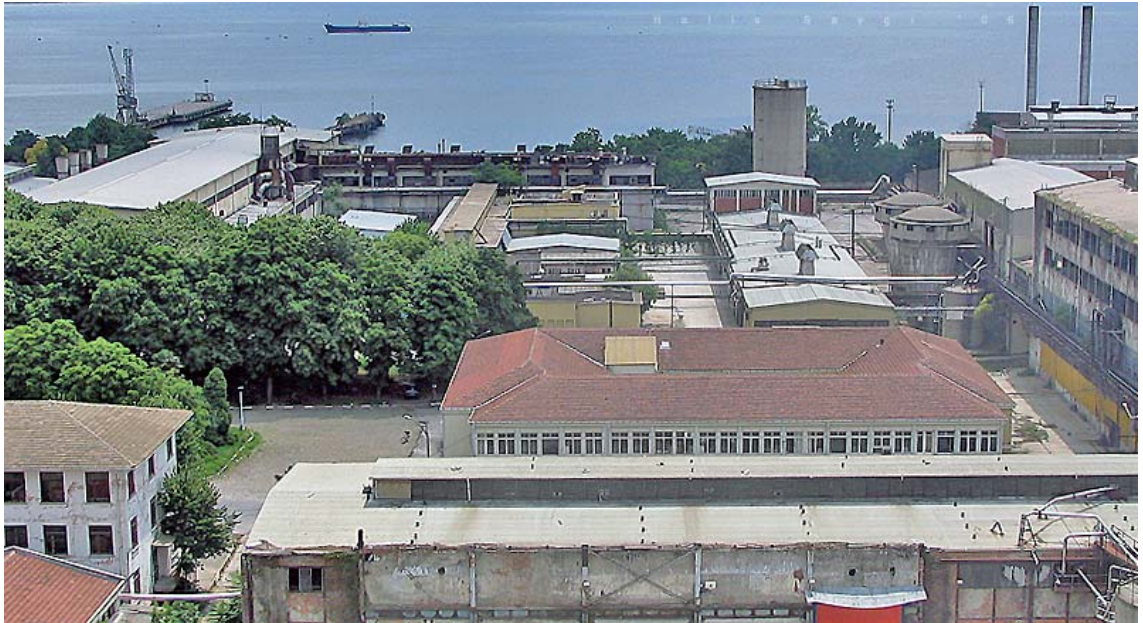
Seka Kâğıt Fabrikası, Türkiye'de ilk modern kâğıt üretimin gerçekleştirildiği Cumhuriyet Türkiye'si sanayi devriminin simgelerinden biridir. Temelinin atıldığı 14 Ağustos 1934 tarihinden, işletmesinin zarar edip kapandığı 27 Ocak 2005'e kadar, Büyük Atatürk'ün Türkiye'nin dışa bağımlı olmasını önleme misyonunu sürdürmüştür (Oral 2007).

Fabrika, altın dönemlerini 1970'li yıllarda yaşamıştır. Bu dönemde İzmit Seka'da 7 bin 500 işçi istihdam edilirken, buradan elde edilen gelirle Türkiye genelinde dokuz kâğıt fabrikası daha kurulmuştur. Seka, o dönemlerde kâğıt hammaddesi olan selüloz ve odun hamurunu kendi bünyesinde üreten tek kuruluştur. Yazı tabı, bilgisayar, fotokopi, gazete, sigara kâğıdı, sargılık kâğıt, oluklu mukavva, karton gibi pek çok kâğıt türü bahsi geçen yıllarda fabrika bünyesinde seri olarak üretimdedir (Oral 2007). 1980'lere kadar kapasitesini artıran fabrika, bu dönemde yılda 617 bin ton kapasiteye ulaşmıştır.

1984 yılından sonra Seka için karanlık yılların başlangıcı olmuş, özel sektör ulusal kâğıt sanayisine ağırlığını koyarken Seka Kâğıt Fabrikası küçülmeye başlamıştır . Uzunca bir süre yatırım yapılmayan İzmit Seka İşletmesi, zamanla özel kâğıt üreticileriyle rekabet edemez hale gelmiş ve makinelerinin pek çoğunu durdurmak zorunda kalmıştır. 1990'lı yıllarda işletmenin Türkiye'nin çeşitli yerlerindeki fabrikaları parça parça satılmaya başlanmıştır.

2000’li yıllara gelindiğinde Seka İzmit İşletmesi, fabrikayı 1935–1940 yıllarından kalma makinelerle çalışan tesis görüntüsünden çıkarıp modern bir işletme haline getirebilmek için arıtma tesisi hariç, 30 milyon dolarlık yatırıma ihtiyaç duymaktadır. Buna ek olarak, İzmit Seka’nın modern bir işletme haline gelebilmesi için büyük işçilik maliyetleri de gerekmektedir. Bu durum, yatırımın uzun vadede de kar getireceğini garanti etmemektedir (Oral 2007).

Tüm bu gelişmelerin ardından 8 Kasım 2004 tarihinde, Özelleştirme Yüksek Kurulu, İzmit Seka Kâğıt Fabrikası’nın başa çıkılamaz giderlerinden dolayı ülke bütçesine ciddi zararlar verdiğini belirterek fabrikanın kapatılması kararını vermiştir. Kapatılan fabrika tümüyle Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’ne devredilmiştir. Kurulun aldığı kararda, tesis arazisinin belediyeye ancak, halka açık yeşil alan, rekreasyon alanı amaçlı devredileceği hükmü vardır. Bu nedenle araziye alan Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Seka arazisini asla satamayacak ve amaç dışı kullanamayacaktır. Seka bu açıdan İzmit’in geleceği için çok büyük bir fırsat olarak göze çarpmaktadır. Zira oluşturulan sözleşme altyapısı, kentin gelecekteki sosyal mekân ihtiyacı ve imajı için kentliyi gözeten ve kentlinin yanında olan bir tavır içerisindedir (Şekil 3.2). Belediye, kısa bir süre sonra kendisine tahsis edilen bu alanın dönüşümü için Sekapark Endüstriyel Dönüşüm Projesi sürecini başlamıştır.

Şekil 3.2 Seka Kâğıt Fabrikası, Selüloz Kulesi ‘nden körfeze bakış (Orijinal 2006)

3.1.5 Sekapark Kentsel Tasarım ve Peyzaj Tasarımı Projesi

İzmit yerleşkesi ile yakın çevresi potansiyel açık alan rezervlerine sahiptir. Bu çerçevede sahillere, kentin açık alan ihtiyacını karşılayacak son derece nitelikli alanlardır. Bu alanlar bilinçli ve planlı bir yaklaşımla şehirle bütünleşmiş hale getirilmediği sürece İzmit yaşanabilir bir sahil ilçesi niteliğine kavuşmayacaktır. Bu bağlamda Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin, Gebze İlçesi'nden Karamürsel'e kadar olan tüm sahil şeridini, bütüncül bir yaklaşımla ele almasına yönelik projesi, bilinçli bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır (Şekil 3.3). Merkez sahilde bu bahsi geçen alanlardan en önemlisi ve niteliklisinde Seka Kâğıt Fabrikası konumlanmıştır (Kocabaşoğlu 1996) (Şekil 3.4-3.5).

Şekil 3.3 Kocaeli Merkez Kıyı Şeridi Projesi (Orijinal 2007)

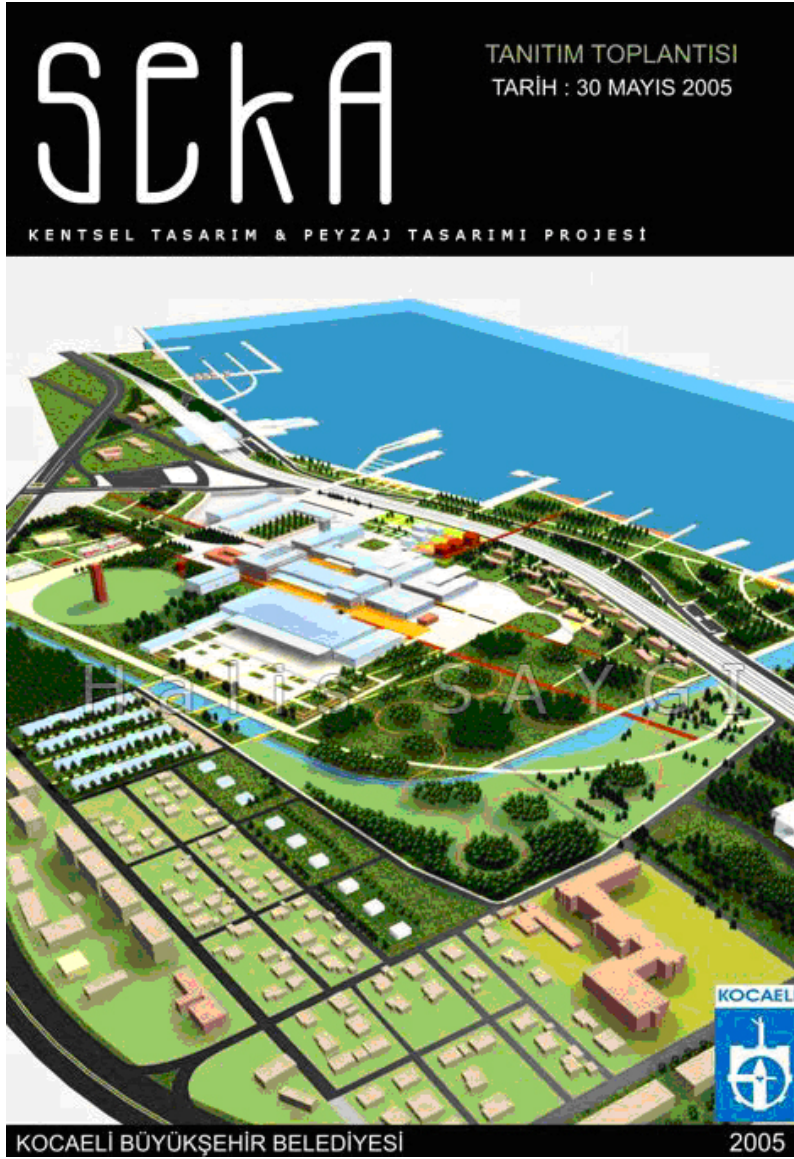
Şekil 3.4 Seka'nın Kocaeli İli merkez kıyı şeridindeki konumu (Orijinal 2005)

Şekil 3.5 Seka Kâğıt Fabrikası genel görünüş (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi 2005)

Belediye, alanın kendisine tahsis edilmesinin ardından Bilkent Üniversitesi Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarisi bölümü ile Kentimaj Kentsel Tasarım firmasına ortak bir ön proje hazırlatarak çeşitli toplantılar yapmış, kamuoyu ve meslek odalarının da fikirlerini almıştır (Şekil 3.6-3.8). Alınan geri dönüşlerle son şekli verilen Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sekapark Endüstriyel Dönüşüm Projesi ile, Türkiye’de bu ölçekteki bir sanayi dönüşümü ilk defa uygulamaya geçirilmiş ve bundan sonra bu minvalde yapılan projelere de öncülük edecek bir yapıda kurgulanmıştır.

Seka, Kocaeli’nin gelecekteki imajı için çok önemli bir fırsattır ve batıdaki örnekleri kadar önemli değerlere sahiptir. Zira Seka’nın içinde tarih, yeşil ve deniz vardır, emek vardır; ritüeli son derece güçlü bir alandır. Arazi içerisinden hızlı tren hattı geçmektedir. Mevcut yapı stoku ile şehrin bu güne kadar gerçekleştirmek istediği pek çok donatıyı (konser salonları, müze, nitelikli bir sahil, kafeler sokağı, bakı terasları, sinemalar, konferans salonları, düğün salonları vb.) kente sunmaktadır. Sadece Seka Kentsel Tasarım ve Peyzaj Tasarımı Projesi ile, ileride Kocaeli’nin merkez ilçesi konumunda olan İzmit’in kişi başına düşen yeşil alan miktarı dört katına çıkacaktır (Şekil 3.9).

Şekil 3.6 Sekapark 30 Mayıs 2005 tarihli tanıtım toplantısını davetiyesi (Orijinal 2005)

Şekil 3.7 Özgür Kocaeli Gazetesi 8 Haziran 2005 tarihli Sekapark manşeti, (Özgür Kocaeli Gazetesi 2005)

Şekil 3.8 Sekapark'ın tanıtım toplantısının ardından mimarlar odası ile ilgili yerel basına ait bir gazete kupürü, (Özgür Kocaeli Gazetesi 2005)

Projenin ana fikri, Seka Kâğıt Fabrikası'nın yer aldığı bölgenin kamusal işlevlerle yeniden kurgulanarak dönüştürülmesi, kent ve kentliyle güçlü bağların kurulması ve körfez boyunca yeşil sürekliliğin sağlanmasıdır. Tasarım, toplamda 3 etapta oluşmaktadır. 1997 yılında ilk etap projesinin uygulaması tamamlanmış ve halkın kullanımına açılmıştır. Sekapark, proje uygulamasının tüm etapları tamamlandığında, bellek, insan, mekân ve kent algılarının güçlendirildiği, deniz, kara ve demiryolu kentsel ulaşım bağlantılarının sağlandığı, kent ölçeğinden çok bölge ölçeğinde uluslararası boyutta örnek bir endüstriyel dönüşüm parkı olma iddiasındadır (Şekil 3.10).

Şekil 3.10 Sekapark'ın tüm etap projelerine ait vaziyet planı (Orijinal 2005)

3.1.5.1 Seka Kâğıt Fabrikası çalışma alanı analizleri

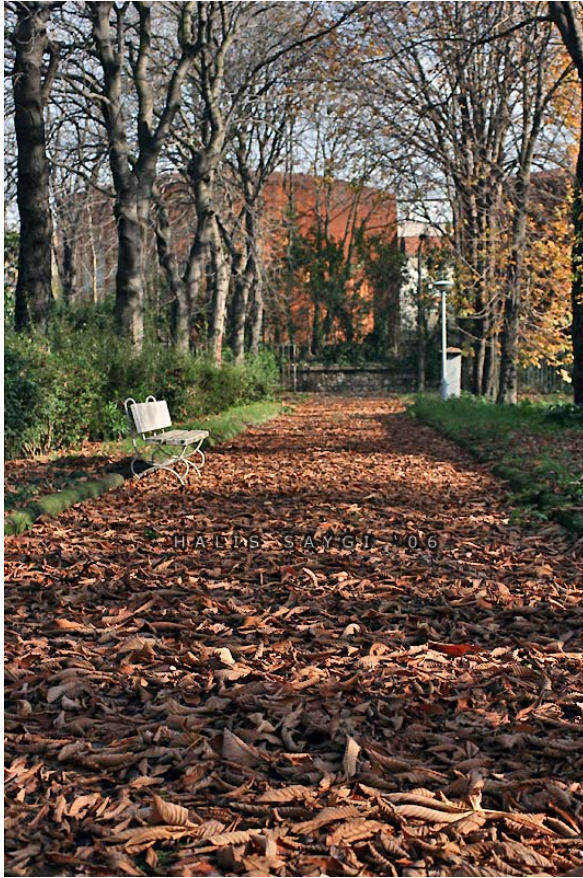
Çalışmada analizler, mevcut durum analizi, yakın çevre ve ulaşım-erişilebilirlik analizi, yerleşke yakın çevresi yeşil alan analizi ve yapı kalitesi analizi başlıkları altında ele alınmıştır.

3.1.5.1.1 Mevcut durum analizi

Fabrika yerleşkesi toplamda 1.210.965 m² alan stokuna sahiptir. Temelinin atıldığı 1934 yılından 4. Kâğıt Fabrikası'nın işletmeye açıldığı 1961 yılına dek alanda ihtiyaçtan kaynaklanan yapı eklemlemeleri dışında temel tasarım kararlarında radikal bir değişiklik olmamıştır. Fabrikanın Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmeden hemen önce 2005 yılındaki durumuna bakılacak olursa tam bir kentsel çöküntü alanı ile karşı karşıya kalınır. Boşaltılmış fabrika yerleşkesi içerisinde ilk olarak cumhuriyetin ilk dönemlerinden kalma Alman mimarisi yapı stokları göze çarpar (Şekil 3.11). Alanın halkın gündelik kullanımına açık olmamasından dolayı kentten izole şekilde büyüüp gelişme olanağı bulan mevcut bitki stoku, fabrikanın bulunduğu merkez kıyı şeridine bakıldığında ciddi önem arz eder. Seka arazisi İzmit'in merkez kıyı şeridi içerisindeki en yoğun bitki dokusunun bulunduğu bölge niteliğindedir (Şekil 3.12). Bahsi geçen bitkilerin türleri yoğunluklu olarak, fıstık çamları, manolyalar, çınar ağaçlarıdır. Fabrika alanındaki hiçbir yapı tescilli değil iken mevcut bitki stokuna ait asırlık çınar ve manolya ağaçlarının da içerisinde bulunduğu bitkilerin koruma altında oldukları görülür.

Şekil 3.11 Alman mimarisi yapılardan Seka İtfaiye Binası (Orijinal 2005)

Şekil 3.12 Lojmanlar bölgesi, uygulama öncesi görünüş (Orijinal 2005)

Seka Kâğıt Fabrikası, fiziksel olarak İstanbul'dan başlayıp Anadolu'ya uzanan demiryolu hattı tarafından ikiye bölünmüştür. Bu durum, kullanıcıların Sekapark içerisinde denize ulaşmalarını imkânsız hale getirmektedir (Şekil 3.13).

Fabrika yerleşkesi içerisinde, zamanında yük taşıma amaçlı kullanılan demiryolu hatları ve yer yer karşılaşılan metal derzli doğal taş döşemeler, yerleşkenin bir sanayi alanı olduğunun unutulmaması gerektiğini ifade edercesine, gelecekte tüm etapları tamamlanacak olan projeye genel kurgu hakkında göndermeler yapmaktadır.

Şekil 3.13 Sekapark içinden geçen tren yolu hattı (Orijinal 2006)

Seka'nın sahil kısmına bakıldığında, lojistik amaca hizmet etmek üzere tasarlanıp kullanılan büyük açıklıklar ile Seka'nın deniz ulaşımında kullanılan vinçli iskelesiyle karşılaşılmaktadır. Depremde ciddi hasar görmüş vinçli iskele ile diğer irili ufaklı yükleme iskelelerinde 1999 yılında meydana gelen Gölçük depreminden izler görülmektedir. (Şekil 3.14-3.15).

Şekil 3.14 Seka 4. ve 5. Kâğıt Fabrikaları açık alan stokları (Orijinal 2006)

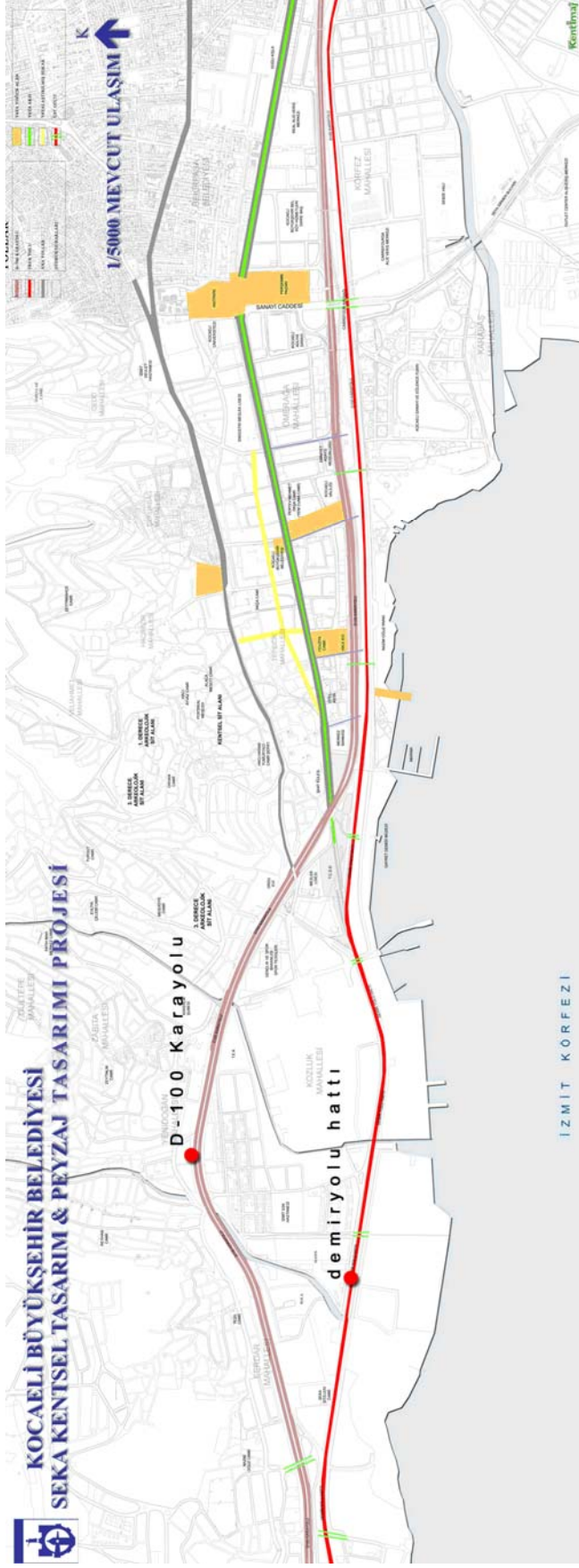

Şekil 3.15 Seka Kâğıt Fabrikası Vinçli İskele (Orijinal 2005)

3.1.5.1.2 Yakın çevre ilişkileri ve ulaşım- erişilebilirlik analizi

Seka Kâğıt Fabrikası, Kocaeli'nin merkez ilçesi olan İzmit'in merkez kıyı şeridi üzerinde, kuzeyinde D-100 Karayolu'nun paralelinde, güneyde kıyı şeridinin tam orta noktasında deniz ulaşımından en optimum şekilde faydalanılacak bir noktada konumlandırılmıştır (Şekil 3.16). Batısında Mannesmann Boru Fabrikası ve doğusunda

devlet malzeme ofisi ile komşudur. Kent içerisindeki konumu olarak şehir merkezinin tam ortasındadır. Fabrika alanın içinden, Haydarpaşa'dan Bağdat'a kadar uzanan demiryolu hattı geçmektedir (Oral 2007). Bu verilerden yola çıkarak Seka Kâğıt Fabrikası'nın deniz, demiryolu ve karayolu ulaşımına son derece elverişli, kentin merkezinde olması sebebiyle projelendirme esnasında değerlendirilmesi gerek, kent için son derece önemli açık ve kapalı alan rezervlerine sahip bir alan olduğu sonucuna varılabilir.

Şekil 3.16 Merkez kıyı şeridi yakın çevresi ulaşım hattı (Orijinal 2006)

3.1.5.1.3 Yerleşke yakın çevresi yeşil alan analizi

Kocaeli ili, iklim yönünden Marmara havzasında bulunmasından ötürü çeşitlilik gösterir. Bu durumun sebebi, kentin kuzeyden gelen Karadeniz iklimi ile güneyden gelen Akdeniz iklimi etkilerinin kesişim noktasında olmasındandır. Karadeniz ve Akdeniz arasında bulunan bu topraklarda çok sayıda ormanlık alan vardır. Boz Burun'dan başlayan Samanlı Dağları Ormanları en büyük alana sahip ormanlardır. Sapanca sırtlarından başlayarak güneye doğru Geyve Boğazı'nı geçerek Bolu Dağı'na ve oradan da Karanlık Dere'ye uzanan bu ormanlar çam ormanları olup, ilk çağlarda Paflogonya'nın meşhur ormanlarından önemli bir kısmını oluştururlar (Oral 2007).

İlin sınırları içerisinde olan Sapanca dağlarındaki ormanların ağaçları çam, köknar, gürgen, kavak, kızılgağaç ve kestanedir. Fakat Kocaeli'nin diğer ormanları meşe ormanlarıdır. İzmit'te resmi kayıtlara göre 11000 hektar koru ormanı vardır (Oral 2007). Bunlar kıyı şeridinin arkasında yükselen dağlar boyunca yer alırlar ve kent yerleşiminin etrafını sararlar. Yükseklerde iklim şartları bitkisel dokunun artması sebebiyle daha serin ve rutubetlidir.

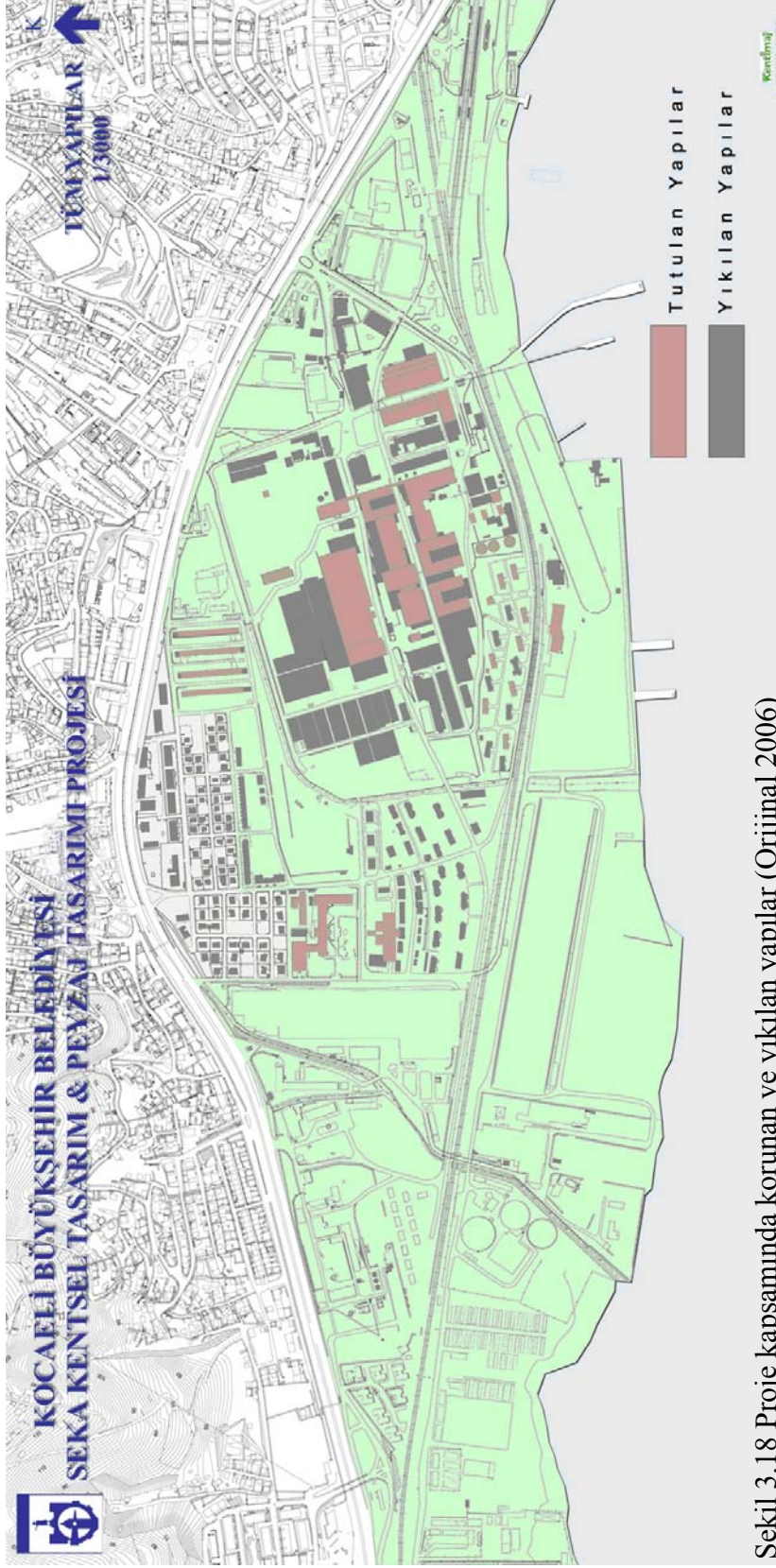
Sekapark yakın çevresi yeşil alan stokları, alanın kuzeyinde kalan dağlık alanlar boyunca devam eden ve körfeze bağlanan pasif yeşil alan stokları şeklindedir (Şekil 3.17).

3.1.5.1.4 Yapı kalitesi analizi

Seka Kâğıt Fabrikası sanayi yapılarına yerleşkenin kuruluş yılından itibaren ihtiyaçlar doğrultusunda eklemeler yapılarak yerleşke bugünkü güncel halini almıştır. Fabrikaya ait yapı stoku aşağıdaki kronolojik sırayla ifade edilebilir:

- İzmit kâğıt fabrikası temelinin atılması.....14.08.1934
- İzmit kâğıt /karton fabrikasının hizmete açılması.....06.11.1936
- 2. Kâğıt/selüloz fabrikasının temelinin atılması.....06.11.1936
- 1. Tip lojman/işçi evlerinin tamamlanması.....1938–1940
- 2. Kâğıt/Selüloz Fabrikası’nın işletmeye açılması.....24.07.1944
- 3. Kâğıt Fabrikası’nın temeli atılması.....01.09.1950
- 3. Kâğıt Fabrikası’nın işletmeye açılması.....21.04.1954
- Seka Müessesesi’nin kurulması.....21.06.1955
- 4. Kâğıt Fabrikası’nın temelinin atılması.....06.07.1957
- 4. Kâğıt Fabrikası’nın işletmeye açılması.....09.11.1961

Yukarıda bahsi geçen dönemler içerisinde inşa edilen yapıların yıkılıp yıkılmama kararları, uygulama esnasında statik açıdan sağlamlık ile konstrüksiyonun taşıdığı görsel nitelik araştırmaları sonucunda verilmiştir. Proje ekibi ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin bu konudaki ortak düşüncesi, 1, 2, 3 ve 4 numaralı kâğıt fabrikalarının, Seka Kâğıt Fabrikası’na sanayi bölgesi kimliğini veren ve üretim faaliyetlerinin gerçekleştiği temel yapılar olarak tutulmasının gerektiği, bunlara eklenmiş diğer yapılarında gerekli olduğu durumlarda değerlendirileceğidir. Aşağıdaki şemada tasarım sırasında korunan ve yıkılan yapılar tanımlanmıştır (Şekil 3.18).

Şekil 3.18 Proje kapsamında korunan ve yıkılan yapılar (Orijinal 2006)

Yapıların tasarım ve strüktürel değerleri ile ilgili öncelikli husus, mevcut yapıların strüktür/malzeme/inşa tarzıdır. Alanın içinde yapıldığı dönem itibarıyla çağdaş üslup arz eden perçinli ve çelik yapılar olarak 1,2 ve 3 numaralı fabrika binaları korunmuştur. Yine bu yönde özellik sunan ve kâğıt üretimine yardımcı kullanımlardan biri olan mekanik atölye; ana fabrika yapılarıyla bütünleşen depolama/hazırlama yapıları Sekapark'ın projelendirmesi sırasında korunmuştur.

Tek olma değeri yapıların korunması için göz ardı edilmeyen bir diğer noktadır. Fabrika alanının içerisinde sadece belirli bir kullanım amacı olan ve yapı kalitesi olarak da bunu gösteren tüm kapalı hacimler tasarım sırasında korunmuştur.

Alanın içinde biçimi ile günlük hayat dışı görüntü sunması nedeniyle aşağıdaki listede yer alan yapı ve yapı elemanları korunmuştur:

- İtfaiye Merkezi yapısı
- Yakıt siloları
- Altyapı ve enerji merkezi yapıları
- Su depoları ve bacalar
- Hamur silindirleri ve obje elemanları
- Binalar arası geçiş galerileri

Yapının özgün olma durumu, koruma ve yeniden işlevlendirme konularında değerlendirilen bir diğer önemli konudur. Özgünlüğünü koruyan yapı ve yapı parçaları ile, inşa edildikleri dönemin yapı yaklaşımlarını sunan birimler de projelendirme aşamasında koruma kapsamına alınmıştır. Bahsi geçen bu yapıların listesi aşağıda verilmiştir:

- Ana yapıların perçinli çelik kolon-kirişli mekânları
- Fabrika alanı nakil hatlarından olan demiryolu izleri
- Orijinalliğini sürdüren cepheler
- Yapı giriş mahalleri
- Selüloz Kulesi

Seka Kâğıt Fabrikası'nın yapı stoku değeri ile dönüşüm sonrası ortaya çıkacak olan mekânsal nitelik konuları bir diğer yapı koruma kriteridir. Bu noktada tasarım ekibi, yapı tasarımı ve yapım tekniği açısından değeri olmamasına karşın, yapının mevcut mekân sunma kapasitesi, boyutları ve sağlamlığı sebeplerinden dolayı korunması fikriyle hareket etmiştir. Örneğin 4. kâğıt fabrikası beton karkaslı özellik arz etmeyen bir yapı olmasına karşın, kapsadığı hacim niteliklerinden dolayı park fonksiyonlarının uygun olanlarını karşılayabilecek vasıfta bulunmuş ve projelendirme sırasında korunmuştur. Fabrika alanının tam ortasından geçen demiryolu hattının güneyindeki Seka Misafirhanesi de (bugünkü adıyla Sekapark Otel) aynı niteliklere sahiptir ve yerine yeni bir fiziki kullanım önerilene kadar işlev değişikliği ile korunmuştur.

İşlevlenebilirlik ile parkın kullanımı içerisinde yararlanılabilirlik değerleri, proje öncesinde değerlendirilip ön görülen dokuya yansıtılmıştır. Ana üretim yapılarına yakın veya onlarla bütünleşen tali işlevli yapılardan olan mekanik atölye ile bazı mamul ambarları da yeni işlevlerle korunan yapılar ile değerlendirilmiştir. 1. Tip Lojmanlar/işçi evleri, Mekanik Atölye, ambarlar ile tarihi değeri olan yapılar, fabrika alanı içerisinde 1962 yılına kadar inşa edilen fabrika yapıları (4. kâğıt fabrikasının işletmeye alınma tarihi 1961); fabrika üretim niteliği açısından doğrudan bağlantılı yapıların hemen tümü (ana yapı dışında kalan eklenti ve diğer depo, ambar, sundurma ve idari yapıları hariç) yapısal anlamda değerlidir ve korunmuştur. 1962 yılı itibariyle fabrika ana fonksiyonlarının içerisinde değerlendirilen yapılar ve 1. tip lojman/işçi evleri konu edilen bu yapılardandır (Şekil 3.19).

Şekil 3.19 Lojmanlar bölgesi (Orijinal 2006)

Yukarıda anlatılan yapısal öğelere ek olarak, Seka fabrika yapılarının yüzeylerinde birtakım bağlantı kanalları bulunmaktadır. Bahsi geçen bu kanallar, fabrikaların endüstriyel havasını vurgulayan, fabrika cephelerinden ortalama 4 metre yükseklikten birbirlerine bağlanan havalandırma, su ve gaz kanallarıdır. Yapısal anlamda kanallar yapılar ile bir bütündür ve ayrıca düşünülmemelidir (Şekil 3.20-3.21).

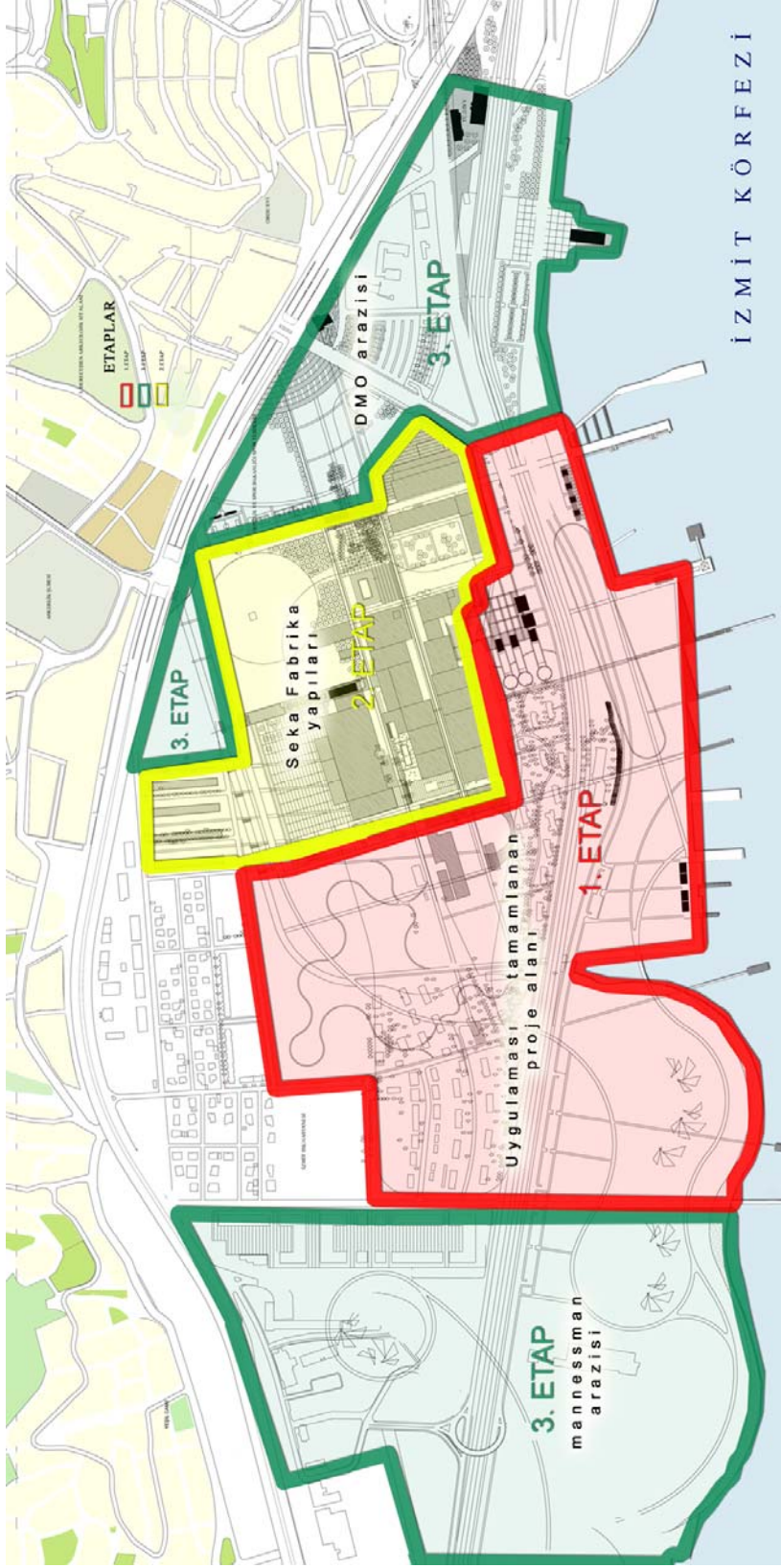
Şekil 3.20 Mevcut yapılara ait bağlantı kanalları (Orijinal 2006)

Şekil 3.21 Mevcut yapılara ait bağlantı kanalları (Orijinal 2006)

3.1.5.2 Sekapark Projesi içinde yer alan etaplamlar

Sekapark Projesi, mastır plan olarak toplam 1.210.965m² alan üzerinden kurgulanmıştır. Bu arazi içerisinde 700.000m²'lik alan Seka Kâğıt Fabrikası'nın kendi mülküdür. Fakat bu alanın 200.000 m²'lik kısmı, Seka işletmesinin Mannesmann Boru Fabrikası'na depolama amacıyla kiraladığı kısımdır. Kalan 510.965m² alan hâlihazırda Seka Kâğıt Fabrikası'nın doğusunda konumlanmış olan Devlet Malzeme Ofisi'nin Kocaeli yerleşkesine ait arazidir. Mülkiyetle alakalı olan bu durum, Sekapark'ın kısa sürede hayata geçirilebilmesi için projede etaplamlar yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Proje bu sebeplerden dolayı 3 etap olarak tasarlanmıştır. 1. etapta kısa sürede tamamlanabilecek, peyzaj düzenlemelerinin ağırlıklı olduğu bir tasarım kurgulanırken, 2. etaba, yerleşke içerisinde Fabrika yapılarının yoğunluklu olarak bulunduğu ve renevasyon projelerinin yapıldığı, daha uzun soluklu ve kapsamlı bir projelendirme ve uygulama bölgesi uygun görülmüştür. 3. etap projeleri kapsamına ise mülkiyet problemleri bulunan DMO arazisi ve Mannesmann Boru Fabrikası yerleşkeleri dâhil edilmiştir (Şekil 3.22-3.23).

Şekil 3.22 Sekapark'a ait etaplamalar (Orijinal 2006)

Şekil 3.23 Sekapark 1. Etap Uygulama Projesi genel vaziyet planı (Orijinal 2007)

3.1.5.3 Sekapark'ın amacı ve tasarımı ana kararların belirlenmesi süreci

Kentsel tasarım, peyzaj ve mimari içerikli tasarımlar, günümüzde çevre odaklı ve sürdürülebilir olmak zorundadır. Bu düşünce yapısında tasarlanan mekânlar, çevre ve yakın çevre değerlerini arttırmak ve kentsel çevreye saygılı ve çevresiyle bütünlük oluşturan bir yapıda kurgulanmalıdır.

Sekapark bu çerçeveden bakıldığında İzmit'i ve İzmitlileri rekreasyonel yönden rahatlatacak çözümler sunmaktadır. Bu durum, hem mevcudu koruyan ve mevcuda eklenilen yeşil alan stokları ile desteklenmektedir.

3. etap projeleri kapsamında proje alanının büyüklüğü, yakın çevresinde yer alan Devlet Malzeme Ofisi ve Mannesmann Boru Fabrikası arsalarının da alana eklenmesiyle 700.000m²'den 1.156.000m²'ye çıkacaktır. Bu sayede kamusal alanın artırılmasında da ciddi bir rol oynayacaktır. Ayrıca proje, sadece çevre ve sosyal donatılara ait çözümlerle yetinmeyip, ulaşım dair çözümleri de içerisinde barındırmaktadır. Bu bağlamda alanın doğu kısmında bir ulaşım odağı konumlandırılmıştır (Şekil 3.24). Bu kısımda ayrıca 600 araç kapasiteli bir yeraltı otoparkı tasarlanmıştır.

Şekil 3.24 Sekapark Ulaşım Odağı (Orijinal 2006)

İstanbul-Ankara Karayolu'nun Sekapark kısmında yer alan otoyol alta alınarak alana giriş kapıları kentle ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda yaya ulaşımı kolaylaşmakta, park ulaşımı İstanbul-Ankara transit geçişinin külfetinden kurtarılmaktadır. Proje

kapsamında alanın güney kısmında yer alan Salim Dervişoğlu caddesinin devamında yeni bir taşıt yolu düşünülmüştür. Bu yol D100'ün alternatifi olacak biçimde projelendirilmemiş, arazinin çok büyük olmasından ötürü, alanda ulaşımı kolaylaştırıcı bir servis yolu olarak kurgulanmıştır (Şekil 3.25).

Şekil 3.25 Sekapark'ın içinden geçen Salim Dervişoğlu Yolu (Orijinal 2006)

Sekapark'ın amaçlarından bir diğeri de bölge ölçeğinde bir cazibe merkezi oluşturarak transit geçişlerde algılanabilir ve tercihen ziyaret edilmeye değer niteliklere sahip bir konsept yakalamaktır. İçerisinde bulundurduğu endüstriyel dönüşüm parkı olma kurgusu ile ileriki dönemlerde bu hedefe ulaşılması amaçlanmaktadır.

Sekapark'ın tasarım kriterlerinden bir diğeri doğal ve tarihi mirası korumaktır. Bu bağlamda gerçekleştirilen Seka Kentsel Tasarım ve Peyzaj Tasarımı Projesi çevre eksenslidir. İçindeki tüm tarihi yapıları koruyan, yaşat ki yaşasın mantığıyla hepsine ayrı fonksiyonlar yükleyen bir projedir. Hali hazırda alan içerisinde bulunan tüm tarihi mekânlara ait özel düzenleme kararları alınmıştır. Bu kararlar kapsamında tarihi kalıntılara rastlanan tüm bölgelerde hiçbir bir tasarım öngörülmemiş, böylece gelecekte yapılacak olan arkeolojik çalışmaların da önü açılmıştır. Proje çizilmeye başlanmadan

önce yapılan tanıtım toplantısı sonrasında görüş beyan eden tüm duyarlı kent halkının düşünceleri bir araya getirilerek bir anket çalışması yapılmıştır. Bu veriler projenin oluşturulması sürecinde belirleyici etkenlerden biri olmuştur. Proje, alan içinde yapılacak bütün tarihi kalıntılarla alakalı arkeolojik çalışmalara uygun olarak tasarlanmıştır. Sekapark içerisinde bu değerlere zarar verecek herhangi bir unsur bulunmamaktadır. Dolayısıyla projede tarihi ve doğal mirası koruma ilkesi esas alınmakta, böylelikle ileride bu konuda yapılacak çalışmalar için de öncü olunmaktadır (Şekil 3.26).

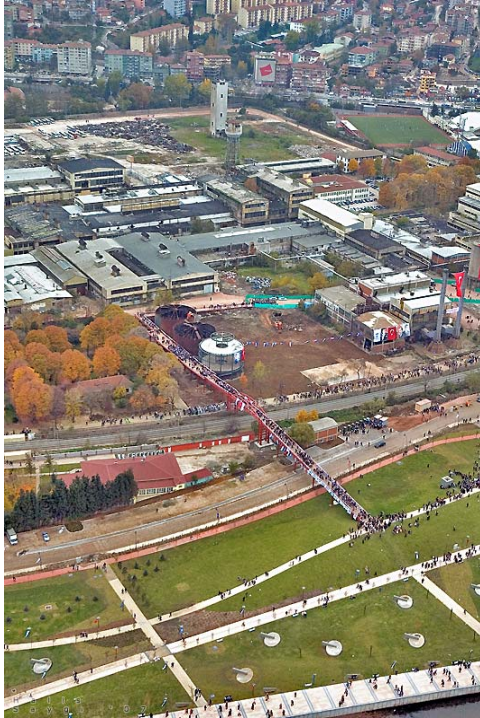

Şekil 3.26 Seka arazisi içinde bulunan Nikomedyalı kalıntılardan örnekler (Orijinal 2006)

Proje ile ilişkili diğer bir hassasiyet Seka'nın kentsel bellekteki yerini korumaktır. Bugün her İzmitlinin en az bir yakını muhakkak Seka 'da çalışmıştır. Dolayısıyla Seka'nın İzmit'in ve İzmitlilerin belleklerinde önemli bir yeri vardır. Bu bağlamda, Seka Kentsel Tasarım ve Peyzaj Tasarımı Projesi ile tüm İzmit tarihiyle buluşmaktadır.

3.1.5.4 Fonksiyonların niteliği ve dağılımı

Sekapark arazisi içerisinde 2 adet sınır kabul edilebilecek öge ile karşılaşmaktadır. Bunlardan ilki, fabrika arazisini doğu-batı yönlerinde ikiye bölen Kelle deresi, diğeri ise araziye kuzey-güney yönünde ikiye bölen demiryolu hattıdır. Bu iki unsurdan demiryolu hattı sadece Sekapark'ın değil, tüm İzmit merkez kıyı şeridinin deniz ile olan fiziksel bağlantısını kopartmaktadır. Yapımı hala devam eden hızlı tren projesi ile bu hattın kuzey güney yönündeki rezerv alanın daha da genişlemesi öngörülmektedir. Sekapark projelendirilirken, kuzey güney yönlerinde 3 adet yaya ve 1 adet taşıt köprüsü ile kentin deniz ile olan fiziksel bağlantısı bahsi geçen demiryolu hattının üzerinden kurulmaya çalışılmıştır. Bunlardan taşıt köprüsü hali hazırda mevcut olup, projelendirme esnasında konstrüksiyonuna iyileştirme yapılmıştır. Yukarıda bahsedilen diğer üç köprü ise sonradan projelendirilmiş olup, yayaların rampalar yardımıyla engelsiz bir şekilde demiryolu hattının üzerinden sahille buluşmalarını sağlamaktadır (Şekil 3.27).

Şekil 3.27 Silo Köprü'nün uygulama sırasındaki görünüşü (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi 2006)

Sekapark'ta karşılaşılan tasarım, kullanıcılara arazinin önceki kullanımı hakkında referanslar verecek şekilde kurgulanmıştır. Sağlam ama basit strüktürler ile kontrollü bir kompozisyona sahiptir. Bu bağlamda uygulaması tamamlanan 1. etap projesi içerisinde iki ayrı konseptten söz etmek mümkündür. Bu konseptleri birbirinden ayıran fiziksel sınır, alanı doğu batı yönünde bölen Kelle Deresi'dir. Bölgelerden ilki, fabrikanın doğu kısmında yer alan ve daha çok 'kentsel' olarak nitelendirilebilecek kullanımları içerisinde barındıran, mimari öğelerin yoğun olarak kullanıldığı bölgedir. İkinci kısım ise fabrikanın batı yönünde yer almaktadır. Bu kısım, "landart" olarak tanımlanabilecek bitkisel peyzaj kompozisyonlarının, birçok yapay tepenin konumlandırıldığı, yapısal öğelere daha az rastlanan bir kurgu içerisinde oluşturulmuştur. Yine bu bölgede çok amaçlı   im alanlara yer verilmiş olup, kullanıcılara sportif aktiviteler sunmak amaçlı yapay tırmanış duvarı, kaykay pisti, futbol, basketbol ve tenis sahaları ile Türkiye'nin en büyük   ocuk oyun alanı konumlandırılmıştır (şekil 3.28-3.29).

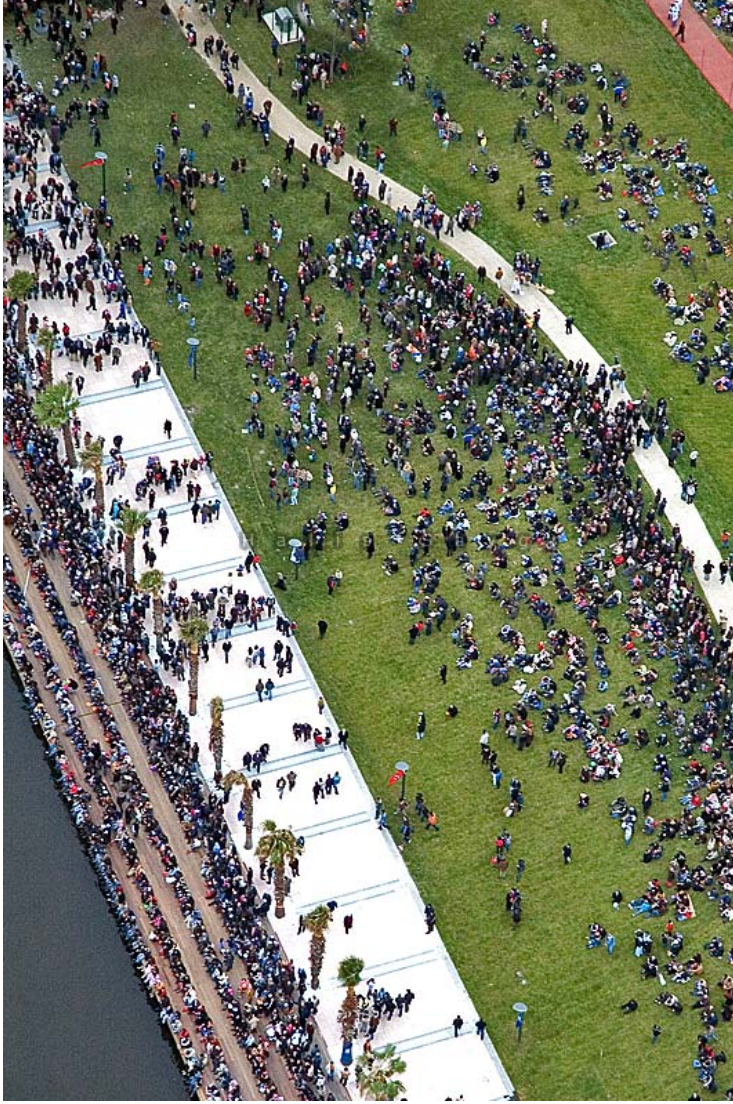

şekil 3.28 Uçurtma Tepesi ve   ocuk oyun alanları (Orijinal 2007)

Şekil 3.29 Uçurtma Tepesi ve Organik İskele (Orijinal 2007)

Parka gelen ziyaretçiler, Cumhuriyet döneminin en önemli sanayi yerleşkelerinden biri olan Seka Kâğıt Fabrikası'nı denizle, kent merkeziyle ve kentin diğer görsel imgeleriyle bir arada yaşadığı bir atmosferi deneyimleme fırsatına sahip olacaklardır. Park bu deneyimi kullanıcılarına, tüm tasarım boyunca kesintisiz şekilde devam eden yaya ve bisiklet yolları bağlantılarıyla sunmaktadır (Şekil 3.30). Proje, fabrika yapılarının özgün dokusu, mimari strüktürleri ve geniş iç hacimleriyle farklı ölçekler ve konseptlerde ihtiyaç programlarının uygulanmasına ve bunların kullanıcılar tarafından deneyimlenmesine de olanak tanımaktadır.

3.30 Sekapark ana yürüyüş aksı ile denize inen merdivenler (Orijinal 2007)

Sekapark kapsamında, Alman mimarlar tarafından projelendirilen ilk dönemlere ait yapılar tutularak yeniden işlevlendirilmiştir. Bunların dışında kalan, sonradan eklemlenen niteliksiz yapılar ise yıkılmıştır. 2. etap projelerinin içerisinde korunmuş olan yapılar ile bu yapılara yüklenen yeni fonksiyonların listesi aşağıda verilmiştir:

i) 1 Numaralı Kâğıt Fabrikası:

- Yeni İşlevleri:
 - o Seka Kâğıt Müzesi.
 - o Görsel sanatlar merkezi.
 - o Sinema, tiyatro, fotoğrafçılık, modern dans atölyeleri

- o Endüstriyel tasarım galerileri
- o Eğitim merkezi: Kocaeli Üniversitesinin ilgili eğitim biriminin pratik atölyesi. Dışardan ziyaretçilerin de kâğıt üretim sürecini izleyebilecekleri interaktif bölümlerin de yer alacağı düzenlemeler.
- Müdahale Biçimi:
 - o Yapının çelik taşıyıcı sistemi aynen korunmuştur.
 - o Öneri fonksiyonlara uygun mekânlar hazırlanmıştır.
 - o 3 boyutlu kullanım sağlanmıştır.
 - o Kâğıt üretim sürecinin algılanması amacıyla gezinti mahalleri düzenlenmiştir.

ii) 2 Numaralı Kâğıt Fabrikası

- Yeni İşlevleri:
 - o Sanat atölyeleri (resim, müzik, heykel, geleneksel el sanatları)
 - o Konferans salonu
 - o Halk oyunları kurs ve gösteri merkezi
 - o Sahne sanatları ve gösteri merkezi
 - o Kafe ve restoranlar
 - o Cep tiyatrosu
 - o Kütüphane
 - o Toplantı salonları
- Müdahale Biçimi:
 - o Yapı sistemi / malzemeleri korunması esas olarak düzenlenmiştir.
 - o Yapı strüktürel sistemi ön plana çıkacak şekilde düzenlenmiştir.
 - o Yapının özel aydınlatma projeleri yapılmıştır.
 - o İşlevlerine uygun olarak mevcut yapı malzemeleriyle uyumlu çağdaş malzemeler (cam ve metal ağırlıklı) kullanılmıştır.
 - o Yapının çevresinde yer alan fabrika iletişim kanalları korunarak düzenlenmiştir.

iii) 3 Numaralı Kâğıt Fabrikası

- Yeni İşlevleri:
 - o Toplantı ve seminer salonları
 - o Sergi salonu

- o Restoran ve Kafeler
- o Konser salonu
- Müdahale Biçimi:
 - o Perçinli çelik taşıyıcı sistem aynen korunmuştur.
 - o Yapının taşıyıcı sistemini algılayacak düzenlemeler yapılmıştır.
 - o 3. Boyutta kullanım sağlanmıştır.

iv) 4 Numaralı Kâğıt Fabrikası

- Yeni İşlevleri:
 - o Sosyal amaçlı toplanma salonları
 - o Düğün ve nikâh salonları
 - o Eğlence merkezi
 - o Bowling salonu
 - o Restoran ve kafeler
- Müdahale Biçimi:
 - o Yapı genel park kullanımının dışında, kentte sosyal toplanma merkezi olarak hizmet sunacak biçimde düzenlenmiştir.
 - o Festival aksı üzerinde arkadlı ve kolanadlı geçişler yapılmıştır.
 - o Çeşitli sosyal-kültürel faaliyetlerin yer alabileceği bir kültür çarşısı anlayışında düzenlenmiştir.
 - o Yakınındaki ulaşım odağı faaliyetinin oluşturacağı yoğunluk da kullanımların seçiminde göz ardı edilmemiştir.

v) Selüloz Kulesi

- Yeni İşlevi:
 - o Seka anıtı ve seyir kulesi / kentsel ‘nirengi noktası’
- Müdahale Biçimi
 - o Tüm iskelet ve bacalar korunmuştur.
 - o Yapı, bütün kentten algılanacak biçimde düzenlenecek, yapı iç strüktürü de dışarıdan anlaşılacak biçimde restorasyonu yapılmıştır.

vi) Mekanik Atölye

- Yeni İşlevleri:
 - o Spor merkezi
 - o Spor kulüpleri temsilcilikleri

- o Fitness salonu
 - o Masa tenisi
 - o Güreş / Uzakdoğu Sporları
- Müdahale Biçimi:
 - o Mevcut strüktürü esas alacak düzenlemeler yapılmıştır.

vii) Silolar

- Yeni İşlevi:
 - o Kafe
 - o Çatı da bakı terasları yapılacaktır
 - o Bu üç silo çelik bir köprü ile birbirine bağlanıp sahil ile bağlanmıştır.
- Müdahale Biçimi
 - o Mevcut metal kabuk imkânları olabildiğince kullanılmıştır.
 - o Yeni eklentiler metal/cam ağırlıklı kurgulanmıştır.

viii) Lojmanlar Bölgesi

- Yeni İşlevleri:
 - o Kafeler sokağı
 - o İnternet kafe
 - o Kitap/müzik satış yerleri
 - o Hediyelik eşya satış birimleri
 - o Sosyal kulüpler/dernekler
- Müdahale Biçimi
 - o İşlevlerine uygun olarak mevcut yapı ve dış alan kullanımlarında düzenlemeler yapılmıştır.
 - o Park alanı için kullanılabilir nitelikte olanlar korunacak ve gerekli olan altyapı ile güçlendirilmiştir.

ix) Enerji Santralleri ve Bacaları

- o Bacalar simgesel olarak korunacaktır ve özel aydınlatma projesi hazırlanmıştır.

x) İtfaiye Binası

- o Kültür/ sanat merkezi/ tematik müze olarak düzenlenmiştir.
 - o Mevcut işlevi uygun bir konuma taşınmıştır.

Fabrika yerleşkesi düz sayılabilecek bir arazide yer almaktadır (Şekil 3.31). Yeni tasarım, arazinin belirli noktalarında arazi plastiğiyle oynayarak Seka'nın endüstriyel tarihini ve özgün tasarımını, zeminden 15 metre yükseklikteki uçurtma tepesi gibi yüksek noktalardan izleme olanağı vermektedir.

Şekil 3.31 Sekapark 1. Etap Uygulaması (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi 2007)

Alanın son yetmişbeş yıldır depolama ve üretim amaçlı olarak kullanılmasından ötürü oldukça kirlenmiş olan toprağı, çeşitli organik maddeler de eklenerek yeniden kullanılabilir hale getirilmiş ve bitkisel kompozisyonun aplikasyonu esnasında değerlendirilmiştir. Arazide kullanılan bitkilerin seçiminde, Kocaeli'nin iklimsel özellikleri göz ardı edilmemiştir. Proje alanının belirli noktalarının dolgu alanı içinde kalmasından ötürü tuza dayanıklı bitkiler tercih edilmiştir. Mevcut bitki örtüsüne eklenenen yeni bitkilerin isimleri ve özellikleri aşağıda verilmiştir (Çizelge 3.2)

Çizelge 3.2 Sekapark 1. Etap Bitki Listesi

Botanik İsmi	Gövde Çevresi (cm)	Boy (cm)	Adet
Acer palmatum"atropurpurea"		125-150	32
Acer platanoides "crimson king"	18-20	400-500	47
Acer saccharinum	18-20	400-500	60
Aesculus carnea	18-20	400-500	40
Aesculus hypocastaneum	18-20	400-500	30
Albizia julibrissin	16-18	400-500	70
Betula alba	16-18	400-500	80

Çizelge 3.2 Sekapark 1. Etap Bitki Listesi (devam)

Betula alba pendula	16-18	400-500	93
Catalpa bungei	16-18	300-400	127
Cercis siliquastrum	16-18	300-400	80
Cotinus coggyria		200-250	45
Fraxinus americana	18-20	400-500	507
Gingko biloba	16-18	300-400	10
Hibiscus syriacus	14-16	300-400	130
Jacaranda mimosifolia	14-16	200-250	106
Lagerstroemia indica	16-18	400-500	110
Liquidambar straciflua	18-20	400-500	272
Liriodendron tulipifera	16-18	400-500	36
Magnolia grandiflora	20-25	400-500	35
Magnolia soulengena		250-300	100
Malus floribunda	16-18	400-500	108
Paulownia tomentosa	14-16	400-500	30
Phoenix dactylifera	Gövde yüksekliği	400-500	33
Platanus acerifolia	20-25	400-500	248
Platanus orientalis	20-25	400-500	60
Prunus ceracifera pisarrdii nigra	18-20	400-500	100
Prunus serrulata kanzan	18-20	400-500	40
Prunus serrulata kiku shidare sakkura	14-16	200-250	42
Quercus robur	16-18	400-500	66
Quercus rubra	16-18	400-500	50
Robinia hispida rosea	18-20	300-400	190
Salix babylonica	16-18	400-500	32
Salix caprea	16-18	400-500	26
Syringa vulgaris		200-250	81
Tilia tomentosa	20-25	400-500	80
Washingtonia filifera	Gövde yüksekliği	400-500	57
Abies bornmulleriana		300-350	107
Cedrus atlantica glauca		300-350	180
Cedrus deodora		300-350	195
Cedrus deodora auerea		250-300	44
Cedrus libani		300-350	206
Cupresso cyparis leylandii		350-400	116
Cupressus arizonica		300-350	64
Cupressus leylandi		350-400	330
Juniperus virginiana skyrocket		175-200	105
Picea excelsa		350-400	68
Picea pungens		300-350	136
Picea pungens glauca		300-350	62
Picea pungens glauca hoopsi		250-300	82
Pinus brutea		300-350	166
Pinus pinea	16-18	250-300	600

Çizelge 3.2 Sekapark 1. Etap Bitki Listesi (devam)

Taxus baccata fastigiata		200-250	35
Aucuba japonica		40-60	230
Bambusa aurea		150-200	150
Bambusa multiplex		150-200	95
Bambusa nigra		150-200	138
Berberis veitchii		80-100	88
Berberis thunbergii atropurpurea		80-100	100
Berberis thunbergii atr. Nana		30-40	2400
Buddleia davidii		80-100	273
Cortaderia selloana		100-150	200
Cotoneaster franchetti		80-100	108
Escollonia "Peach Blossom"		40-60	175
Hebe spesiosa		40-60	220
Hibiscus rosa chinesis		60-80	195
Hydrangea arborescens "grandiflora"		60-80	100
Hydrangea involucrata		60-80	270
Hydrangea macrophylla "Blue Monnet"		60-80	250
Juniperus horizontalis		80-90	384
Lantana camara		60-80	315
Miscanthus sinensis		40-60	180
Nandina domestica "firepower"		60-80	370
Nerium oleander		80-100	370
Phormium tenax		60-80	400
Phormium tricolor		60-80	300
Photinia red robin		100-150	150
Pittosporum tobira nana		30-40	2400
Pittosporum tobira		80-100	305
Prunus laurocerasus otto luyken		40-60	71
Punica granatum		80-100	150
Pyracanta coccinea		100-150	288
Pyracantha noveja		100-150	35
Rosa sp.		40-60	700
Viburnum tinus		80-100	140
Yucca flamentosa		60-80	125
Agapanthus sp.			7000
Iris "Fulvala"			150
Iris "Joyce"			600
Iris "Sun Miracle"			300
Iris pseudacorus			150
Kniphofia sp.			6000
Lavandula angustifolia			12000

Projede mevcut iskelelere eklenilen yeni deniz yapıları, suyun üzerinde konserler yapılmasına olanak sağlayan performans platformu (Şekil 3.32), Seka'nın sahil

kısmında yer alan ana toplanma meydanında kurgulanan denize inen merdivenler, denizin ve Sekapark sahilinin üst kottan seyrine olanak veren balkonlu iskele ve ticari birimleri ile “landart” niteliğindeki peyzaj düzenlemelerinin yer aldığı Sekapark’ın batı kısmında konumlandırılmış olan organik formlu iskele (Şekil 3.33), Sekapark kullanıcılarının denizi daha yoğun hissetmelerini sağlamak amaçlı tasarlanmış olup, tamamen ahşap malzeme ile kaplanmıştır.

Sekapark Projesi içerisinde kentsel odak noktası olarak ifade edilebilecek nirengi noktaları bulunmaktadır. Bunlar, deneyimlenen mekânların akılda kalıcı olmasını sağlamakta ve buluşma noktası olabilecek kentsel imgeleri kullanıcılara vermektedir. Güneş saati, çelik sazların bulunduğu sazlı iskele, uçurtma tepesi, yapay tırmanış duvarı konu edilen bu nirengi noktalarından bazılarıdır (Şekil 3.34-3.35).

Şekil 3.32 Denizin üzerinde bulunan Performans Platformu (Orijinal 2006)

Şekil 3.33 Çelik Sazlar (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi 2008)

Şekil 3.34 Sekapark Kaykay Pisti (Orijinal 2007)

Şekil 3.35 Organik İskele (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi 2007)

Sekapark içerisinde yer alan tüm açık alan kullanımları aşağıda verilmiştir:

- Seka balkonu = 2081 m²
- Performans platformu = 400 m²
- Seka iskelesi = 2455 m²
- Balkon iskele = 2930 m²
- Ahşap oturma platformu – iskele - çelik sazlar = 1420 m²
- Su ve ışık oyunları
- Silo köprüsü = 1495 m²
- Ana yaya promenade = 8972 m²
- Mevcut iskele 1 = 1100 m²
- Mevcut iskele 2 = 1100 m²
- Rıhtım = 600 m²
- Heykelli meydan = 870 m²
- Dere kenarı meydanı = 500 m²
- Organik iskele = 1580 m²
- Spor kompleksi (2 adet basket, 2 adet tenis, 1 adet futbol sahası)
- 2 adet Silo üzeri seyir platformu = 285x2=570 m²
- Dere kenarı çim köprü = 950 m²
- Çim amfi = 230 kişilik
- 2 adet kayak pisti= 720 m²
- 3 adet kondisyon alanı= 399 m²
- Çocuk oyun alanları
- 1 adet mini golf alanı = 885 m²
- 3 adet mini basketbol sahası= 185 m²
- 1 adet atlıkarınca
- Uçurtma tepesi
- Kumsal= 11100 m²
- Bisiklet yolu= 4620 m²
- Otopark çözümleri= 754 adet
- 1 adet döner kavşak çözümü

- Dere ıslahı ve çevre düzenlemesi
- 6 adet suni tepe
- Gül bahçesi= 750 m²
- Lavanta bahçesi= 1000 m²
- Çok amaçlı çim alanlar= 300.000 m²
- Salim Dervişoğlu Yolu Cad.= 20.000 m²
- Gergi elemanları
- Yürüyüş yolları

3.2 Yöntem

3.2.1 Literatür çalışması

Tez konusu kapsamında yapılan çalışmalarda, öncelikle kentsel dönüşüm başlığı içerisinde yer alan endüstri alanlarının dönüşümü ile ilgili yerli ve yabancı literatür araştırması yapılmıştır.

3.2.2 Anket çalışması

Tez kapsamında Sekapark'ın bir endüstriyel dönüşüm projesi olarak Türkiye'de yapılacak olan benzer nitelikteki projelere ve proje uygulamalarına örnek teşkil edip edemeyeceği sorusunun cevabını bulmak amacıyla, alanı kullanan 204 kişiye anket yöntemiyle toplam 15 adet soru sorulmuştur.

3.2.2.1 Anket çalışması örnekleme

Anket formu, araştırmanın amaçlarına ve anket formu hazırlama teknik ve usulüne uygun olarak oluşturulmuştur. Sorular, örneklem grubundaki kullanıcıların anlayabilecekleri sadelikte ve net bir dille ifade edilmiştir. Soru kâğıdında 6 kapalı uçlu, 9 açık uçlu olmak üzere toplam 15 adet soru bulunmaktadır (Ek 1).

3.2.2.2 Anketin uygulanması

Anket, Kocaeli İli'nin merkez ilçesi olan İzmit'te yer alan Seka Kâğıt Fabrikası'nın endüstriyel dönüşüm projesi ile hayata geçirilen Sekapark alanında, rastlantısal örnekleme tekniği kullanılarak 204 kişiye uygulanmıştır.

Anketin uygulaması Sekapark arazisi 1. etap sınırlarında, 2008 yılının mart ayı içerisinde hafta içi perşembe ve cuma günleri 13:00 ile 20:00 arasında; hafta sonu ise cumartesi ve pazar günleri saat 11:00 ve 19:00 saatleri arasında gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanması için deneklerle yüz yüze görüşülerek “soru-cevap” yöntemi kullanılmıştır.

3.2.2.3 Anket verilerinin değerlendirilmesi

Sekapark kullanıcılarına uygulanan anketlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Soru kâğıtlarından elde edilen veriler kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Veri analizleri değişkenlerinin karşılaştırmasını sağlayan çapraz tablolar ile yapılmıştır. Çapraz tabloların birbirlerinden bağımsız olup olmadıklarının tespit edilmesi için ki-kare çözümleme metodu kullanılmıştır. Çözümlemede, hata payının (p değeri) 0,05 ve altındaki değerlerde olması %95 güvenirlikle tablolar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunun göstergesi olarak kabul edilmiştir. Anket çalışmasında tüm verilere ilişkin çapraz tablo sınamaları yapılmış ve bu tablolara anket sonuçları içerisinde yer verilmiştir.

Tabloların yorumlanmasında istatistiksel olarak verilerin kullanılabilmesi amacıyla, birbirleriyle ilişkili veriler arasındaki ilişkinin hangi yön ve değerde olduğunun saptanmasında gamma ilişki testinden faydalanılmıştır. Bu teknikte, gamma ilişki katsayısına dair hata payının (p değeri) 0,05 ve altındaki değerde olması %95 güvenirlikle tablolar arasındaki ilişkinin yön ve değerinin istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde saptanabileceğini göstermektedir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.5 Anket Bulguları ve Sonuçları

Tez kapsamında yapılan anket çalışması ile Sekapark 1. etap uygulamasının başarılı olup olmadığı, Kocaeli'nin gelişimine yön verecek bir kentsel odak olup olmayacağı kullanıcılar üzerinde tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anket örneklemi rastlantısal olmakla birlikte, 204 anket katılımcısının %40,7'si kadın, %59,3'ü ise erkektir (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1 Katılımcıların cinsiyet dağılımı

		Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	83	40,7
	Erkek	121	59,3
	Toplam	204	100,0

Ankete katılanların yaş aralıkları 5 ana kategori içerisinde ele alınmıştır. Bu bağlamda varılan sonuca göre katılımcıların %13,2'si 20 yaş ve altında, %38,7'si 21–30 yaş arasında, %22,1'i 31–40 yaş arasında, %11,3'ü 41–50 yaş arasında, %14,7'si 50 yaş üzerindedir. Sonuçlar 21–30 yaş arası kullanıcıların diğer yaş gruplarına oranla daha yoğun bir şekilde parkı kullandığını göstermektedir (Çizelge 4.2).

Çizelge 4.2 Katılımcıların yaş dağılımı

		Sayı	Yüzde
Yaş grubu	20 ve altı	27	13,2
	21-30 arası	79	38,7
	31-40 arası	45	22,1
	41-50 arası	23	11,3
	50 üstü	30	14,7
	Toplam	204	100,0

Farklı eğitim düzeyinden kişilerin Sekapark'ı kullandıkları görülmektedir. Katılımcıların %2'sinin eğitim durumu ilkokul, %7,8'inin ortaokul, %32,8'inin lise, %45,1'inin üniversite, %9,8'inin yüksek lisans, %2,5'inin doktora'dır (Çizelge 4.3).

Çizelge 4.3 Katılımcıların eğitim durumları

		Sayı	Yüzde
Eğitim durumu	İlkokul	4	2,0
	Ortaokul	16	7,8
	Lise	67	32,8
	Üniversite	92	45,1
	Yüksek lisans	20	9,8
	Doktora	5	2,5
	Toplam	204	100,0

Katılımcılar farklı çalışma gruplarında yer almaktadır. Ankete katılanların %9,8'i ev kadını, %12,7'si emekli, %25'i öğrenci, %5,9'u işsiz, %1'i çiftçi, %8,8'i işveren, %9,3'ü yönetici, %11,8'i memurdur (Çizelge 4.4). Anket sonuçları öğrencilerin %25 oran ile parkı en çok kullanan grup olduğunu göstermektedir.

Çizelge 4.4 Katılımcıların çalışma durumları

		Sayı	Yüzde
Çalışma durumu	Ev kadını	20	9,8
	Emekli	26	12,7
	Öğrenci	51	25,0
	İşsiz	12	5,9
	Çiftçi	2	1,0
	İşveren	18	8,8
	Yönetici	19	9,3
	Memur	24	11,8
	Diğer	32	15,7
	Toplam	204	100,0

Ankete katılanların büyük çoğunluğu Kocaeli'nin yerlisidir (%45,1). Katılımcıların %7,4'ü Kocaeli'de 1-3 yıldır, %13,2'si 3-5 yıldır, %10,8'i 5-7 yıldır, %23'ü 7-10 yıldır yaşamaktadır (Çizelge 4.5).

Çizelge 4.5 Katılımcıların Kocaeli'nde yaşama süreleri

		Sayı	Yüzde
Kaç yıldır Kocaeli'nde yaşıyorsunuz?	1-3 yıl arası	15	7,4
	3-5 yıl arası	27	13,2
	5-7 yıl arası	22	10,8
	7-10 yıl arası	47	23,0
	Kocaeli'nin yerlisiyim	92	45,1
	Cevap vermeyen	1	,5
	Toplam	204	100,0

Anket katılımcılarının büyük çoğunluğu orta gelirli ailelere mensuptur. Katılımcıların %8,3'ünün ailesinin aylık geliri 600-1000 YTL arası, %22,1'inin 1000-1500 YTL arası,

%18,6'sının 1500-2000 YTL arası, %30,4'ünün 2000-3000 YTL arası, %20,6'sının 3000 YTL üzeridir (Çizelge 4.6).

Çizelge 4.6 Katılımcıların ailelerinin gelir durumları

		Sayı	Yüzde
Ailenizin gelir durumu nedir ?	600-1000 YTL arası	17	8,3
	1000-1500 YTL arası	45	22,1
	1500-2000 YTL arası	38	18,6
	2000-3000 YTL arası	62	30,4
	3000 YTL üstü	42	20,6
	Toplam	204	100,0

Ankete katılanların %26'sı Kocaeli'nin sembolünün Saat Kulesi olduğunu, %45,6'sı Körfez olduğunu, %21,6'sı Seka Fabrikası olduğunu, %5,4'ü Fuar Alanı olduğunu, %1,5'i Fevziye Camisi olduğunu düşünmektedir. Bu sonuçlara göre Kocaeli Kenti'nde yaşayan halkın şehri çoğunlukla körfez ile özdeşleştirdiği görülmektedir. Cumhuriyet döneminden kalma Saat Kulesi ile Seka Kâğıt Fabrikası ise 2. ve 3. sıralarda yer almaktadırlar (Çizelge 4.7).

Çizelge 4.7 Katılımcıların Kocaeli İli'nin kent kimliğine ilişkin düşünceleri

		Sayı	Yüzde
Sizce Kocaeli'nin sembolü nedir ?	Saat Kulesi	53	26,0
	Körfezi	93	45,6
	Seka Fabrikası	44	21,6
	Fuar Alanı	11	5,4
	Fevziye Camisi	3	1,5
	Toplam	204	100,0

Anket katılımcılarının %87,3'ü Kocaeli'nde dış mekânda kent imajını değiştiren en iyi proje uygulamasının Sekapark olduğunu, %6,4'ü D-100 karayolu karfur kavşağı

olduğunu, %4,4'ü Fevziye parkı çevre düzenlemesi olduğunu, %2'si Kandıra kavşağı yenilemesi olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda Sekapark 1. Etap uygulamasının güncelliğini koruyan diğer proje uygulamaları ile karşılaştırıldığında, gerek Seka'nın kent ölçeğindeki mekânsal hacmi (yaklaşık 330.000m²) gerekse fabrikanın kent belleğindeki yeri ile ankette adı geçen diğer projelere oranla en dikkat çeken açık alan uygulaması olduğu görülmektedir (Çizelge 4.8).

Çizelge 4.8 Katılımcıların Kocaeli'nde en beğendikleri proje uygulaması

		Sayı	Yüzde
Kocaeli'nde dış mekânda kentin imajını değiştiren en iyi proje uygulaması sizce hangisidir ?	Sekapark	178	87,3
	D-100 Karayolu Karfur Kavşağı Yenilemesi	13	6,4
	Fevziye Parkı Çevre Düzenlemesi	9	4,4
	Kandıra Kavşağı Yenilemesi	4	2,0
	Toplam	204	100,0

Ankete katılanların %60,3'ü Kocaeli'nin bir sanayi kenti olduğunu, %6,9'u bir üniversite kenti olduğunu, %2,9'u tarihi bir kent olduğunu, %27'si bir kıyı kenti olduğunu belirtmektedir. Bu sonuç (%22 oranında), Kocaeli'nin Türkiye'deki en büyük sanayi kenti olduğu gerçeğinin halk tarafından da bilindiğini ve yaşanılan çevrede bu durumun gözlemlendiğini göstermektedir. Kocaeli Halkı arasında kentin bir kıyı yerleşkesi olduğu düşüncesi de yaygındır (Çizelge 4.9).

Çizelge 4.9 Katılımcıların Kocaeli'nin karakterine ilişkin düşünceleri

		Sayı	Yüzde
Sizce günümüzde Kocaeli'ni aşağıdakilerden hangisi anlatır ?	Kocaeli bir sanayi kentidir	123	60,3
	Kocaeli bir üniversite kentidir	14	6,9
	Kocaeli tarihi bir kettir	6	2,9
	Kocaeli bir kıyı kentidir	55	27,0
	Diğer	6	2,9
	Toplam	204	100,0

Ankete katılanların %97,5'i Seka Kâğıt Fabrikasının kapanması ve Sekapark'a dönüştürülmesinin Kocaeli'nin imajını değiştirdiğini, %2,5'i değiştirmedini düşünmektedir (Çizelge 4.10). Bu verilerden yola çıkarak, hemen hemen bütün katılımcılar arasında olumlu ya da olumsuz, Kocaeli'nin geneline etki eden bir değişimde Sekapark'ın payı olduğu düşüncesi hâkimdir.

Çizelge 4.10 Katılımcılara göre Sekapark'ın kent kimliği üzerinde etkisi

		Sayı	Yüzde
İzmit Seka Kâğıt Fabrikası'nın kapanması ve Sekapark yapılması sizce Kocaeli'nin imajını değiştirmiş midir ?	Evet	199	97,5
	Hayır	5	2,5
	Toplam	204	100,0

Kocaeli'nin imajının değiştiğini düşünen katılımcıların %97,5'i bu değişimin olumlu yönde olduğunu, %2,5'i olumsuz yönde olduğunu düşünmektedir (Çizelge 4.11). Bu sonuçlarla Sekapark'ın Kocaeli halkı tarafından iyi bir proje olarak değerlendirildiği ortaya çıkmaktadır. Bu da Sekapark gibi Türkiye çapında önemli bir proje için olumlu bir durumdur.

Çizelge 4.11 Katılımcıların Sekapark ile kentin imajının ne yönde değiştiğine dair düşünceleri

		Sayı	Yüzde
Sizce kent imajı nasıl değişmiştir ?	Olumlu yönde	194	97,5
	Olumsuz yönde	5	2,5
	Toplam	199	100,0

Ankete katılanların %94,1'i Sekapark'ı beğenmekte, %5,9'u beğenmemektedir (Çizelge 4.12). Bu sonuç uygulamanın, kullanıcıların yaşları, meslek grupları, eğitim durumları ya da gelir seviyeleri fark etmeksizin büyük oranda beğenildiğini göstermektedir.

Çizelge 4.12 Katılımcıların Sekapark'a ilişkin beğenileri

		Sayı	Yüzde
Sekapark'ı beğeniyor musunuz ?	Evet	192	94,1
	Hayır	12	5,9
	Toplam	204	100,0

Ankete katılanların %68,1'i Sekapark Projesi'nin Kocaeli'nin yeşil alan ihtiyacını karşıladığını, %31,9'u karşılamadığını düşünmektedir (Çizelge 4.13). Bu duruma göre halk tarafından yeşil alan düzeyinin şu an için yeterli bulunduğu, ancak ileriki zamanlarda Kocaeli'nde yeni yeşil alanlara ihtiyaç duyulabileceği sonucuna varılabilir.

Çizelge 4.13 Katılımcıların Sekapark ile kentin yeşil alan gereksinimine yönelik düşünceleri

		Sayı	Yüzde
Sizce Sekapark Kocaeli'nin yeşil alan ihtiyacını karşılamakta mıdır ?	Evet	139	68,1
	Hayır	65	31,9
	Toplam	204	100,0

Ankete katılanların %16,7'si Sekapark'ı üç ayda bir, %20,1'i ayda bir, %22,1'i iki haftada bir, %33,8'i haftada bir, %7,4'ü her gün kullanmaktadır (Çizelge 4.14). Bu verilere göre Sekapark, Kocaeli Halkı tarafından yoğunluklu olarak haftada en az bir kez kullanılmaktadır.

Çizelge 4.14 Katılımcıların Sekapark'ı kullanım sıklıkları

		Sayı	Yüzde
Sekapark'ı ne sıklıkla kullanıyorsunuz ?	Üç ayda bir	34	16,7
	Ayda bir	41	20,1
	İki haftada bir	45	22,1
	Haftada bir	69	33,8
	Her gün	15	7,4
	Toplam	204	100,0

İnsanların beğenilerini ortaya koymalarının bir başka yolu, deneyimlerini başkalarına da önermeleridir. Bu nedenle katılımcılara Sekapark'ı başkalarına önerip önermeyecekleri sorulmuştur. Ankete katılanların %94,1'i Sekapark'ı başkalarına tavsiye edeceğini, %5,9'u etmeyeceğini belirtmektedir (Çizelge 4.15).

Çizelge 4.15 Katılımcıların Sekapark'ı başkalarına tavsiye edip etmeyeceğine dair düşünceleri

		Sayı	Yüzde
Bu parkı başkasına tavsiye eder misiniz?	Evet	192	94,1
	Hayır	12	5,9
	Toplam	204	100,0

- **Cinsiyet ve kent imgesini değerlendirme arasındaki ilişki**

Hem erkek hem de kadın katılımcıların büyük oranda düşüncesi, Kocaeli'nin sembolünün İzmit Körfezi olduğudur (kadın katılımcıların oranı %49,4, Erkek katılımcıların oranı %43) (Çizelge 4.16).

Çizelge 4.16 Katılımcıların cinsiyet dağılımı ile kent imgesi arasındaki ilişki

			Sizce Kocaeli'nin sembolü nedir ?					Toplam
			Saat Kulesi	Körfezi	Seka Fabrikası	Fuar Alanı	Fevziye Camisi	
Cinsiyet	Kadın	Sayı	26	41	10	5	1	83
		Yüzde	31,3%	49,4%	12,0%	6,0%	1,2%	100,0%
	Erkek	Sayı	27	52	34	6	2	121
		Yüzde	22,3%	43,0%	28,1%	5,0%	1,7%	100,0%
Toplam		Sayı	53	93	44	11	3	204
		Yüzde	26,0%	45,6%	21,6%	5,4%	1,5%	100,0%

- Yaş grupları ile Kocaeli'nin sembolünü değerlendirme arasındaki ilişki

Anket sonuçlarına göre Kocaeli'nin bir kıyı kenti olduğu düşüncesinin 50 yaş üstü kullanıcılar dışında tüm yaş gruplarındaki kullanıcıların ortak fikri olduğu sonucuna varılmaktadır.

(Çizelge 4.17).

Çizelge 4.17 Katılımcıların yaş grupları ile Kocaeli'nin kent sembolü arasındaki ilişki

			Sizce Kocaeli'nin sembolü nedir ?					Toplam
			Saat Kulesi	Körfezi	Seka Fabrikası	Fuar Alanı	Fevziye Camisi	
Yaş grubu	20 ve Altı	Sayı	8	15	3	1	-	27
		Yüzde	29,6%	55,6%	11,1%	3,7%	-	100,0%
	21-30 Arası	Sayı	20	40	13	6	-	79
		Yüzde	25,3%	50,6%	16,5%	7,6%	-	100,0%
	31-40 Arası	Sayı	10	20	13	2	-	45
		Yüzde	22,2%	44,4%	28,9%	4,4%	-	100,0%
	41-50 Arası	Sayı	4	8	7	1	3	23
		Yüzde	17,4%	34,8%	30,4%	4,3%	13,0%	100,0%
	50 Üstü	Sayı	11	10	8	1	-	30
		Yüzde	36,7%	33,3%	26,7%	3,3%	-	100,0%
Toplam		Sayı	53	93	44	11	3	204
		Yüzde	26,0%	45,6%	21,6%	5,4%	1,5%	100,0%

- **Eğitim düzeyi ile kentin sembolünü değerlendirme arasındaki ilişki**

Bu verilere göre Kocaeli'nin bir kıyı kenti olması durumunun doktorasını tamamlamış kullanıcılar dışında tüm eğitim düzeyinden kullanıcıların ortak düşüncesi olduğu sonucuna varılmaktadır (Çizelge 4.18).

Çizelge 4.18 Katılımcıların eğitim durumları ile Kocaeli'nin sembolü arasındaki karşılaştırma

			Sizce Kocaeli' nin sembolü nedir ?					Toplam
			Saat Kulesi	Körfezi	Seka Fabrikası	Fuar Alanı	Fevziye Camisi	
Eğitim durumu	İlkokul	Sayı	2	2	-	-	-	4
		Yüzde	50,0%	50,0%	-	-	-	100,0%
	Ortaokul	Sayı	3	11	2	-	-	16
		Yüzde	18,8%	68,8%	12,5%	-	-	100,0%
	Lise	Sayı	17	32	12	3	3	67
		Yüzde	25,4%	47,8%	17,9%	4,5%	4,5%	100,0%
	Üniversite	Sayı	23	39	23	7	-	92
		Yüzde	25,0%	42,4%	25,0%	7,6%	-	100,0%
	Yüksek lisans	Sayı	5	7	7	1	-	20
		Yüzde	25,0%	35,0%	35,0%	5,0%	-	100,0%
	Doktora	Sayı	3	2	-	-	-	5
		Yüzde	60,0%	40,0%	-	-	-	100,0%
Toplam		Sayı	53	93	44	11	3	204
		Yüzde	26,0%	45,6%	21,6%	5,4%	1,5%	100,0%

- Kocaeli kentinde yaşama süresi ve kent sembolünü değerlendirme arasındaki ilişki

Kocaeli'nin yerlisi olan katılımcıların %50'si Kocaeli'nin sembolünün Körfez olduğunu, %22,8'i Saat Kulesi olduğunu belirtmektedir.

Bu verilere göre Kocaeli'nin bir kıyı kenti olması durumunun tüm yaş gruplarındaki kullanıcılara ait ortak düşünce olduğu sonucuna varılmaktadır (Çizelge 4.19).

Çizelge 4.19 Katılımcıların Kocaeli’nde yaşama süreleri ile Kocaeli’nin sembolünü değerlendirmeleri arasındaki ilişki

			Sizce Kocaeli'nin sembolü nedir ?					Toplam
			Saat Kulesi	Körfezi	Seka Fabrikası	Fuar Alanı	Fevziye Camisi	
Kaç yıldır Kocaeli'nde yaşıyorsunuz ?	1-3 yıl arası	Sayı	3	8	3	1	-	15
		Yüzde	20,0%	53,3%	20,0%	6,7%	-	100,0%
	3-5 yıl arası	Sayı	6	13	6	2	-	27
		Yüzde	22,2%	48,1%	22,2%	7,4%	-	100,0%
	5-7 yıl arası	Sayı	10	8	1	3	-	22
		Yüzde	45,5%	36,4%	4,5%	13,6%	-	100,0%
	7-10 yıl arası	Sayı	13	18	13	3	-	47
		Yüzde	27,7%	38,3%	27,7%	6,4%	-	100,0%
	Kocaeli'nin yerlisiyim	Sayı	21	46	20	2	3	92
		Yüzde	22,8%	50,0%	21,7%	2,2%	3,3%	100,0%
	Cevap vermeyen	Sayı	-	-	1	-	-	1
		Yüzde	-	-	100,0%	-	-	100,0%
Toplam		Sayı	53	93	44	11	3	204
		Yüzde	26,0%	45,6%	21,6%	5,4%	1,5%	100,0%

- Kullanıcıların ailelerinin gelir durumları ve kent sembolünü değerlendirmeleri arasındaki ilişki

Çizelge 4.20’deki verilere göre “Kocaeli bir kıyı kentidir” değerlendirmesi tüm gelir düzeyindeki kullanıcıların ortak görüşüdür.

Çizelge 4.20 Katılımcıların gelir durumları ve Kocaeli'nin kent imgesi düşüncelerine ilişkin karşılaştırma

			Sizce Kocaeli'nin sembolü nedir ?					Toplam
			Saat Kulesi	Körfezi	Seka Fabrikası	Fuar Alanı	Fevziye Camisi	
Ailenizin gelir durumu nedir ?	600-1000 YTL arası	Sayı	2	8	4	2	1	17
		Yüzde	11,8%	47,1%	23,5%	11,8%	5,9%	100,0%
	1000-1500 YTL arası	Sayı	18	20	3	3	1	45
		Yüzde	40,0%	44,4%	6,7%	6,7%	2,2%	100,0%
	1500-2000 YTL arası	Sayı	10	17	8	3	-	38
		Yüzde	26,3%	44,7%	21,1%	7,9%	-	100,0%
	2000-3000 YTL arası	Sayı	9	36	14	3	-	62
		Yüzde	14,5%	58,1%	22,6%	4,8%	-	100,0%
	3000 YTL üstü	Sayı	14	12	15	-	1	42
		Yüzde	33,3%	28,6%	35,7%	-	2,4%	100,0%
	Toplam	Sayı	53	93	44	11	3	204
		Yüzde	26,0%	45,6%	21,6%	5,4%	1,5%	100,0%

- Kullanıcıların Kocaeli'nin dış mekânda uygulanan ve kentin imajını değiştiren en iyi proje düşünceleri ile bazı anket soruları arasındaki ilişkiler

Anket sonuçlarına göre, hem erkek hem de kadın kullanıcılar tarafından Kocaeli'nin imajını değiştiren en iyi proje uygulamasının Sekapark'tır (Çizelge 4.21).

Çizelge 4.21 Katılımcıların cinsiyet dağılımı ile Kocaeli'nin imajını değiştiren en iyi proje değerlendirmesi arasındaki ilişki

			Kocaeli'de dış mekânda kentin imajını değiştiren en iyi proje uygulaması sizce hangisidir ?				Toplam
			Sekapark	D-100 Karayolu Karfur Kavşağı Yenilemesi	Fevziye Parkı Çevre Düzenlemesi	Kandıra Kavşağı Yenilemesi	
Cinsiyet	Kadın	Sayı	72	5	5	1	83
		Yüzde	86,7%	6,0%	6,0%	1,2%	100,0%
	Erkek	Sayı	106	8	4	3	121
		Yüzde	87,6%	6,6%	3,3%	2,5%	100,0%
Toplam		Sayı	178	13	9	4	204
		Yüzde	87,3%	6,4%	4,4%	2,0%	100,0%

- Yaş grubu dağılımı ile Kocaeli'nin imajını değiştiren en iyi proje konusundaki düşünceler

Anket sonuçları, tüm yaş gruplarındaki kullanıcılar tarafından Kocaeli'nin imajını değiştiren en iyi proje uygulamasının Sekapark olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır (Çizelge 4.22).

Çizelge 4.22 Katılımcıların yaş grubu dağılımı ile Kocaeli'nin imajını değiştiren en iyi proje konusundaki düşünceleri

			Kocaeli'de dış mekânda kentin imajını değiştiren en iyi proje uygulaması sizce hangisidir ?				Toplam
			Sekapark	D-100 Karayolu Karfur Kavşağı Yenilemesi	Fevziye Parkı Çevre Düzenlemesi	Kandıra Kavşağı Yenilemesi	
Yaş grubu	20 ve altı	Sayı	26	-	1	-	27
		Yüzde	96,3%	-	3,7%	-	100,0%
	21-30 arası	Sayı	69	7	3	-	79
		Yüzde	87,3%	8,9%	3,8%	-	100,0%
	31-40 arası	Sayı	37	4	1	3	45
		Yüzde	82,2%	8,9%	2,2%	6,7%	100,0%
	41-50 arası	Sayı	20	-	2	1	23
		Yüzde	87,0%	-	8,7%	4,3%	100,0%
	50 üstü	Sayı	26	2	2	-	30
		Yüzde	86,7%	6,7%	6,7%	-	100,0%
Toplam		Sayı	178	13	9	4	204
		Yüzde	87,3%	6,4%	4,4%	2,0%	100,0%

- Anket katılımcılarının eğitim durumları ile Kocaeli'nin imajını değiştiren en iyi proje konusundaki düşünceleri

Anket sonuçları tüm eğitim düzeyindeki kullanıcılar tarafından Kocaeli'nin imajını değiştiren en iyi proje uygulamasının Sekapark olarak görüldüğünü ortaya çıkartmaktadır (Çizelge 4.23).

Çizelge 4.23 Katılımcıların eğitim durumları ile Kocaeli'nin imajını değiştiren en iyi proje konusundaki düşünceleri

			Kocaeli' nde dış mekânda kentin imajını değiştiren en iyi proje uygulaması sizce hangisidir ?				Toplam
			Sekapark	D-100 Karayolu Karfur Kavşağı Yenilemesi	Fevziye Parkı Çevre Düzenlemesi	Kandıra Kavşağı Yenilemesi	
Eğitim durumu	İlkokul	Sayı	3	-	1	-	4
		Yüzde	75,0%	-	25,0%	-	100,0%
	Ortaokul	Sayı	15	-	1	-	16
		Yüzde	93,8%	-	6,2%	-	100,0%
	Lise	Sayı	56	4	5	2	67
		Yüzde	83,6%	6,0%	7,5%	3,0%	100,0%
	Üniversite	Sayı	83	7	2	-	92
		Yüzde	90,2%	7,6%	2,2%	-	100,0%
	Yüksek lisans	Sayı	18	1	-	1	20
		Yüzde	90,0%	5,0%	-	5,0%	100,0%
Doktora	Sayı	3	1	-	1	5	
	Yüzde	60,0%	20,0%	-	20,0%	100,0%	
Toplam		Sayı	178	13	9	4	204
		Yüzde	87,3%	6,4%	4,4%	2,0%	100,0%

- Anket katılımcılarının Kocaeli'nde yaşama süreleri ile Kocaeli'nin imajını değiştiren en iyi proje konusundaki düşünceleri

Anket katılımcılarına göre kentin imajını değiştiren en iyi proje uygulaması, Kocaeli'nde yaşama süreleri ne olursa olsun Sekapark olarak görülmektedir (Çizelge 4.24).

Çizelge 4.24 Katılımcıların Kocaeli’nde yaşama süreleri ile Kocaeli’nin imajını değiştiren en iyi proje konusundaki düşünceleri

			Kocaeli'de dış mekânda kentin imajını değiştiren en iyi proje uygulaması sizce hangisidir ?				Toplam
			Sekapark	D-100 Karayolu Karfur Kavşağı Yenilemesi	Fevziye Parkı Çevre Düzenlemesi	Kandıra Kavşağı Yenilemesi	
Kaç yıldır Kocaeli' nde yaşıyorsunuz ?	1-3 yıl arası	Sayı	14	1	-	-	15
		Yüzde	93,3%	6,7%	-	-	100,0%
	3-5 yıl arası	Sayı	26	-	1	-	27
		Yüzde	96,3%	-	3,7%	-	100,0%
	5-7 yıl arası	Sayı	18	2	1	1	22
		Yüzde	81,8%	9,1%	4,5%	4,5%	100,0%
	7-10 yıl arası	Sayı	39	5	2	1	47
		Yüzde	83,0%	10,6%	4,3%	2,1%	100,0%
	Kocaeli'nin yerlisiyim	Sayı	80	5	5	2	92
		Yüzde	87,0%	5,4%	5,4%	2,2%	100,0%
Cevap vermeyen	Sayı	1	-	-	-	1	
	Yüzde	100,0%	-	-	-	100,0%	
Toplam		Sayı	178	13	9	4	204
		Yüzde	87,3%	6,4%	4,4%	2,0%	100,0%

- Kullanıcıların ailelerinin gelir durumlarına göre Kocaeli’nin imajını değiştiren en iyi proje konusundaki düşünceleri

Karşılaştırmanın sonuçları ailesinin gelir seviyesi ne olursa olsun kullanıcılar tarafından Kocaeli’nin imajını değiştiren en iyi proje uygulaması olarak Sekapark görüldüğünü göstermektedir (Çizelge 4.25).

Çizelge 4.25 Katılımcıların ailelerinin gelir durumları ile Kocaeli'nin imajını değiştiren en iyi proje konusundaki düşünceleri

			Kocaeli' nde dış mekânda kentin imajını değiştiren en iyi proje uygulaması sizce hangisidir ?				Toplam
			Sekapark	D-100 Karayolu Karfur Kavşağı Yenilemesi	Fevziye Parkı Çevre Düzenlemesi	Kandıra Kavşağı Yenilemesi	
Ailenizin gelir durumu nedir ?	600-1000 YTL arası	Sayı	15	-	2	-	17
		Yüzde	88,2%	-	11,8%	-	100,0%
	1000-1500 YTL arası	Sayı	37	3	4	1	45
		Yüzde	82,2%	6,7%	8,9%	2,2%	100,0%
	1500-2000 YTL arası	Sayı	32	5	1	-	38
		Yüzde	84,2%	13,2%	2,6%	-	100,0%
	2000-3000 YTL arası	Sayı	54	5	2	1	62
		Yüzde	87,1%	8,1%	3,2%	1,6%	100,0%
	3000 YTL üstü	Sayı	40	-	-	2	42
		Yüzde	95,2%	-	-	4,8%	100,0%
Toplam		Sayı	178	13	9	4	204
		Yüzde	87,3%	6,4%	4,4%	2,0%	100,0%

- Anket katılımcılarının cinsiyetleri ile kent kimliği ilişkisi**

Anket sonuçlarına göre hem kadın hem de erkek kullanıcılar tarafından Kocaeli büyük oranda bir sanayi kenti olarak değerlendirilmektedir (Çizelge 4.26).

Çizelge 4.26 Katılımcıların Cinsiyetleri ile kent kimliği ilişkisi

			Sizce günümüzde Kocaeli'yi aşağıdakilerden hangileri anlatır ?					Toplam
			Kocaeli bir sanayi kentidir	Kocaeli bir üniversite kentidir	Kocaeli tarihi bir kenttir	Kocaeli bir kıyı kentidir	Diğer	
Cinsiyet	Kadın	Sayı	49	5	2	25	2	83
		Yüzde	59,0%	6,0%	2,4%	30,1%	2,4%	100,0%
	Erkek	Sayı	74	9	4	30	4	121
		Yüzde	61,2%	7,4%	3,3%	24,8%	3,3%	100,0%
Toplam		Sayı	123	14	6	55	6	204
		Yüzde	60,3%	6,9%	2,9%	27,0%	2,9%	100,0%

- Anket katılımcılarının yaş grupları ile kent kimliği ilişkisi

Ankete katılan her yaş grubundan kullanıcılar tarafından Kocaeli büyük oranda bir sanayi kenti olarak görülmektedir (Çizelge 4.27).

Çizelge 4.27 Katılımcıların yaş grubu dağılımı durumları ile kent kimliği ilişkisi

			Sizce günümüzde Kocaeli' ni aşağıdakilerden hangisi anlatır ?					Toplam
			Kocaeli bir sanayi kentidir	Kocaeli bir üniversite kentidir	Kocaeli tarihi bir kenttir	Kocaeli bir kıyı kentidir	Diğer	
Yaş grubu	20 ve Altı	Sayı	17	1	-	9	-	27
		Yüzde	63,0%	3,7%	-	33,3%	-	100,0%
	21-30 Arası	Sayı	38	11	1	25	4	79
		Yüzde	48,1%	13,9%	1,3%	31,6%	5,1%	100,0%
	31-40 Arası	Sayı	34	-	-	10	1	45
		Yüzde	75,6%	-	-	22,2%	2,2%	100,0%
	41-50 Arası	Sayı	14	1	2	6	-	23
		Yüzde	60,9%	4,3%	8,7%	26,1%	-	100,0%
	50 Üstü	Sayı	20	1	3	5	1	30
		Yüzde	66,7%	3,3%	10,0%	16,7%	3,3%	100,0%
Toplam		Sayı	123	14	6	55	6	204
		Yüzde	60,3%	6,9%	2,9%	27,0%	2,9%	100,0%

- Anket katılımcılarının eğitim durumları ile kent kimliği ilişkisi

Tüm eğitim düzeyindeki kullanıcılarda Kocaeli'nin bir sanayi kenti olduğu düşüncesi yaygındır (toplam %60,3). Bunu, Kocaeli'nin bir kıyı kenti olduğu düşüncesi takip etmektedir (toplam %27) (Çizelge 4.28).

Çizelge 4.28 Katılımcıların eğitim durumları ile kent kimliği ilişkisi

			Sizce günümüzde Kocaeli'ni aşağıdakilerden hangisi anlatır ?					Toplam
			Kocaeli bir sanayi kentidir	Kocaeli bir üniversite kentidir	Kocaeli tarihi bir kenttir	Kocaeli bir Kıyı kentidir	Diğer	
Eğitim durumu	İlkokul	Sayı	1	-	1	2	-	4
		Yüzde	25,0%	-	25,0%	50,0%	-	100,0%
	Ortaokul	Sayı	8	-	-	8	-	16
		Yüzde	50,0%	-	-	50,0%	-	100,0%
	Lise	Sayı	42	2	2	18	3	67
		Yüzde	62,7%	3,0%	3,0%	26,9%	4,5%	100,0%
	Üniversite	Sayı	54	10	3	23	2	92
		Yüzde	58,7%	10,9%	3,3%	25,0%	2,2%	100,0%
	Yüksek lisans	Sayı	16	2	-	2	-	20
		Yüzde	80,0%	10,0%	-	10,0%	-	100,0%
Doktora	Sayı	2	-	-	2	1	5	
	Yüzde	40,0%	-	-	40,0%	20,0%	100,0%	
Toplam		Sayı	123	14	6	55	6	204
		Yüzde	60,3%	6,9%	2,9%	27,0%	2,9%	100,0%

- Anket katılımcılarının Kocaeli’nde yaşama süreleri ile kent kimliği ilişkisi

Ankete katılıp Kocaeli’nde yaşama süreleri değişkenlik gösteren tüm kullanıcılar tarafından Kocaeli bir sanayi kenti olarak görülmektedir (Çizelge 4.29).

Çizelge 4.29 Katılımcıların Kocaeli’nde yaşama süreleri ile kent kimliği ilişkisi

			Sizce günümüzde Kocaeli' ni aşağıdakilerden hangisi anlatır ?					Toplam
			Kocaeli bir sanayi kentidir	Kocaeli bir üniversite kentidir	Kocaeli bir tarihi kenttir	Kocaeli bir kıyı kentidir	Diğer	
Kaç yıldır Kocaeli'nde yaşıyorsunuz ?	1-3 Yıl Arası	Sayı	7	4	1	3	-	15
		Yüzde	46,7%	26,7%	6,7%	20,0%	-	100,0%
	3-5 Yıl Arası	Sayı	17	5	-	5	-	27
		Yüzde	63,0%	18,5%	-	18,5%	-	100,0%
	5-7 Yıl Arası	Sayı	14	-	-	8	-	22
		Yüzde	63,6%	-	-	36,4%	-	100,0%
	7-10 Yıl Arası	Sayı	33	3	-	11	-	47
		Yüzde	70,2%	6,4%	-	23,4%	-	100,0%
	Kocaeli'nin Yerlisiyim	Sayı	52	2	5	27	6	92
		Yüzde	56,5%	2,2%	5,4%	29,3%	6,5%	100,0%
Cevap Vermeyen	Sayı	-	-	-	1	-	1	
	Yüzde	-	-	-	100,0%	-	100,0%	
Toplam		Sayı	123	14	6	55	6	204
		Yüzde	60,3%	6,9%	2,9%	27,0%	2,9%	100,0%

• Anket katılımcılarının ailelerinin gelir durumları ile kent kimliği ilişkisi

Katılımcıların ailelerinin gelir durumları değişkenlik gösterse de Kocaeli’nin bir sanayi kenti olduğu düşüncesi en yaygındır (%60,3). Bunu Kocaeli’nin bir kıyı kenti olduğu düşüncesi takip etmektedir (%27) (Çizelge 4.30).

Çizelge 4.30 Katılımcıların ailelerinin gelir durumları ile kent kimliği ilişkisi

			Sizce günümüzde Kocaeli'ni aşağıdakilerden Hangisi anlatır ?					Toplam
			Kocaeli bir sanayi kentidir	Kocaeli bir üniversite kentidir	Kocaeli bir tarihi kenttir	Kocaeli bir kıyı kentidir	Diğer	
Ailenizin gelir durumu nedir ?	600-1000 YTL arası	Sayı	8	1	1	6	1	17
		Yüzde	47,1%	5,9%	5,9%	35,3%	5,9%	100,0%
	1000-1500 YTL arası	Sayı	19	2	4	17	3	45
		Yüzde	42,2%	4,4%	8,9%	37,8%	6,7%	100,0%
	1500-2000 YTL arası	Sayı	22	3	-	12	1	38
		Yüzde	57,9%	7,9%	-	31,6%	2,6%	100,0%
	2000-3000 YTL arası	Sayı	38	7	-	16	1	62
		Yüzde	61,3%	11,3%	-	25,8%	1,6%	100,0%
	3000 YTL üstü	Sayı	36	1	1	4	-	42
		Yüzde	85,7%	2,4%	2,4%	9,5%	-	100,0%
Toplam		Sayı	123	14	6	55	6	204
		Yüzde	60,3%	6,9%	2,9%	27,0%	2,9%	100,0%

- Anket katılımcılarının cinsiyetleri ile Sekapark'ın kent imajına etkisinin ilişkisi

Anket sonuçlarına göre hem kadın hem de erkek kullanıcıların büyük çoğunluğu, Sekapark uygulamasından sonra Kocaeli'nin imajının değiştiğini düşünmektedirler (Çizelge 4.31).

Çizelge 4.31 Katılımcıların cinsiyet dağılımları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli'nin imajını değiştirip değiştirmediğine yönelik düşüncelerinin ilişkisi

			Kocaeli Seka Kâğıt Fabrikası'nın kapanması ve Sekapark yapılması sizce Kocaeli' nin imajını değiştirmiş midir ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Kadın	Sayı	81	2	83
		Yüzde	97,6%	2,4%	100,0%
	Erkek	Sayı	118	3	121
		Yüzde	97,5%	2,5%	100,0%
Toplam		Sayı	199	5	204
		Yüzde	97,5%	2,5%	100,0%

- Anket katılımcılarının yaş grupları ile Sekapark'ın kent imajına etkisinin ilişkisi

Katılımcıların yaş grupları değişse bile büyük çoğunluğunun düşüncesi, Seka Kâğıt Fabrikasının kapanması ve Sekapark yapılmasının Kocaeli'nin imajını değiştirdiği yönündedir (Çizelge 4.32).

Çizelge 4.32 Katılımcıların yaş grupları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli'nin imajının değiştirip değiştirmediğine yönelik düşüncelerinin ilişkisi

			Kocaeli Seka Kâğıt Fabrikası'nın kapanması ve Sekapark yapılması sizce Kocaeli' nin imajını değiştirmiş midir ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Yaş grubu	20 ve altı	Sayı	27	-	27
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	21-30 arası	Sayı	76	3	79
		Yüzde	96,2%	3,8%	100,0%
	31-40 arası	Sayı	43	2	45
		Yüzde	95,6%	4,4%	100,0%
	41-50 arası	Sayı	23	-	23
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	50 üstü	Sayı	30	-	30
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
Toplam		Sayı	199	5	204
		Yüzde	97,5%	2,5%	100,0%

- Anket katılımcılarının eğitim durumları ile Sekapark'ın kent imajına etkisinin ilişkisi

Anket sonuçlarına göre tüm eğitim düzeyindeki kullanıcılarda Sekapark'ın Kocaeli'nin imajını değiştirdiği düşüncesi hâkimdir (Çizelge 4.33).

Çizelge 4.33 Katılımcıların eğitim durumları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli'nin imajının değiştirip değiştirmediği ile alakalı düşüncelerinin ilişkisi

			Kocaeli Seka Kâğıt Fabrikası'nın kapanması ve Sekapark yapılması sizce Kocaeli' nin imajını değiştirmiş midir ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Eğitim durumu	İlkokul	Sayı	4	-	4
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	Ortaokul	Sayı	16	-	16
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	Lise	Sayı	66	1	67
		Yüzde	98,5%	1,5%	100,0%
	Üniversite	Sayı	89	3	92
		Yüzde	96,7%	3,3%	100,0%
	Yüksek lisans	Sayı	20	-	20
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	Doktora	Sayı	4	1	5
		Yüzde	80,0%	20,0%	100,0%
Toplam		Sayı	199	5	204
		Yüzde	97,5%	2,5%	100,0%

- Anket katılımcılarının Kocaeli'nde yaşama süreleri ile Sekapark'ın kent imajına etkisinin ilişkisi

Ankete katılıp Kocaeli'nde yaşama süreleri değişkenlik gösteren tüm kullanıcılarda Sekapark'ın Kocaeli'nin imajını değiştirdiği düşüncesi hakimdir (Çizelge 4.34).

Çizelge 4.34 Katılımcıların Kocaeli’nde yaşama süreleri ile Sekapark uygulamasının Kocaeli’nin imajının değiştirip değiştirmediğine yönelik düşüncelerinin ilişkisi

			Kocaeli Seka Kâğıt Fabrikası’nın kapanması ve Sekapark yapılması sizce Kocaeli' nin imajını değiştirmiş midir ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Kaç yıldır Kocaeli'nde yaşıyorsunuz ?	1-3 yıl Arası	Sayı	14	1	15
		Yüzde	93,3%	6,7%	100,0%
	3-5 yıl Arası	Sayı	27	-	27
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	5-7 yıl Arası	Sayı	22	-	22
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	7-10 yıl Arası	Sayı	47	-	47
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	Kocaeli'nin yerlisiyim	Sayı	88	4	92
		Yüzde	95,7%	4,3%	100,0%
	Cevap vermeyen	Sayı	1	-	1
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
Toplam		Sayı	199	5	204
		Yüzde	97,5%	2,5%	100,0%

- Anket katılımcılarının ailelerinin gelir durumları ile Sekapark’ın kent imajına etkisinin ilişkisi

Anket sonuçlarına göre tüm gelir düzeyindeki kullanıcılarda, Sekapark’ın Kocaeli’nin imajını değiştirdiği düşüncesi hâkimdir (Çizelge 4.35).

Çizelge 4.35 Katılımcıların gelir durumları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli'nin imajının değiştirip değiştirmediğine yönelik düşüncelerinin ilişkisi

			Kocaeli Seka Kâğıt Fabrikası'nın kapanması ve Sekapark yapılması sizce Kocaeli' nin imajını değiştirmiş midir ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Ailenizin gelir durumu nedir ?	600-1000 YTL arası	Sayı	17	-	17
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	1000-1500 YTL arası	Sayı	43	2	45
		Yüzde	95,6%	4,4%	100,0%
	1500-2000 YTL arası	Sayı	37	1	38
		Yüzde	97,4%	2,6%	100,0%
	2000-3000 YTL arası	Sayı	61	1	62
		Yüzde	98,4%	1,6%	100,0%
	3000 YTL üstü	Sayı	41	1	42
		Yüzde	97,6%	2,4%	100,0%
Toplam		Sayı	199	5	204
		Yüzde	97,5%	2,5%	100,0%

- Anket katılımcılarının cinsiyetleri ile Sekapark'ın kentin imajını ne yönde etkilediğinin ilişkisi

Kadın katılımcıların %95,1'i, erkek katılımcıların %99,2'si bu değişimin olumlu yönde olduğunu düşünmektedir (Çizelge 4.36).

Çizelge 4.36 Katılımcıların cinsiyet dağılımları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli'nin imajını ne yönde değiştirdiği sorusunun ilişkisi

			Sizce nasıl değişmiştir ?		Toplam
			Olumlu yönde	Olumsuz yönde	
Cinsiyet	Kadın	Sayı	77	4	81
		Yüzde	95,1%	4,9%	100,0%
	Erkek	Sayı	117	1	118
		Yüzde	99,2%	0,8%	100,0%
Toplam		Sayı	194	5	199
		Yüzde	97,5%	2,5%	100,0%

- Anket katılımcılarının yaş grupları ile Sekapark'ın kentin imajını ne yönde etkilediğinin ilişkisi

Katılımcıların yaş grupları değişse bile büyük çoğunluğunun düşüncesi, Seka Kâğıt Fabrikası'nın kapanması ve Sekapark yapılmasının Kocaeli'nin imajını olumlu yönde değiştirdiğidir (Çizelge 4.37).

Çizelge 4.37 Katılımcıların yaş grupları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli'nin imajını ne yönde değiştirdiği sorusunun karşılaştırması

			Sizce nasıl değişmiştir ?		Toplam
			Olumlu yönde	Olumsuz yönde	
Yaş grubu	20 ve altı	Sayı	26	1	27
		Yüzde	96,3%	3,7%	100,0%
	21-30 arası	Sayı	75	1	76
		Yüzde	98,7%	1,3%	100,0%
	31-40 arası	Sayı	42	1	43
		Yüzde	97,7%	2,3%	100,0%
	41-50 arası	Sayı	21	2	23
		Yüzde	91,3%	8,7%	100,0%
	50 üstü	Sayı	30	-	30
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
Toplam		Sayı	194	5	199
		Yüzde	97,5%	2,5%	100,0%

- Anket katılımcılarının eğitim durumları ile Sekapark'ın kentin imajını ne yönde etkilediğinin ilişkisi

Katılımcıların eğitim seviyeleri değişiklik gösterse de büyük çoğunluğunun düşüncesi, Seka Kâğıt Fabrikası'nın kapanması ve Sekapark yapılmasının Kocaeli'nin imajını olumlu yönde değiştirdiğidir (Çizelge 4.38).

Çizelge 4.38 Katılımcıların eğitim durumları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli'nin imajını ne yönde değiştirdiği sorusunun ilişkisi

			Sizce nasıl değişmiştir ?		Toplam
			Olumlu yönde	Olumsuz yönde	
Eğitim durumu	İlkokul	Sayı	4	-	4
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	Ortaokul	Sayı	16	-	16
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	Lise	Sayı	62	4	66
		Yüzde	93,9%	6,1%	100,0%
	Üniversite	Sayı	88	1	89
		Yüzde	98,9%	1,1%	100,0%
	Yüksek lisans	Sayı	20	-	20
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	Doktora	Sayı	4	-	4
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
Toplam		Sayı	194	5	199
		Yüzde	97,5%	2,5%	100,0%

- Anket katılımcılarının Kocaeli'nde yaşama süreleri ile Sekapark'ın kentin imajını ne yönde etkilediğinin ilişkisi

Katılımcıların Kocaeli'nde yaşama süreleri değişkenlik gösterse bile büyük çoğunluğunun düşüncesi, Seka Kâğıt Fabrikası'nın kapanması ve Sekapark yapılmasının Kocaeli'nin imajını olumlu yönde değiştirdiği şeklindedir (Çizelge 4.39).

Çizelge 4.39 Katılımcıların Kocaeli’nde yaşama süreleri ile Sekapark uygulamasının Kocaeli’nin imajını ne yönde değiştirdiği sorusunun karşılaştırması

			Sizce nasıl değişmiştir ?		Toplam
			Olumlu yönde	Olumsuz yönde	
Kaç yıldır Kocaeli' de yaşıyorsunuz ?	1-3 yıl arası	Sayı	14	-	14
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	3-5 yıl arası	Sayı	26	1	27
		Yüzde	96,3%	3,7%	100,0%
	5-7 yıl arası	Sayı	22	-	22
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	7-10 yıl arası	Sayı	46	1	47
		Yüzde	97,9%	2,1%	100,0%
	Kocaeli'nin yerlisiyim	Sayı	85	3	88
		Yüzde	96,6%	3,4%	100,0%
	Cevap vermeyen	Sayı	1	-	1
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
Toplam		Sayı	194	5	199
		Yüzde	97,5%	2,5%	100,0%

- Anket katılımcılarının ailelerinin gelir durumları ile Sekapark’ın kentin imajını ne yönde etkilediğinin ilişkisi

Anket sonuçlarına göre tüm gelir düzeyindeki kullanıcılarda, Sekapark’ın Kocaeli’nin imajını olumlu yönde değiştirdiği düşüncesi hâkimdir (Çizelge 4.40).

Çizelge 4.40 Katılımcıların ailelerinin gelir durumları ile Sekapark uygulamasının Kocaeli'nin imajını ne yönde değiştirdiği sorusunun ilişkisi

			Sizce nasıl değişmiştir ?		Toplam
			Olumlu yönde	Olumsuz yönde	
Ailenizin gelir durumu nedir ?	600-1000 YTL arası	Sayı	17	-	17
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	1000-1500 YTL arası	Sayı	41	2	43
		Yüzde	95,3%	4,7%	100,0%
	1500-2000 YTL arası	Sayı	35	2	37
		Yüzde	94,6%	5,4%	100,0%
	2000-3000 YTL arası	Sayı	60	1	61
		Yüzde	98,4%	1,6%	100,0%
	3000 YTL üstü	Sayı	41	-	41
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
Toplam		Sayı	194	5	199
		Yüzde	97,5%	2,5%	100,0%

- Anket katılımcılarının cinsiyetleri ile Sekapark beğenilerinin ilişkisi

Anket sonuçlarına göre hem kadın hem de erkek kullanıcıların büyük çoğunluğu Sekapark'ı beğenmektedir (Çizelge 4.41).

Çizelge 4.41 Katılımcıların cinsiyetleri ile Sekapark beğenileri ilişkisi

			Sekapark' ı beğeniyor musunuz ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Kadın	Sayı	76	7	83
		Yüzde	91,6%	8,4%	100,0%
	Erkek	Sayı	116	5	121
		Yüzde	95,9%	4,1%	100,0%
Toplam		Sayı	192	12	204
		Yüzde	94,1%	5,9%	100,0%

• Anket katılımcılarının yaş grupları ile Sekapark beğenilerinin ilişkisi

Anket sonuçlarına göre katılımcıların yaş grupları değişse bile büyük çoğunluğu Sekapark'ı beğenmektedir (Çizelge 4.42).

Çizelge 4.42 Katılımcıların yaş grupları ile Sekapark beğenileri ilişkisi

			Sekapark' ı beğeniyor musunuz ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Yaş grubu	20 ve altı	Sayı	27	-	27
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	21-30 arası	Sayı	75	4	79
		Yüzde	94,9%	5,1%	100,0%
	31-40 arası	Sayı	41	4	45
		Yüzde	91,1%	8,9%	100,0%
	41-50 arası	Sayı	19	4	23
		Yüzde	82,6%	17,4%	100,0%
	50 üstü	Sayı	30	-	30
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
Toplam		Sayı	192	12	204
		Yüzde	94,1%	5,9%	100,0%

- **Anket katılımcılarının eğitim durumları ile Sekapark beğenilerinin ilişkisi**

Anket sonuçlarına göre doktorasını tamamlamış kullanıcılar dışında tüm eğitim düzeyindeki kullanıcılar Sekapark'ı beğenmektedir (Çizelge 4.43).

Çizelge 4.43 Katılımcıların eğitim durumları ile Sekapark beğenileri ilişkisi

			Sekapark' ı beğeniyor musunuz ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Eğitim durumu	İlkokul	Sayı	4	-	4
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	Ortaokul	Sayı	16	-	16
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	Lise	Sayı	63	4	67
		Yüzde	94,0%	6,0%	100,0%
	Üniversite	Sayı	88	4	92
		Yüzde	95,7%	4,3%	100,0%
	Yüksek lisans	Sayı	19	1	20
		Yüzde	95,0%	5,0%	100,0%
	Doktora	Sayı	2	3	5
		Yüzde	40,0%	60,0%	100,0%
Toplam		Sayı	192	12	204
		Yüzde	94,1%	5,9%	100,0%

- **Anket katılımcılarının Kocaeli'nde yaşama süreleri ile Sekapark beğenilerinin ilişkisi**

Ankete katılıp Kocaeli'nde yaşama süreleri değişkenlik gösteren tüm kullanıcılar %94,1 oranında Sekapark'ı beğenmektedir (Çizelge 4.44).

Çizelge 4.44 Katılımcıların Kocaeli’nde yaşama süreleri ile Sekapark beğenileri ilişkisi

			Sekapark' ı beğeniyor musunuz ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Kaç yıldır Kocaeli' nde yaşıyorsunuz ?	1-3 yıl arası	Sayı	14	1	15
		Yüzde	93,3%	6,7%	100,0%
	3-5 yıl arası	Sayı	25	2	27
		Yüzde	92,6%	7,4%	100,0%
	5-7 yıl arası	Sayı	20	2	22
		Yüzde	90,9%	9,1%	100,0%
	7-10 yıl arası	Sayı	45	2	47
		Yüzde	95,7%	4,3%	100,0%
	Kocaeli'nin yerlisiyim	Sayı	87	5	92
		Yüzde	94,6%	5,4%	100,0%
	Cevap vermeyen	Sayı	1	-	1
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
Toplam		Sayı	192	12	204
		Yüzde	94,1%	5,9%	100,0%

- Anket katılımcılarının ailelerinin gelir durumları ile Sekapark beğenilerinin ilişkisi

Anket sonuçlarına göre tüm gelir düzeyindeki kullanıcılar büyük oranda Sekapark'ı beğenmektedir (Çizelge 4.45).

Çizelge 4.45 Katılımcıların gelir durumları ile Sekapark beğenileri ilişkisi

			Sekapark' ı beğeniyor musunuz ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Ailenizin gelir durumu nedir ?	600-1000 YTL Arası	Sayı	17	-	17
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	1000-1500 YTL Arası	Sayı	44	1	45
		Yüzde	97,8%	2,2%	100,0%
	1500-2000 YTL Arası	Sayı	34	4	38
		Yüzde	89,5%	10,5%	100,0%
	2000-3000 YTL Arası	Sayı	58	4	62
		Yüzde	93,5%	6,5%	100,0%
	3000 YTL Üstü	Sayı	39	3	42
		Yüzde	92,9%	7,1%	100,0%
Toplam		Sayı	192	12	204
		Yüzde	94,1%	5,9%	100,0%

- Anket katılımcılarının cinsiyetleri ile Sekapark'ın, kentin yeşil alan ihtiyacına cevap verip veremediğinin ilişkisi

Anket sonuçlarına göre Sekapark Projesi'nin Kocaeli'nin yeşil alan ihtiyacını karşıladığı düşüncesi cinsiyete göre bağımlılık göstermemektedir ($P = 0,635 > 0,050$). Hem kadın hem de erkek kullanıcıların büyük çoğunluğu, Sekapark'ın Kocaeli'nin yeşil alan ihtiyacını karşıladığını düşünmektedir (Çizelge 4.46).

Çizelge 4.46 Katılımcıların cinsiyetleri ile Sekapark'ın Kocaeli'nin yeşil alan ihtiyacını karşılayıp karşılamadığına dair düşüncelerinin ilişkisi

Ki-Kare = 0,226 SD = 1 P = 0,635			Sizce Sekapark Kocaeli'nin yeşil alan ihtiyacını karşılamakta mıdır ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Kadın	Sayı	55	28	83
		Yüzde	66,3%	33,7%	100,0%
	Erkek	Sayı	84	37	121
		Yüzde	69,4%	30,6%	100,0%
Toplam		Sayı	139	65	204
		Yüzde	68,1%	31,9%	100,0%

- Anket katılımcılarının yaş grupları ile Sekapark'ın, kentin yeşil alan ihtiyacına cevap verip veremediğinin ilişkisi

Anket sonuçlarına göre Sekapark'ın Kocaeli'nin yeşil alan ihtiyacını karşıladığı düşüncesi yaş gruplarına göre bağımlılık göstermemektedir ($P = 0,131 > 0,050$). Katılımcıların yaş grupları değişse bile büyük çoğunluğun düşüncesi, Sekapark'ın Kocaeli'nin yeşil alan ihtiyacını karşıladığı yönündedir (Çizelge 4.47)

Çizelge 4.47 Katılımcıların yaş grupları ile Sekapark'ı beğenip beğenmeme düşüncelerinin ilişkisi

Ki-Kare = 7,102 SD = 4 P = 0,131			Sizce Sekapark Kocaeli'nin yeşil alan ihtiyacını karşılamakta mıdır ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Yaş grubu	20 ve altı	Sayı	19	8	27
		Yüzde	70,4%	29,6%	100,0%
	21-30 arası	Sayı	50	29	79
		Yüzde	63,3%	36,7%	100,0%
	31-40 arası	Sayı	31	14	45
		Yüzde	68,9%	31,1%	100,0%
	41-50 arası	Sayı	13	10	23
		Yüzde	56,5%	43,5%	100,0%
	50 üstü	Sayı	26	4	30
		Yüzde	86,7%	13,3%	100,0%
Toplam		Sayı	139	65	204
		Yüzde	68,1%	31,9%	100,0%

- Anket katılımcılarının eğitim durumları ile Sekapark'ın, kentin yeşil alan ihtiyacına cevap verip veremediğinin ilişkisi

Anket sonuçlarına göre doktoralını tamamlamış katılımcılar dışında tüm eğitim düzeyindeki kullanıcılar Sekapark'ın Kocaeli'nin yeşil alan ihtiyacını karşıladığını düşünmektedir (Çizelge 4.48).

Çizelge 4.48 Katılımcıların eğitim durumları ile Sekapark'ı beğenip beğenmediklerine dair düşüncelerinin ilişkisi

			Sizce Sekapark Kocaeli'nin yeşil alan ihtiyacını karşılamakta mıdır ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Eğitim durumu	İlkokul	Sayı	4	-	4
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	Ortaokul	Sayı	11	5	16
		Yüzde	68,8%	31,3%	100,0%
	Lise	Sayı	42	25	67
		Yüzde	62,7%	37,3%	100,0%
	Üniversite	Sayı	66	26	92
		Yüzde	71,7%	28,3%	100,0%
	Yüksek lisans	Sayı	16	4	20
		Yüzde	80,0%	20,0%	100,0%
	Doktora	Sayı	-	5	5
		Yüzde	-	100,0%	100,0%
Toplam		Sayı	139	65	204
		Yüzde	68,1%	31,9%	100,0%

- Anket katılımcılarının Kocaeli'nde yaşama süreleri ile Sekapark'ın, kentin yeşil alan ihtiyacına cevap verip veremediğinin ilişkisi

Ankete katılıp Kocaeli'nde yaşama süreleri değişkenlik gösteren tüm kullanıcılar büyük oranda Sekapark'ın Kocaeli'nin yeşil alan ihtiyacını karşıladığını düşünmektedir (Çizelge 4.49).

Çizelge 4.49 Katılımcıların Kocaeli’nde yaşama süreleri ile Sekapark’ı beğenip beğenmediklerine dair düşüncelerinin ilişkisi

			Sizce Sekapark Kocaeli'nin yeşil alan ihtiyacını karşılamakta mıdır ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Kaç yıldır Kocaeli'nde yaşıyorsunuz ?	1-3 yıl arası	Sayı	9	6	15
		Yüzde	60,0%	40,0%	100,0%
	3-5 yıl arası	Sayı	15	12	27
		Yüzde	55,6%	44,4%	100,0%
	5-7 yıl arası	Sayı	14	8	22
		Yüzde	63,6%	36,4%	100,0%
	7-10 yıl arası	Sayı	36	11	47
		Yüzde	76,6%	23,4%	100,0%
	Kocaeli'nin yerlisiyim	Sayı	64	28	92
		Yüzde	69,6%	30,4%	100,0%
	Cevap vermeyen	Sayı	1	-	1
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
Toplam		Sayı	139	65	204
		Yüzde	68,1%	31,9%	100,0%

- Anket katılımcılarının ailelerinin gelir durumları ile Sekapark’ın, kentin yeşil alan ihtiyacına cevap verip veremediğinin ilişkisi

Anket sonuçlarına göre Sekapark’ın Kocaeli’nin yeşil alan ihtiyacını karşıladığı düşüncesi ailenin aylık gelir duruma göre bağımlılık göstermektedir ($P = 0,009 < 0,050$). Gelir durumu düşük ve yüksek olan aileler, orta gelir grubundaki ailelere göre yeşil alan ihtiyacının karşılandığını düşünmektedir (Çizelge 4.50).

Çizelge 4.50 Katılımcıların ailelerin gelir durumları ile Sekapark'ı beğenip beğenmediklerine dair düşüncelerinin ilişkisi

Ki-Kare = 13,409 SD = 4 P = 0,009			Sizce Sekapark Kocaeli'nin yeşil alan ihtiyacını karşılamakta mıdır ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Ailenizin gelir durumu nedir ?	600-1000 YTL arası	Sayı	14	3	17
		Yüzde	82,4%	17,6%	100,0%
	1000-1500 YTL arası	Sayı	27	18	45
		Yüzde	60,0%	40,0%	100,0%
	1500-2000 YTL arası	Sayı	19	19	38
		Yüzde	50,0%	50,0%	100,0%
	2000-3000 YTL arası	Sayı	44	18	62
		Yüzde	71,0%	29,0%	100,0%
	3000 YTL üstü	Sayı	35	7	42
		Yüzde	83,3%	16,7%	100,0%
	Toplam		Sayı	65	204
			Yüzde	31,9%	100,0%

- **Anket kullanıcılarının cinsiyetleri ile Sekapark'ı kullanım sıklıkları ilişkisi**

Anket sonuçlarına göre;

Sekapark'ın kullanım yoğunluğu cinsiyete göre bağımlılık göstermemektedir ($P = 0,490 > 0,050$).

Kadın katılımcıların %27,7'si Sekapark'ı haftada bir, %25,3'ü iki haftada bir kullanmaktadır.

Erkek katılımcıların %38'i Sekapark'ı haftada bir, %20,7'si ayda bir kullanmaktadır (Çizelge 4.51).

Çizelge 4.51 Katılımcıların cinsiyet dağılımları ile Sekapark'ı kullanım sıklıklarının karşılaştırması

Ki-Kare = 3,420 SD = 4 P = 0,490			Sekapark'ı ne sıklıkla kullanıyorsunuz ?					Toplam
			Üç ayda bir	ayda bir	İki haftada bir	haftada bir	Her gün	
Cinsiyet	Kadın	Sayı	15	16	21	23	8	83
		Yüzde	18,1%	19,3%	25,3%	27,7%	9,6%	100,0%
	Erkek	Sayı	19	25	24	46	7	121
		Yüzde	15,7%	20,7%	19,8%	38,0%	5,8%	100,0%
Toplam		Sayı	34	41	45	69	15	204
		Yüzde	16,7%	20,1%	22,1%	33,8%	7,4%	100,0%

4.6.8.2 Yaş grupları ile

Katılımcıların yaş grupları değişse bile büyük çoğunluğu Sekapark'ı haftada bir kez kullanmaktadır (Çizelge 4.52).

Çizelge 4.52 Katılımcıların yaş grupları ile Sekapark'ı kullanım sıklıkları ilişkisi

			Sekapark'ı ne sıklıkla kullanıyorsunuz ?					Toplam
			Üç ayda bir	ayda bir	İki haftada bir	Haftada bir	Her gün	
Yaş grubu	20 ve altı	Sayı	2	7	4	11	3	27
		Yüzde	7,4%	25,9%	14,8%	40,7%	11,1%	100,0%
	21-30 arası	Sayı	14	19	17	22	7	79
		Yüzde	17,7%	24,1%	21,5%	27,8%	8,9%	100,0%
	31-40 arası	Sayı	8	11	8	15	3	45
		Yüzde	17,8%	24,4%	17,8%	33,3%	6,7%	100,0%
	41-50 arası	Sayı	5	2	7	9	-	23
		Yüzde	21,7%	8,7%	30,4%	39,1%	-	100,0%
	50 üstü	Sayı	5	2	9	12	2	30
		Yüzde	16,7%	6,7%	30,0%	40,0%	6,7%	100,0%
Toplam		Sayı	34	41	45	69	15	204
		Yüzde	16,7%	20,1%	22,1%	33,8%	7,4%	100,0%

- Anket kullanıcılarının eğitim durumları ile Sekapark'ı kullanım sıklıkları ilişkisi

Anket sonuçlarına göre tüm eğitim düzeyindeki kullanıcılar, Sekapark'ı ortalama haftada bir kez kullanılmaktadır (Çizelge 4.53).

Çizelge 4.53 Katılımcıların eğitim durumları ile Sekapark'ı kullanım sıklıkları ilişkisi

			Sekapark'ı ne sıklıkla kullanıyorsunuz ?					Toplam
			Üç ayda bir	ayda bir	İki haftada bir	Haftada bir	Her gün	
Eğitim durumu	İlkokul	Sayı	-	-	2	1	1	4
		Yüzde	-	-	50,0%	25,0%	25,0%	100,0%
	Ortaokul	Sayı	3	2	3	5	3	16
		Yüzde	18,8%	12,5%	18,8%	31,3%	18,8%	100,0%
	Lise	Sayı	14	13	12	23	5	67
		Yüzde	20,9%	19,4%	17,9%	34,3%	7,5%	100,0%
	Üniversite	Sayı	11	18	26	32	5	92
		Yüzde	12,0%	19,6%	28,3%	34,8%	5,4%	100,0%
	Yüksek lisans	Sayı	1	8	2	8	1	20
		Yüzde	5,0%	40,0%	10,0%	40,0%	5,0%	100,0%
	Doktora	Sayı	5	-	-	-	-	5
		Yüzde	100,0%	-	-	-	-	100,0%
Toplam		Sayı	34	41	45	69	15	204
		Yüzde	16,7%	20,1%	22,1%	33,8%	7,4%	100,0%

- Anket kullanıcılarının Kocaeli'nde yaşama süreleri ile Sekapark'ı kullanım sıklıkları ilişkisi

Ankete katılıp Kocaeli'nde yaşama süreleri değişkenlik gösteren tüm kullanıcılar, Sekapark'ı ortalama haftada bir kez kullanmaktadır (Çizelge 4.54).

Çizelge 4.54 Katılımcıların Kocaeli’nde yaşama süreleri ile Sekapark’ı kullanım sıklıkları ilişkisi

			Sekapark'ı ne sıklıkla kullanıyorsunuz ?					Toplam
			Üç ayda bir	ayda bir	İki haftada bir	Haftada bir	Her gün	
Kaç yıldır Kocaeli'nde yaşıyorsunuz ?	1-3 yıl arası	Sayı	3	4	4	1	3	15
		Yüzde	20,0%	26,7%	26,7%	6,7%	20,0%	100,0%
	3-5 yıl arası	Sayı	6	5	3	10	3	27
		Yüzde	22,2%	18,5%	11,1%	37,0%	11,1%	100,0%
	5-7 yıl arası	Sayı	1	7	4	8	2	22
		Yüzde	4,5%	31,8%	18,2%	36,4%	9,1%	100,0%
	7-10 yıl arası	Sayı	9	7	12	18	1	47
		Yüzde	19,1%	14,9%	25,5%	38,3%	2,1%	100,0%
	Kocaeli'nin yerlisiyim	Sayı	14	18	22	32	6	92
		Yüzde	15,2%	19,6%	23,9%	34,8%	6,5%	100,0%
Cevap vermeyen	Sayı	1	-	-	-	-	1	
	Yüzde	100,0%	-	-	-	-	100,0%	
Toplam		Sayı	34	41	45	69	15	204
		Yüzde	16,7%	20,1%	22,1%	33,8%	7,4%	100,0%

- Anket kullanıcılarının ailelerinin gelir durumları ile Sekapark’ı kullanım sıklıkları ilişkisi

Anket sonuçlarına göre tüm gelir düzeylerindeki kullanıcılar, Sekapark’ı ortalama haftada bir kez kullanmaktadır (Çizelge 4.55).

Çizelge 4.55 Katılımcıların ailelerinin gelir durumları ile Sekapark'ı kullanım sıklıkları ilişkisi

			Sekapark'ı ne sıklıkla kullanıyorsunuz ?					Toplam
			Üç ayda bir	Ayda bir	İki haftada bir	Haftada bir	Her gün	
Ailenizin gelir durumu nedir ?	600-1000 YTL arası	Sayı	3	2	2	6	4	17
		Yüzde	17,6%	11,8%	11,8%	35,3%	23,5%	100,0%
	1000-1500 YTL arası	Sayı	11	9	10	10	5	45
		Yüzde	24,4%	20,0%	22,2%	22,2%	11,1%	100,0%
	1500-2000 YTL arası	Sayı	7	9	12	7	3	38
		Yüzde	18,4%	23,7%	31,6%	18,4%	7,9%	100,0%
	2000-3000 YTL arası	Sayı	8	14	8	31	1	62
		Yüzde	12,9%	22,6%	12,9%	50,0%	1,6%	100,0%
	3000 YTL üstü	Sayı	5	7	13	15	2	42
		Yüzde	11,9%	16,7%	31,0%	35,7%	4,8%	100,0%
Toplam		Sayı	34	41	45	69	15	204
		Yüzde	16,7%	20,1%	22,1%	33,8%	7,4%	100,0%

- Anket katılımcılarının cinsiyetleri ile Sekapark'ı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri ilişkisi

Anket sonuçlarına göre katılımcılar, cinsiyetleri fark etmeksizin büyük oranda Sekapark'ı başkalarına tavsiye edeceklerini belirtmişlerdir (Çizelge 4.56).

Çizelge 4.56 Katılımcıların cinsiyetleri ile Sekapark'ı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri ilişkisi

			Bu parkı başkasına tavsiye eder misiniz ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Kadın	Sayı	76	7	83
		Yüzde	91,6%	8,4%	100,0%
	Erkek	Sayı	116	5	121
		Yüzde	95,9%	4,1%	100,0%
Toplam		Sayı	192	12	204
		Yüzde	94,1%	5,9%	100,0%

- Anket katılımcılarının yaş grupları ile Sekapark'ı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri ilişkisi

Anket sonuçlarına göre katılımcıların yaş grupları değişse bile büyük çoğunluğun düşüncesi, Sekapark'ı başkalarına da tavsiye edecekleridir (Çizelge 4.57).

Çizelge 4.57 Katılımcıların yaş grupları ile Sekapark'ı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri ilişkisi

			Bu parkı başkasına tavsiye eder misiniz ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Yaş grubu	20 ve Altı	Sayı	27	-	27
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	21-30 Arası	Sayı	75	4	79
		Yüzde	94,9%	5,1%	100,0%
	31-40 Arası	Sayı	42	3	45
		Yüzde	93,3%	6,7%	100,0%
	41-50 Arası	Sayı	18	5	23
		Yüzde	78,3%	21,7%	100,0%
	50 Üstü	Sayı	30	-	30
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
Toplam		Sayı	192	12	204
		Yüzde	94,1%	5,9%	100,0%

- Anket katılımcılarının eğitim durumları ile Sekapark'ı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri ilişkisi

Anket sonuçlarına göre katılımcılar, eğitim durumları fark etmeksizin büyük oranda Sekapark'ı başkalarına tavsiye edeceklerini belirtmişlerdir (Çizelge 4.58).

Çizelge 4.58 Katılımcıların eğitim durumları ile Sekapark'ı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri ilişkisi

			Bu parkı başkasına tavsiye eder misiniz ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Eğitim durumu	İlkokul	Sayı	4	-	4
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	Ortaokul	Sayı	16	-	16
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	Lise	Sayı	64	3	67
		Yüzde	95,5%	4,5%	100,0%
	Üniversite	Sayı	87	5	92
		Yüzde	94,6%	5,4%	100,0%
	Yüksek lisans	Sayı	19	1	20
		Yüzde	95,0%	5,0%	100,0%
	Doktora	Sayı	2	3	5
		Yüzde	40,0%	60,0%	100,0%
Toplam		Sayı	192	12	204
		Yüzde	94,1%	5,9%	100,0%

- Anket katılımcılarının Kocaeli'nde yaşama süreleri ile Sekapark'ı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri ilişkisi

Ankete katılıp Kocaeli'nde yaşama süreleri değişkenlik gösteren tüm kullanıcıların %94,1'i, Sekapark'ı başkalarına tavsiye edeceğini belirtmiştir (Çizelge 4.59).

Çizelge 4.59 Katılımcıların Kocaeli’ndeki yaşama süreleri ile Sekapark’ı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri ilişkisi

			Bu parkı başkasına tavsiye eder misiniz ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Kaç yıldır Kocaeli’nde yaşıyorsunuz ?	1-3 yıl arası	Sayı	15	-	15
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	3-5 yıl arası	Sayı	25	2	27
		Yüzde	92,6%	7,4%	100,0%
	5-7 yıl Arası	Sayı	20	2	22
		Yüzde	90,9%	9,1%	100,0%
	7-10 yıl arası	Sayı	44	3	47
		Yüzde	93,6%	6,4%	100,0%
	Kocaeli'nin yerlisiyim	Sayı	87	5	92
		Yüzde	94,6%	5,4%	100,0%
	Cevap vermeyen	Sayı	1	-	1
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
Toplam		Sayı	192	12	204
		Yüzde	94,1%	5,9%	100,0%

- Anket katılımcılarının ailelerinin gelir durumları ile Sekapark’ı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri ilişkisi

Ankete katılıp ailelerinin gelir durumları değişkenlik gösteren kullanıcıların %94,1’i Sekapark’ı başkalarına tavsiye edeceğini belirtmektedir (Çizelge 4.60).

Çizelge 4.60 Katılımcıların ailelerinin gelir durumları ile Sekapark'ı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri ilişkisi

			Bu parkı başkasına tavsiye eder misiniz ?		Toplam
			Evet	Hayır	
Ailenizin gelir durumu nedir ?	600-1000 YTL arası	Sayı	17	-	17
		Yüzde	100,0%	-	100,0%
	1000-1500 YTL arası	Sayı	44	1	45
		Yüzde	97,8%	2,2%	100,0%
	1500-2000 YTL arası	Sayı	34	4	38
		Yüzde	89,5%	10,5%	100,0%
	2000-3000 YTL arası	Sayı	59	3	62
		Yüzde	95,2%	4,8%	100,0%
	3000 YTL üstü	Sayı	38	4	42
		Yüzde	90,5%	9,5%	100,0%
Toplam		Sayı	192	12	204
		Yüzde	94,1%	5,9%	100,0%

Yukarıda ele alınan anket bulgularından yola çıkılarak aşağıdaki sonuçlara varılmaktadır:

- Kentlerin kimlikleri, o kente ait işlev ya da sektöre göre ortaya çıkmaktadır. Yapılan anket çalışmasında bu konuya ilişkin olarak elde edilen bulgular, Kocaeli'nin 'Sanayi Kenti', 'Kıyı Kenti' ve 'Üniversite Kenti' kimliklerini taşıdığını göstermektedir (Çizelge 4.8) . Bu sonuca göre hem fiziksel, hem de sosyal öğelerin kent kimliğine etki ettiği görülmektedir. Bu durum, kullanıcıların kenti ve kent kimliğini salt sosyal öğelerle değil, aynı zamanda fiziksel öğelerle de tanımladıklarını ortaya çıkartmaktadır.
- Anket bulguları %87,3'lük oranla, son yıllarda dış mekânında kentin imajını değiştiren en iyi proje uygulamasının Sekapark olarak görüldüğünü göstermektedir (Çizelge 4.7). Bu durum, katılımcıların Sekapark ile birlikte, kentin imajının değişmeye başladığının farkında olduklarını ortaya çıkartmaktadır. Bu sonuçtan yola çıkarak, kentin kimliği ile ilgili yapılan tüm çalışmaların, kullanıcılar tarafından yaşadıkları

mekânlarda olumlu ya da olumsuz şekilde deneyimlenip değerlendirildiğini, eğer yapılan tasarım doğru ise, bunun kente ve kentliye olumlu şekilde yansıdığının görülebileceği sonucuna varılmaktadır.

- Ankete katılan kullanıcıların eğitim seviyeleri, ilkokul düzeyinden üniversite düzeyine kadar değişkenlik göstermektedir (Çizelge 4.2). Bu çerçevede, Kocaeli'nin kimliğinin 'sanayi kenti' olduğu yönündeki düşüncenin eğitim seviyesi arttıkça yaygınlaştığını, bu bağlamda Kocaeli'ni sanayi kenti olarak görenlerin büyük çoğunluğunun üniversite mezunu olduğu sonucuna varılmaktadır (Çizelge 4.27). Katılımcıların kentte yaşama süreleri değişse bile, kentin 'sanayi kenti' olması düşüncesinin, sabit kaldığı görülmektedir (Çizelge 4.28). Araştırmada ortaya çıkan bir diğer sonuç, Kocaeli'nin sanayi şehri olması düşüncesini, kentin bir kıyı kenti olduğu düşüncesinin takip etmesidir. (Çizelge 4.8). İzmit'in demiryolu ve D-100 Karayolu'ndan dolayı körfezden fiziksel olarak kopuk olması durumunun kentlinin gözünde buranın bir kıyı kenti olduğu gerçekliğini değiştirmedeği görülmektedir. Ancak ileride yapılacak fiziksel iyileştirmeler ile bu bağlantı tekrar güçlü bir şekilde sağlandığı takdirde, kentli tekrar körfezine kavuşacak ve bu şekilde daha yoğun kullanılan ve başarılı kıyı bandı projeleri geliştirilebilecektir.

- Yapılan anket çalışmasında Sekapark'ın kentli tarafından Kocaeli'nin yeşil alan ihtiyacını şimdilik karşılayacak durumda olduğu görülmektedir (Çizelge 4.12) Bununla birlikte anket bulguları, projenin kullanıcılar tarafından %97.5 gibi bir oranda beğenildiğini ortaya çıkarmaktadır (Çizelge 4.11). Bu durum parkın kullanım yoğunluğundan da görülmektedir (Çizelge 4.13). Buradaki bir diğer önemli nokta da parkın cinsiyet (Çizelge 4.50), yaş grubu (Çizelge 4.51), eğitim düzeyi (Çizelge 4.52), fark etmeden haftada en az bir kez ziyaret edildiği sonucunun ortaya çıkmasıdır. Bu durum Sekapark'ın her türlü kullanıcıya hitap eden faaliyetler içerdiğini göstermektedir. Bu sonuca, kullanıcıların %94.1'inin parkı başkalarına tavsiye etme düşüncesi içerisinde oluşlarından da varılabilir (Çizelge 4.55).

5. TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Kentlerin hızlı gelişmesiyle ortaya çıkan problemlerin çözümü, ekonomik yöndeki gelişmelerle çevrenin korunmasını eşgüdümle ele alan, yeni yaklaşımlar ve yeni sürdürülebilir çevre politikaları ile olacaktır. Kentlerde sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirecek idari yapılanma yerel yönetimlerdir. Kocaeli ili bir sanayi kenti olarak, kentsel dönüşüm konusu ile ilişkili önemli rezerv alanlarına sahiptir. Seka Kâğıt Fabrikası, bahsi geçen alanlar arasında en önemlilerinden birisidir ve satış ile özelleştirme girişimleri, hükümetlerin ve yerel yönetimlerin daima gündeminde olmuştur. Bu bağlamda zarar ettiği için kapatılan fabrika, belediyeye devredilmesinin ardından Sekapark projesi kente özgün kimliğini verecek, kent kimliğini ve kentlilik bilincini oluşturacak, yeni çevre politikaları ve sürdürülebilir kalkınma modelleri ile birlikte Kocaeli'ne yön verecek nitelikte kurgulanmıştır. Bu, belediyenin, hükümetin ve projecilerin iletişim içinde olmaları sonucunda gerçekleşmiştir.

Kentlerin merkezleri ya da tarihsel bölgeleri, onları çöküntü alan olmaktan kurtaracak doğru müdahaleler ile karşılaştığında, bu dönüşüm fiziksel karşılığını bulmakta ve çöküntüye maruz kalmış kesimler, temizlenen enkazın artıkları ile birlikte burayı terk etmekte, yerlerini yeni kentsel tasarımlara bırakmaktadır. Özellikle kent içinde atıl durumda bulunan kentsel kayıp mekânlar olan endüstri alanlarının kente yeniden kazandırılması ve kamu kullanımına açılması, sanayi kentlerinin kimlikleri ile bu kimliklerinin sürdürülebilir olması için çok önemlidir. Dünyada gelişmiş ülkelerde yayılmaya başlayan bu dönüşüm modelinin Türkiye'deki en kapsamlı ve en büyük örneğinin Sekapark olduğu görülmektedir. Park, bu özelliği ile ileriki dönemlerde yapılacak olan benzer nitelikteki projelere ve proje uygulamalarına da referans olacaktır.

Kocaeli'nin merkez ilçesi olan İzmit'te yer alan Seka Fabrikası'nın kapatılması ile alanın yeniden işlevlendirilip endüstriyel park olarak kullanılması fikrinden yola çıkan proje ekibi ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, alan için 3 etaptan oluşan bir endüstriyel dönüşüm projesi hazırlamıştır. Uygulaması tamamlanan 1. etap projesinin peyzaj tasarımı odaklı olduğu görülmektedir. Parkın 2. ve 3. etapları için konulan hedefler ise,

Seka'nın Türkiye'nin ilk kâğıt fabrikası olmasından dolayı cumhuriyetin ilk dönem mimari unsurlarının ortaya çıkartılması, yine o döneme ait peyzaj değerlerinin halka sunulması, özellikle kente endüstriyel rekreasyon alanı içerisinde, dönemin yapılarının kucaklandığı sosyal-kültürel aktivitelere sahip alanların kazandırılması ve kent ile kentliyi yeniden sahiliyle buluşturulması fikirleri sayılabilir. Proje bu 3 etap kurgusunun tam olarak hayata geçirilmesi ile ana kurgusuna kavuşacak, sanayi tarihinin yapı taşlarından olan Seka Kâğıt Fabrikası tam olarak deneyimlenebilir hale gelecektir. Oluşturulan tüm etaplara ait projelerde, endüstriyel dönüşümde sürdürülebilir ve geçerli bir mekân okuma stratejisi oluşturabilmek için orijinal yerleşim projesinin izlerine sadık kalınmıştır .

Türkiye'de bir ilk olan Sekapark Endüstriyel Dönüşüm Projesi'nin, tarih bilincini canlandırdığı, kentliyi sahil ile buluşturduğu, sosyal - kültürel etkileşimi sağladığı ve kentlinin belleğinde yer ettiği yapılan anket çalışması sonucunda ortaya çıkmıştır.

Sanayi kentlerinde merkez içinde sıkışmış Seka gibi tarihi önemi bulunan fabrikalar birer kültür varlığıdır. Kent için bir imge ve belleğin bir parçasıdır; ait olduğu dönemin şimdiki zamana bir yansımasıdır. Bundan dolayı Seka Fabrikası gibi endüstri alanlarının tekrar işlevlendirilerek kente kazanımı ile kamusal kullanıma açılması, sosyal ve kültürel birlikteliğin kent ölçeğinde sağlanması fikirleri, endüstriyel dönüşüm projelerinin önemini daha da artırmaktadır. Tüm bu özellikleri içerisinde barındıran Sekapark, ileride Türkiye' de uygulanacak olan diğer endüstriyel dönüşüm projelerine de yön gösterebilecek yapıda ve kurgudadır.

KAYNAKLAR

- Appleyard, D. 1976. Planing a pluralist city: conflicting realities in Ciudad Guayana. MIT Pres, Cambridge.
- Anonim. 2008. Web Sitesi: www.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItems&ID=14824. Erişim Tarihi: 04.06.2008.
- Aktüre, S. 1991. I. Kentsel tasarım ve uygulamalar sempozyumu üzerine görüşler. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Sonbahar Yarıyılı Seminer Programı, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayını. Ankara.
- Aslanoğlu, R. A. 2000. Kent, kimlik ve küreselleşme. Asa Kitapevi, Bursa.
- Aydingün, İ. 2000. Kentsel imgeler ve kent kimliği: Bursa'da üç yaşam çevresi üzerine bir araştırma. Doktora tezi (basılmış). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Aydoğan, S. 2001. Kent kimliğinin ortaya çıkartılması amacıyla kentsel tasarım rehberlerinin kullanımı: Kemeraltı örneği. Yüksek lisans tezi (basılmış). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Aydınlı, S. 1993. Mimarlıkta estetik değerler. İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul.
- Bakan, K. ve Konuk, G. 1987. Türkiye'de kentsel dış mekânların düzenlemesi. TÜBİTAK Yapı Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- Bartholomew, R. 1980. Urban Design: some basic questions. Urban Design International, 1 (2); 50-55.
- Başakman, M. 1982. Çevreye Bakma, çevreyi görme, çevreyi yorumlamak ve çevre imgesi. Gazi Üniversitesi Şehir Bölge Planlama Bölümü, Kentsel Çevre Psikolojisi dersi Basılmamış ders notu, Ankara.
- Bisel, A.A., Bisel, S. and Bisel, C.F. 1991. Kentsel kamu alanlarının düzenlenmesinde Kentsel tasarım tekniğinin kullanımına planlama bütününde kuramsal yaklaşım. Kamu Mekânları Tasarımı ve Kent Mobilyaları Sempozyumu. Mimar Sinan Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, s. 48-51, İstanbul.
- Can, N. 1999. Kent Kimliği. Yüksek lisans tezi (basılmış). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Cip, U. 2002. Urban landscape design. Leading International Key Service, Barcelona.
- Çakılcıoğlu, M. ve Cebeci, Ö.F. 2003. Kentin çöküntü alanlarında uygulamada yetersiz kalan imar planlarının yerine alternatif planlama süreçleri. mali yönetim ve denetim dergisi, sayı 23, İstanbul
- Çetiz, M. 2000. Kentsel tasarım, uygulama araçları, sorunlar ve öneriler. Yüksek lisans tezi (basılmış). Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.
- Colenutt, B. 1991. The London Docklands Development Corporation: has the community benefited. Mansell Pres, New York.
- Çöl, Ş. 1998. Kentlerimizde kimlik sorunu ve günümüz kentlerinin kimlik derecesini ölçmek için bir yöntem denemesi. Yüksek lisans tezi (basılmış). Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.
- DETR, 1997. The condition of London Docklands in 1982. DETR Pres, London.
- Anonymous. 2008. Web Sitesi: www.landschaftspark.de/en/derpark/industriegeschichte/ueberblick/index.html. Erişim Tarihi: 10.01.2008.
- Anonymous. 2008. Web Sitesi: www.landschaftspark.de/en/derpark/entstehung/index.html. Erişim Tarihi 11.01.2008.
- Formm, E. 1959. Psychoanalysis and religion. Yale University Press, s. 65-78, New Heaven.

- Gencer, A. 2002. Kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı: Hacı Bayram Camii çevresi örneği. Yüksek lisans tezi (basılmış). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gökbulut, Ö. ve Yücesoy, Ü.E. 1999. Kentsel tasarımda mekânsal kimlik tartışmaları üzerine bir değerlendirme: mekânsal kimliği okumak. I. Ulusal Kentsel Tasarım Kongresi. Mimar Sinan Üniversitesi, s. 71-76, İstanbul.
- Göksu, S. 2005. Kentsel dönüşüm ya da yeni şişede eski şarap. Egemimarlık Dergisi, s9-12, İzmir.
- Göymen, K. 1982. Kentle bütünleşme sürecinin yönetsel boyutu. Türkiye Gelişme Araştırmaları Vakfı Yayınları, s. 42-44, Ankara.
- Greene, S. 1992. Cityshape, communicating and evaluating community design. Journal of the American Planning Assoc., 58 (2).
- Güley, K. 2001. Kent kimliği değişim sürecinin Gazimağusa örneğinde incelenmesi. Yüksek lisans tezi (basılmış). Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.
- Günay, B. 1999. Urban design is a public policy. ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Hacıhasanoğlu, I. O. 1995. Mimari ve kentsel kimlik Venedik örneği. Yapı Dergisi, 158; 46-50.
- Hume, D. 1951. Theory of knowledge: containing the enquiry concerning human understanding, the abstract and selected passages from Book I of A treatise of human nature, s. 52-74, New York.
- Kancıoğlu, M. 2001. Çevresel imaj-kimlik-anlam bağlamında Akdeniz Bölgesi'ndeki turizm binalarının incelenmesi. Doktora tezi (basılmış). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Kara, B. 1997. Kentsel mekânların algılanması ve mekânsal imaj ile Bornova kent meydanı örneğinde bir bilişsel haritalama çalışması. Yüksek lisans tezi (basılmış). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Kılıç, A. 2006. Dönüşüm-kentsel yenileme kavramları ve yaklaşımlar. Egemimarlık Dergisi, 2006/1-56, İzmir.
- Kocabaşoğlu, U. 1996. Seka tarihi : Türkiye Selüloz ve Kâğıt Fabrikaları'nın tarihsel gelişimi. Ajans-Türk Matbaacılık, İstanbul.
- Karaman, A. 1999. Bir disiplin olarak kentsel tasarımın yeni konumu ve içeriği. I. Tasarım ve uygulamalar sempozyumu çerçevesinde bir değerlendirme. Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, s. 234-239, İstanbul.
- Kortan, E. 1996. Mimarlıkta kimlik sorunu. Türkiye Mimarlığı Sempozyumu-II. Kimlik, Meşruiyet, Etik, s. 96-97, İstanbul.
- Kier, R. 1979. Urban Space. Rizzoli International Publications Inc.
- LDDC, London Docklands Development Corporation. 1997. A strategy for regeneration: The Planning and development strategy of the London Docklands Development Corporation. LDDC Press, London.
- Lynch, K. And Rodwin, L, 1958. A theory of urban form. Journal of the American Institute of Planners, November.
- Lynch, K. 1960. The Image of the city. The MIT Press, Cambridge.
- Lynch, K. 1979. Teaching city design. Five papers on urban design, ed. Goodey B., Oxford Polytechnic, s. 54-68.
- Michelson, W. 1976. Man and the urban environment. Addison-Wesley, Boston.
- Nasar, J.L. 1997. The evaluative image of the city. SAGE Publications, 8 p., Thousand Oaks.

- Ocakçı, M. 1993. Şehir kimliği ve çevre ilişkileri. Kent ve çevre planlamaya ekolojik yaklaşım, XVII. Dünya Şehircilik Günü Sempozyumu, Mimar Sinan Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, s. 165-166, İstanbul.
- Oral, A. 2007. Kocaeli Tarih ve Rehberi. Demkar Yayınevi, İstanbul.
- Özden, P.P. 2000. Kentsel yenileme uygulamalarında yerel yönetimlerin rolü üzerine düşünceler ve İstanbul örneği. A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 23-24. s., Ankara.
- Özer, G. 2001. Gazimağusa kent kimliğinin korunması ve geliştirilmesi için önerilebilecek stratejiler. 1999 Gazimağusa Sempozyumu Bildiri Kitapçığı. Gazimağusa Üniversitesi, 182 s., Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- Rapoport, A. 1977. Human aspects of urban form: towards a man-environment approach to urban form and design. Pergamon Press, 20-35, New York.
- Rapoport, A. 1990. The meaning of the built environment: A non-verbal communication approach (updated ed.) University of Arizona Press, Tucson.
- Relph, E. 1987. The modern urban landscape. John Hopkins University Press, Baltimore.
- Şerefhanoglu, M. ve Yenen, Z. 1992. Kent kimliği–reklam öğeleri . II. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu. Mimar Sinan Üniversitesi, s. 139-144, İstanbul.
- Sorensen, E. 1995. London Docklands and Urban Development Corporation: Parliamentary affairs vol: 48, s. 242. London.
- Sökmen P. 1992. Post urbanizm, kentsel tasarım ve ekonomik politika. II. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu. Mimar Sinan Üniversitesi, s. 27-30, İstanbul.
- Tekeli, İ. 2001. Modernite aşılrken kent planlaması. İmge Kitapevi, Ankara.
- Thorns, C.D. 2004. Kentlerin dönüşümü: kent teorisi ve kentsel yaşam, CSA Global Yayın Ajansı, İstanbul.
- Trancik, R. 1986. Finding lost space: theories of urban design, New York.
- Tunalı, İ. 2004. Tasarım felsefesine giriş. Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.
- Uçkaç, L. 2005. Kent kimliği ve kentsel yenileme ilişkisi. Y. Lisans Semineri (basılmış). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Uçkaç, L. 2006. Kentsel tasarımın kent kimliği üzerine etkileri: Keçiören örneği. Y. Lisans Tezi (basılmış). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Velioğlu, A. ve Tavşan, C. 1992. Değişen kültürel çevre ve mimari mekânlara yansımaları. II. Kentsel Tasarım ve Uygulamaları Sempozyumu. Mimar Sinan Üniversitesi, s. 102-118, İstanbul.
- Anonymous. 2008. Web Sitesi: http://en.wikipedia.org/wiki/Landschaftspark_Duisburg-Nord. Erişim Tarihi: 05.03.2008.
- Yiğitcanlar, T. 2001. Kentsel yenileme olgusu ve gelişim süreci. Planlama Dergisi, 4;55-58.

Ek 1 Anket Soruları

Bu anket Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda öğrenim gören Halis Saygı tarafından yüksek lisans tezi için Doç. Dr. Dicle Oğuz başkanlığında yürütülmektedir.

1. Cinsiyetiniz

(K) (E)

2. Yaşınız

3. Eğitim Durumunuz

İlkokul

Ortaokul

Lise

Üniversite

Y. Lisans

Doktora

4. Çalışma Durumunuz

Ev Kadını

Emekli

Öğrenci

İşsiz

Çifti

İşveren

Yönetici

Memur

Diğer

5. Kaç yıldır Kocaeli’nde yaşıyorsunuz?

1–3 yıl

3–5 yıl

5–7 yıl

7–10 yıl

Kocaeli’nin yerlisiyim

6. Ailenizin gelir durumu nedir?

600–1000 YTL

1000–1500 YTL

1500–2000 YTL

2000–3000 YTL

3000 YTL Üstü

7. Sizce Kocaeli’nin sembolü nedir?

Saat Kulesi

Körfezi

Seka Fabrikası

Fuar Alanı

Fevziye Camisi

8. Kocaeli’nde dış mekânda kentin imajını değiştiren en iyi proje uygulaması sizce hangisidir?

Sekapark

D–100 Karayolu Carrefour Kavşağı Yenilemesi

Fevziye Parkı Çevre Düzenlemesi

Kandıra Kavşağı Yenilemesi

Derince Kavşağı

9. Sizce günümüzde Kocaeli’ni aşağıdakilerden en çok hangileri anlatır?

Kocaeli bir sanayi kentidir.

Kocaeli bir üniversite kentidir.

Kocaeli bir tarihi kenttir.

Kocaeli bir kıyı kentidir.

Diğer

10. Kocaeli Seka kâğıt fabrikasının kapanması ve Sekapark yapılması sizce Kocaeli’nin imajını değiştirmiş midir?

Evet

Hayır

11. Sizce nasıl değiştirmiştir?

Olumlu yönde

Olmusuz yönde

12. Sekapark’ı beğeniyor musunuz?

Evet

Hayır

13. Sizce Sekapark Projesi Kocaeli’nin yeşil ihtiyacını karşılamakta mıdır?

Evet

Hayır

14. Sekapark'ı hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?

Üç ayda bir

Ayda bir

İki haftada bir

Haftada bir

Her gün

15. Bu parkı başkasına tavsiye eder misiniz?

Evet

Hayır

Anket çalışmasına katıldığınız için teşekkür ederiz.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: **Halis SAYGI**

Doğum Yeri: **Ankara**

Doğum Tarihi: **06.01.1979**

Medeni Hali: **Bekâr**

Yabancı Dili: **İngilizce**

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : **Kocatepe Mimar Kemal Lisesi**

Lisans : **Bilkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarisi ve Kentsel Tasarım Bölümü (1997 -2003)**

Yüksek Lisans : **Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı (Şubat 2006- Temmuz 2008)**

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl

Kentimaj Kentsel Tasarım ve Mimarlık (2003-2008), Proje Koordinatörü

Bilkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimari ve Kentsel Tasarım Bölümü (2007 - ...), Yarı Zamanlı Öğretim Görevlisi